

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere 1980’li yıllarda yaygın olarak ülkemizde kullanımına başlanılan doğal gaz, başta elektrik üretimi olmak üzere konut, sanayi ve diğer kullanımlarda etkinliğini giderek artırarak günümüzde Türkiye enerji sektörünün temel kaynağı konumuna gelmiştir.

Son yıllardaki talep artışı açısından değerlendirildiğinde ülkemiz dünyada en hızlı gelişen doğal gaz piyasalarından birine sahiptir. Özellikle ülkemizde elektrik üretimindeki doğal gaz kullanımı, diğer gelişmiş ülkelere nazaran daha fazla oranda bulunmaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olarak piyasaya ilişkin tüm düzenleme ve denetim faaliyetlerimizde, etkinlik ve verimliliğin sağlanması, isabetli ve sağlıklı kararlar alınması temel amacımızdır. Bu amaca yönelik doğru ve güvenilir piyasa bilgilerine sahip olma zorunluluğunun bilinci içerisinde, doğal gaz piyasasına ilişkin tüm verilerin zamanında ve doğru bir şekilde Kurumumuz tarafından toplanmasına, analizine, raporlanmasına ve nihayetinde ilgili tüm taraflarla ve kamuoyuyla paylaşılmasına önem vermekteyiz.

Bu çerçevede; piyasa katılımcılarından belirlenen periyotlar dahilinde alınan bilgi ve beyanlar sistematik biçimde takip edilerek derlenmekte, tasnif edilmekte, analizi yapılmakta ve son olarak ta raporlanmaktadır. Kurumumuz tarafından yapılan çalışmalar sonucu geçen yıl ilk kez yayımlanan “Doğal Gaz Piyasası 2009 Yılı Sektör Raporu” nun ardından “Doğal Gaz Piyasası 2010 Yılı Sektör Raporu” nu da yayımlamaktan mutluluk duymaktayız.

Kurumumuz tarafından, enerji piyasalarında düzenli ve doğru bilgi temin edilmesine yönelik otomasyon çalışmaları sürdürülmektedir. Bu sistem sayesinde gelecek yıllarda sektörlere ilişkin bilgi ve raporlamaların en kısa sürede ve daha kapsamlı olarak hazırlanması amaçlanmaktadır.

Böylece, Kurumumuz ve piyasa oyuncuları arasında düzenli olarak iletişim altyapısı kurulmuş olacak, bunun sonucu düzenli bilgi alışverişi hızlanacaktır.

Tüm bunların sonucu şeffaf bir şekilde piyasa hareketlerini ve büyüklüklerini ortaya koyacak yapının oluşturulması sağlanacaktır.

Hazırladığımız bu rapora gelebilecek her türlü görüş ve önerilere de açık olduğumuzu iletmek isteriz.

Bu çalışmanın ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşlara faydalı olmasını dilerim.

Hasan KÖKTAŞ

Başkan

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	i
GRAFİKLER LİSTESİ	ii
GİRİŞ	iv
1 DÜNYA DOĞAL GAZ PİYASASI	1
1.1 DÜNYADA ENERJİ TÜKETİMİ VE DOĞAL GAZ SEKTÖRÜNÜN YERİ	1
1.2 DÜNYA DOĞAL GAZ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL VERİLER	5
1.3 AVRUPA BİRLİĞİ DOĞAL GAZ PİYASASI.....	13
1.3.1 Avrupa Birliği Doğal Gaz Piyasasına İlişkin Gelişmeler	13
1.3.2 Bölgesel İlişkiler	15
1.3.2.1 Enerji Düzenleyicileri Bölgesel Birliği (ERRA)	15
1.3.2.2 Avrupa Enerji Düzenleyicileri Konseyi (CEER) - Avrupa Elektrik ve Doğal Gaz Düzenleyicileri Grubu (ERREG) – Enerji Düzenleyicileri İşbirliği Ajansı (ACER).....	15
1.3.2.3 Akdeniz Elektrik ve Doğal Gaz Piyasaları Çalışma Grubu (MEDREG).....	17
1.3.2.4 Uluslararası Enerji Düzenleyicileri Konfederasyonu (ICER).....	17
1.3.3 Avrupa Birliği Doğal Gaz Piyasası Mevzuatı 2010 Yılı Gelişmeleri.....	18
1.3.4 Doğal Gaz Boru Hattı Projelerine İlişkin 2010 Yılı Gelişmeleri.....	18
2 TÜRKİYE DOĞAL GAZ PİYASASININ TARİHSEL GELİŞİM SEYRİ	19
3 TÜRKİYE DOĞAL GAZ PİYASASININ MEVCUT DURUMU	22
3.1 ÜRETİM	22
3.2 İTHALAT	24
3.2.1 Boru Hatlarıyla İthalat	25
3.2.2 Sözleşme Devirleri	25
3.2.3 LNG ve Spot LNG İthalatı	26
3.3 İHRACAT.....	28
3.4 DEPOLAMA	28
3.4.1 LNG Depolama Kullanım Usul Esasları	29
3.5 TOPTAN SATIŞ	30
3.5.1 Boru Hatlarıyla Satış	30
3.5.2 LNG Satışı.....	31
3.6 SIKIŞTIRILMIŞ DOĞAL GAZ (CNG).....	32
3.7 İLETİM	32
3.7.1 Boru Hatlarıyla İletim	32
3.7.1.1 Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri	33
3.7.2 LNG İletimi	35
3.8 DAĞITIM.....	36
3.8.1 Dağıtım Lisans İhaleleri	36
3.8.2 Şebeke Yatırım Performansları	37

3.8.3	İzleme ve İnceleme Faaliyetleri	41
3.8.4	Müşteri Hizmetleri ve Sektörel Rekabet	44
3.8.4.1	Kurumumuza İntikal Eden Başvuru ve Şikayetler Kapsamında Dağıtım Sektörünün Değerlendirilmesi .	44
3.8.4.2	Dağıtım Şirketlerinden Gelen Veriler Kapsamında Dağıtım Sektörünün Değerlendirilmesi	47
3.8.4.2.1	Bağlantı Bilgileri.....	47
3.8.4.2.2	Abonelik Bilgileri.....	49
3.8.4.2.3	Tüketim Miktarları	51
3.8.4.2.4	Geçici Gaz Kesintisi Nedenleri	53
3.8.4.2.5	Sayaçlar	54
3.8.4.2.6	Başvuru ve Şikayetler.....	55
3.8.4.2.7	Fatura İtirazları.....	57
3.8.4.2.8	Acil Müdahale.....	59
3.8.4.2.9	Doğal Gaz Kesintisi	59
3.8.4.3	Serbest Tüketici Olma Sınırı ve Dağıtım Sektörüne Etkisinin Değerlendirilmesi.....	60
3.9	SERTİFİKA FAALİYETLERİ.....	65
3.9.1	Meslek Standartları	65
3.9.2	İç Tesisat ve Servis Hatları Sertifikası	67
3.9.3	Yapım ve Hizmet Sertifikası	68
3.10	ULUSAL DOĞAL GAZ TÜKETİM VERİLERİ	69
EKLER		73
EK-1:	LİSANS SAHİBİ ŞİRKETLER VE LİSANS BİLGİLERİ TABLOSU (DAĞITIM LİSANSI HARİÇ)	73
EK-2:	BOTAŞ DOĞAL GAZ İLETİM SİSTEMİ HARİTASI.....	83
EK-3:	DAĞITIM LİSANSI SAHİBİ ŞİRKETLER VE LİSANS BİLGİLERİ TABLOSU.....	84
EK-4:	DOĞAL GAZ DAĞITIM LİSANSI İHALELERİ DURUM HARİTASI.....	92

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1- Enerji Kaynakları Bazında Dünya Birincil Enerji Tüketimi ve Tüketim Projeksiyonu (Mtep).....	2
Tablo 2- Ülkelerin Birincil Enerji Tüketimindeki Miktarı ve Payı (Mtep)	3
Tablo 3- Bölgelere Göre Dünyadaki Birincil Enerji Tüketiminin Miktarı ve Payı (Mtep).....	4
Tablo 4- Ülkelere Göre Doğal Gaz Rezerv (trilyon m ³) ve Üretim (milyar m ³) Verileri.....	6
Tablo 5- Bölgelere Göre Doğal Gaz Rezerv (trilyon m ³) ve Üretim (milyar m ³) Verileri	7
Tablo 6- Ülkelere Göre Doğal Gaz Tüketim Verileri (milyar m ³)	10
Tablo 7- Bölgelere Göre 2009 Yılı Doğal Gaz Tüketim (milyar m ³) Verileri	11
Tablo 8- AB Gaz Dengesi Senaryosu (milyar m ³)	14
Tablo 9- Doğal Gaz Alım Sözleşmeleri	19
Tablo 10- 2005-2010 Yılları Doğal Gaz İthalat Miktarları (milyon m ³ 9155 kcal/m ³ 'e baz)	24
Tablo 11- Sözleşme Devir Miktarları.....	26
Tablo 12- Depolama Faaliyetine İlişkin Veriler.....	29
Tablo 13- 2007-2010 LNG Satış Miktarlarının Tüketimi Karşılama Oranları.....	31
Tablo 14- 2007-2010 CNG Satış Miktarları (Sm ³ -9155 kcal/m ³ 'e baz)	32
Tablo 15- İzleme ve İnceleme Faaliyeti Gerçekleştirilmiş Dağıtım Bölgeleri	41
Tablo 16- Dağıtım Bölgelerinin 5 Yıllık Yatırım Yükümlülüklerinin Bitiş Tarihleri.....	43
Tablo 17- Analizi Yapılan 26 Dağıtım Şirketinin Dağıtım Bölgelerindeki Müşterilerin 01.11.2008 – 31.10.2009 Tarihleri Arasındaki Tüketim Profili	60
Tablo 18- 2009 Yılında Yürürlüğe Giren Doğal Gaz Meslek Standartları	67
Tablo 19- Yıllar İtibariyle Ulusal Doğal Gaz Tüketim Tahmini ve Gerçekleşme Değerleri	71

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1- 2009 Yılı Dünya Birincil Enerji Tüketiminin Enerji Kaynakları Bazında Dağılımı	1
Grafik 2- Kömür, Petrol ve Doğal Gazın Enerji Kaynakları İçindeki Paylarının Değişimi (Mtep)	3
Grafik 3- Bölgelere Göre Doğal Gaz Rezerv-Üretim Verileri	9
Grafik 4- Sektörler İtibariyle Dünyadaki Doğal Gaz Talebi (milyar m ³).....	12
Grafik 5- Boru Hattı ve LNG itibariyle Dünyada Doğal Gaz Ticareti (milyar m ³) ve LNG Payı.....	13
Grafik 6- AB Piyasası İçin Mevcut ve Planlanan Doğal Gaz Kaynakları	14
Grafik 7- Yıllar İtibariyle Doğal Gazın Toplam Enerji Tüketimi İçindeki Payı	20
Grafik 8- 2010 Yılı Toplam Doğal Gaz Arzının Karşılandığı Kaynakların Payları	22
Grafik 9- Toptan Satış Lisansı Sahibi Üretim Şirketlerinin Üretim Payları (2010 Yılı)	23
Grafik 10- Ülkeler Bazında Türkiye'nin 2010 Yılı Doğal Gaz İthalatı.....	24
Grafik 11- 1999-2010 Yılları İthalat Kaynakları Payları Değişimi	25
Grafik 12- İthalatçı Şirketler ve Üretim Şirketlerinin 2010 Yılı Piyasa Payları.....	31
Grafik 13- 2003-2010 Yılları İtibariyle Gaz Arzı Sağlanan Dağıtım Bölgesi Sayıları	37
Grafik 14- İhale ile Lisans Alan Şirketlerin Toplam Yatırım Miktarı (milyon TL).....	38
Grafik 15- Dağıtım Bölgeleri Toplam Polietilen Şebeke (Km)	38
Grafik 16- Dağıtım Bölgeleri Toplam Çelik Şebeke (Km)	39
Grafik 17- Şebeke Malzemeleri Yurtiçi Tedarik Oranları (%).....	39
Grafik 18- Dağıtım Şirketlerinin Şehir Giriş İstasyonları 2010 Yılı Maksimum Çekiş Oranları (%).....	40
Grafik 19- Dağıtım Bölgelerine Göre Regülatör Dağılımı	40
Grafik 20- Yapılan İzleme ve İnceleme Faaliyetleri (adet).....	42
Grafik 21- 2010 Yılında Kalibrasyonu Yapılan Sayaçların Abone Sayılarına Oranı (%).....	44
Grafik 22- 2010 Yılında Kuruma Yapılan Tüm Başvuruların Konulara Göre Dağılımı	45
Grafik 23- 2010 Yılı 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Çerçevesinde Tüketiciler Tarafından Yapılan Başvuruların Konulara Göre Dağılımı	46
Grafik 24- 2010 Yılında Kuruma Dilekçeyle Yapılan Başvuruların Konulara Göre Dağılımı	46
Grafik 25- 2010 Yılı Montajı Yapılan Sayaç Sayısı (adet)	48
Grafik 26- Reddedilen Bağlantı Talep Sayısı (adet)	49
Grafik 27- 2010 Yılı Abone Sayısının Türlerine Göre Dağılımı (adet)	49
Grafik 28- Doğal Gaz Piyasası Potansiyel ve Mevcut Abone Karşılaştırma Grafiği (%)	50
Grafik 29- Merkezi Sistem Kullanıcılarının Ocak-Şofben Abonesi Olma Oranları.....	51
Grafik 30- 2010 Yılı Abonelerin Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm ³).....	51
Grafik 31- Dağıtım Şirketinden Doğal Gaz Satın Alan Serbest Tüketicilerin 2010 Yılı Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm ³)	52
Grafik 32- Tedarikçilerden Doğal Gaz Satın Alan Serbest Tüketicilerin 2010 Yılı Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm ³)	52
Grafik 33- 2010 Yılı Geçici Doğal Gaz Kesintisi Nedenleri (adet)	53
Grafik 34- Geçici Doğal Gaz Kesintisi (adet)	54
Grafik 35- Sayaç Açma-Kapama Bedeli Alınan Müşteri Sayısı (adet)	54

Grafik 36- 2010 Yılında Tüketiciler Tarafından Dağıtım Şirketlerine Yapılan Başvuru ve Şikayetlerin Konulara Göre Aylar İtibariyle Dağılımı (adet)	55
Grafik 37- 2010 Yılı Tüketicilerin Başvuru ve Şikayet Yöntemlerinin Aylar İtibariyle Dağılımı (adet)	56
Grafik 38- Tüketicilerin Başvuru ve Şikayet Yöntemlerinin 2009 ve 2010 Yılları İçin Karşılaştırılması (adet)..	57
Grafik 39- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Tüketicilerin Fatura İtiraz Başvuruları (adet)	58
Grafik 40- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Zamanında Ödenmeyen Fatura Sayısı (adet)	58
Grafik 41- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Acil Müdahale İhbar Sayısı (adet)	59
Grafik 42- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Doğal Gaz Kesintisi Dağılımı (adet).....	60
Grafik 43- Analizi Yapılan 26 Dağıtım Şirketinin Dağıtım Bölgelerindeki Müşterilerin 01.11.2008 – 31.10.2009 Tarihleri Arasındaki Tüketimleri.....	61
Grafik 44- 2010 Yılı Serbest Tüketici Sayısında Bir Önceki Aya Göre Artış Oranları (%)	62
Grafik 45- 2010 Yılı Serbest Tüketicilerin Tüketim Miktarları (milyon Sm ³).....	64
Grafik 46- 2010 Yılı Doğal Gaz Satın Aldığı Kaynağa Göre Serbest Tüketici Sayısı (adet).....	64
Grafik 47- 2003-2010 Yılları Arası Yıllık Sertifika İşlem Sayıları (adet)	69
Grafik 48- 2003-2010 Yılları Arası Sertifika İşlemleri (adet).....	69
Grafik 49- 2010 Yılı Sektörel Doğal Gaz Tüketimi	70
Grafik 50- Yıllar İtibariyle Açıklanan-Gerçekleşen Tüketim Değerleri ve Sapma Yüzdesi	71

GİRİŞ

Sahip olduğu belirgin avantajları nedeniyle dünya enerji kaynakları içindeki payı gittikçe artan bir enerji kaynağı olan doğal gaz, uluslararası alanda önemli ticaret akımlarına konu olmaktadır. Gelişmekte olan ve enerji ihtiyacı hızla artan bir ülke olarak Türkiye açısından ise hızlı ve sürdürülebilir ekonomik gelişmenin önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir.

Bu rapor, ülkemiz için stratejik öneme sahip olan doğal gaz sektörü ile ilgili temel verilerin tablo ve grafik haline getirilmesi ve sektörün yapısını belirleyen hukuki düzenlemeler ile önemli ulusal ve uluslararası gelişmelerin ışığında ortaya konulmasını konu edinmiş bulunmaktadır.

İlgili kurum ve kuruluşlar, piyasa katılımcısı şirketler ve doğal gaz kullanıcılarından edinilen temel piyasa verileri, raporun sistematığı içinde analize uygun hale getirilmiş, sektörün bugüne kadarki gelişim seyri, sektörle doğrudan bağlantı kurulabilecek mevcut ve muhtemel ulusal ve uluslararası gelişmeler de ilave edilmek suretiyle bir sektör raporu oluşturulmuştur.

Rapor; Dünya Doğal Gaz Piyasası, Türkiye Doğal Gaz Piyasasının Tarihsel Gelişim Seyri, Türkiye Doğal Gaz Piyasasının Mevcut Durumu olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır.

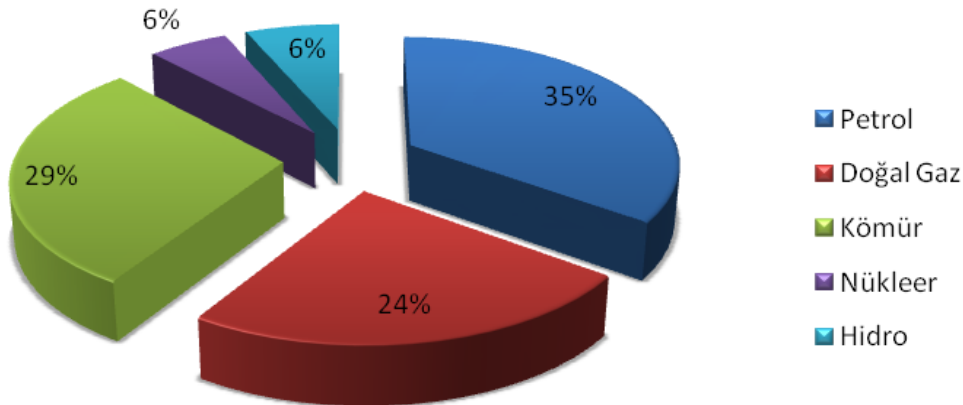
1 DÜNYA DOĞAL GAZ PİYASASI

1.1 Dünyada Enerji Tüketimi ve Doğal Gaz Sektörünün Yeri

Dünya çapında yaşanan ve genel olarak 2008-2009 yıllarını kapsayan ekonomik krizin etkisiyle birlikte 2011 yılında, enerji piyasalarının geleceğine dair güvenilir tahminlerde bulunmak oldukça güçleşmiştir. Hükümetlerin enerjide arz sürekliliğini sağlamak ve iklim değişikliği tehdidi altında CO₂ emisyonlarını azaltmak gibi birbiriyle çatışan enerji politikalarına bağlı olarak piyasaların seyri değişecektir. Uluslararası Enerji Ajansı'nın 2008-2035 dönemini kapsayan öngörülerine göre 2008 yılında 12,2 milyar ton petrol eşdeğerindeki dünya enerji tüketiminin, 2035 yılında 16,7 milyar ton petrol eşdeğerine yükselmesi beklenmektedir. Ekonomik büyüme, nüfus ve refah artışıyla birlikte her geçen yıl artan enerji talebi, kaynakların verimli işlenmesi için gereken teknoloji düzeyinden, piyasadaki satış fiyatı ve sözleşme süresine, çıkarıldığı coğrafi konumdan düşük karbonlu olup olmamasına kadar çeşitli etmenlere göre değişiklik göstermektedir.

Grafik 1'de görüldüğü üzere, enerjide temel kaynaklar üzerinden 2009 yılı birincil enerji tüketimine bakıldığında petrol ve kömür başı çekmektedir. Bununla birlikte önümüzdeki dönemde doğal gaz tüketiminin hızla artacağı beklenmektedir.

Grafik 1- 2009 Yılı Dünya Birincil Enerji Tüketiminin Enerji Kaynakları Bazında Dağılımı

Kaynak: BP Statistical Review of World Energy 2010

Birincil enerji talebinin karşılandığı kaynaklar itibariyle, Kyoto Protokolü ve Kopenhag Kriterleri kapsamında CO₂ emisyonunun azaltılması için Grafik 1’de ihmal edilen biyo-kütle, rüzgar, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının gittikçe önem kazandığına ve yenilenebilir enerji kaynakları vasıtasıyla CO₂ ticaretinin hızlanacağına da dikkat çekmek burada faydalı olacaktır.

Tablo 1- Enerji Kaynakları Bazında Dünya Birincil Enerji Tüketimi ve Tüketim Projeksiyonu (Mtep)

	2008	2015	2020	2030	2035	2008-2035*
Kömür	3315	3892	3966	3984	3934	0.6 %
Petrol	4059	4252	4346	4550	4662	0.5 %
Doğal Gaz	2596	2919	3132	3550	3748	1.4 %
Nükleer	712	818	968	1178	1278	2.2 %
Hidro	276	331	376	450	476	2.0 %
Biyokütle ve Çöp	1225	1385	1501	1780	1957	1.7 %
Diğer	89	178	268	521	699	7.9 %
TOPLAM	12271	13776	14556	16014	16748	1.2 %

* Yıllık ortalama artış oranıdır.

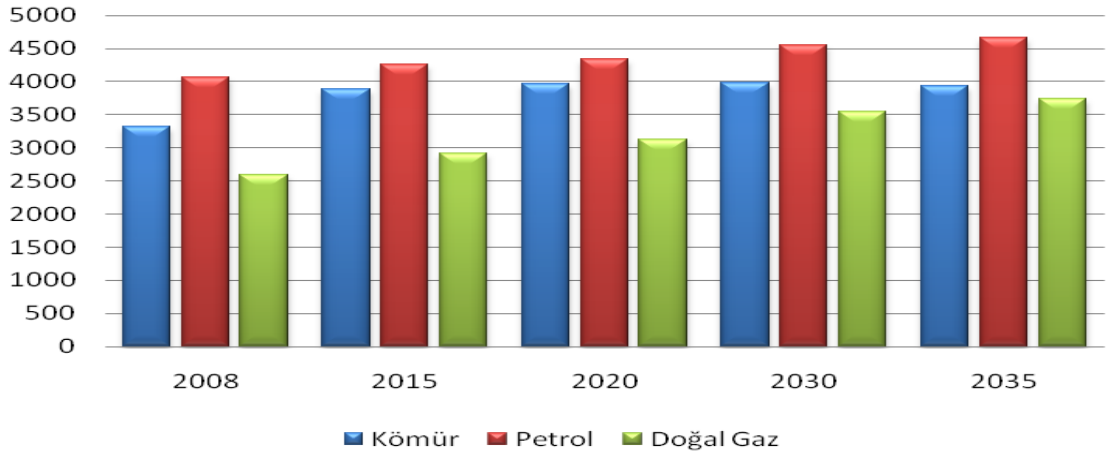
Kaynak: IEA WEO 2010, New Policies Scenario

Uluslararası Enerji Ajansı’nın 2008-2035 dönemine ilişkin projeksiyonuna göre; talebin önemli bir kısmını karşılayan kömür-petrol-doğal gaz üçlüsü 2035 yılında da talebi büyük oranda karşılamaya devam etmekle birlikte, 2008 yılında toplam enerji tüketimindeki payı %81 olan bu üçlü fosil yakıt grubunun 2035 yılındaki payının %74’e düşmesi beklenmektedir. Fosil yakıtların son tüketiciye gittikçe artan fiyatlarda satılması, uluslararası piyasalardaki hızlı değişiklikler ve düşük karbonlu enerji kaynaklarına yönelme eğiliminden dolayı adı geçen fosil yakıtlara olan talep oranı toplamda düşmektedir. Fakat fosil yakıtlar içinde doğal gaza olan talebin, çevresel ve pratik kolaylıkları nedeniyle artacağı ve 2035 yılında petrolden sonra ikinci konumdaki kömür ile başa baş bir seyir izleyeceği tahmin edilmektedir.

Dünyada enerji tüketimine dair projeksiyonlar hazırlanarak geleceğe dair öngörülerin netleştirilmesi amaçlanmaktadır. Enerji tüketiminin birçok faktöre bağlı olarak artacağı kesin olmakla birlikte, tüketimin bölgeler ve ülkeler bazında ayrıştırılarak en çok enerji talep eden bölgelerin ve ülkelerin bu taleplerindeki esas nedenlerin incelenmesi yerinde olacaktır. Grafik

2’de 2008-2035 projeksiyonu verileri üzerinden fosil yakıtların tüketimlerdeki değişimlere yer verilmekte ve ardından dünyada 2009 yılı için birincil enerji tüketiminin hangi ülkeler ve bölgeler tarafından gerçekleştirildiğine dair tablolar sunulmaktadır.

Grafik 2- Kömür, Petrol ve Doğal Gazın Enerji Kaynakları İçindeki Paylarının Değişimi (Mtep)

Kaynak: IEA WEO 2010, New Policies Scenario

Tablo 2- Ülkelerin Birincil Enerji Tüketimindeki Miktarı ve Payı (Mtep)

	TÜKETİM MİKTARI 2008 YILSONU	TÜKETİM MİKTARI 2009 YILSONU	2008 YILINA GÖRE DEĞİŞİM	TOPLAM TÜKETİMDEKİ PAYI
A.B.D	2302,4	2182,0	-5,0%	19,5%
KANADA	335,3	319,2	-4,6%	2,9%
BREZİLYA	227,8	225,7	-0,6%	2,0%
FRANSA	255,5	241,9	-5,1%	2,2%
ALMANYA	310,3	289,8	-6,4%	2,6%
İTALYA	176,6	163,4	-7,2%	1,5%
İSPANYA	146,1	132,6	-9,0%	1,2%
RUSYA	680,9	635,3	-6,4%	5,7%
TÜRKİYE	101,8	93,0	-8,4%	0,8%
İRAN	195,3	204,8	5,1%	1,8%
G.AFRİKA	131,2	126,8	-3,1%	1,1%
S.ARABİSTAN	183,7	191,5	4,6%	1,7%
HİNDİSTAN	441,1	468,9	6,6%	4,2%
ENDONEZYA	124,7	128,2	3,1%	1,1%

JAPONYA	508,7	463,9	-8,6%	4,2%
GÜNEY KORE	236,1	237,5	0,9%	2,1%
AVUSTRALYA	119,5	119,2	□	1,1%
ÇİN	2007,4	2177,0	8,7%	19,5%
İNGİLTERE	210,9	198,9	-5,4%	1,8%
DÜNYA TOPLAMI	11315,2	11164,3	-1,1%	100,0%

Kaynak: BP Statistical Review of World Energy 2010

Tablo 2’de de görüldüğü üzere dünyada birincil enerji tüketiminde, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Rusya, Japonya ve Hindistan ön sıralarda yer almaktadırlar. Tablo 3’te bölgelere göre enerji tüketimi dağılımına bakıldığında ise Çin, Hindistan ve Japonya gibi atağa kalkan ekonomileri barındıran Asya Pasifik ülkelerinin önde olduğu, coğrafi konumu itibariyle Avrupa ve Avrasya bölgesindeki ülkeler ile A.B.D ve Kanada’yı kapsayan Kuzey Amerika bölgesinin eşit ağırlıkta tüketim gerçekleştirdiği görülmektedir. Bölgesel birlikler itibariyle baktığımızda Avrupa Birliği üye ülkeleri, 2009 yılında 1.623 Mtep ile dünya tüketiminde %14,5’lik paya sahiptir. OECD ülkelerinin toplam tüketimine bakıldığında ise 5.217 Mtep ile tüketimin %48’lik kısmının gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3- Bölgelere Göre Dünyadaki Birincil Enerji Tüketiminin Miktarı ve Payı (Mtep)

BÖLGE	TÜKETİM MİKTARI-2008 YILSONU	TÜKETİM MİKTARI-2009 YILSONU	2008 YILINA GÖRE DEĞİŞİM	DÜNYA TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYI
ORTADOĞU	635.5	659.0	4.0%	5.9%
AVRUPA&AVRASYA	2955.8	2770.0	-6.0%	24.8%
AFRİKA	365.9	360.8	-1.1%	3.2%
ASYA PASİFİK	3985.0	4147.2	4.4%	37.1%
KUZAY AMERİKA	2804.1	2664.4	-4.7%	23.9%
GÜNEY&ORTA AMERİKA	568.9	562.9	-0.8%	5.0%
DÜNYA TOPLAMI	11315.2	11164.3	-1.1%	100.0%
AVRUPA BİRLİĞİ	1724.0	1622.6	-5.6%	14.5%

Kaynak: BP Statistical Review of World Energy 2010

Birincil enerji tüketimi, sektörler itibariyle incelendiğinde, 2008-2035 dönemini kapsayan projeksiyonda 2008 yılında %38 paya sahip olan elektrik sektörü 2035 yılında %42

paya ulaşarak birinci sırada yer almaktadır. 2008-2035 dönemi için toplamda 5.900 GW kapasite ilavesi planlanmaktadır ki bu ilave kapasite Amerika Birleşik Devletleri'nin hali hazırdaki kapasitesinin yaklaşık 6 katına tekabül etmektedir. Elektrik sektöründe öngörülen artışta, kömürden elektrik üretimi baskınlığı korumakla birlikte 2035 yılına kadar yüzde oranının düşeceği beklenmektedir. Kömürden elektrik üretiminin azalmasıyla ortaya çıkan açık, hidro kaynaklar haricindeki diğer yenilenebilir kaynaklar (biyo-kütle, çöp gazı gibi) ile telafi edilecektir. Nitekim 2008-2035 projeksiyonuna göre, elektrik üretiminde kullanılan hidro kaynaklar hariç diğer yenilenebilir kaynakların oranı, 2008 yılında %3 iken 2035 yılında %16'ya yükselmektedir.

Birincil enerji tüketiminin sektörler itibarıyla gerçekleşmesinde, elektrik üretiminden sonra ikinci sırada sanayi sektörü yer almaktadır. 2008-2035 dönemi projeksiyonuna göre sanayi sektörü, yıllık ortalama %1,2'lik artışla yükselme eğilimine girmekte ve sanayideki bu hızlı yükselişin nedeni Orta Asya ve Latin Amerika'daki endüstriyel atakla birlikte esas olarak Hindistan ve Çin'deki büyümeden kaynaklanmaktadır. Sektörel analizde sanayi sektöründen hemen sonra konutlardaki enerji talebi gelmektedir. Bu kapsamda birincil enerji tüketiminde elektrik sektörü ve sanayi sektörü, talebi belirleyen ve şekillendiren ana faktörler olmaktadır.

1.2 Dünya Doğal Gaz Piyasasına İlişkin Temel Veriler

Dünyada yaşanan ekonomik krizle birlikte 2009 yılında, 1982'den bu yana enerji tüketiminde ilk defa bir daralma gözlenmiştir. Dünyadaki bu daralmaya bölgeler bazında bakıldığında, enerji tüketimindeki yüksek düşümlere en çok OECD ülkelerinde ve Eski Sovyetler Birliği ülkelerinde rastlanmaktadır. Enerji tüketim sepetini oluşturan akaryakıt, doğal gaz, nükleer enerji, hidroelektrik, kömür vb. kalemlere bakıldığında ise 2009 yılında, akaryakıt, doğal gaz ve nükleer enerji tüketimi azalırken kömür tüketiminin sabit kaldığı ve hidroelektrik ve diğer yenilenebilir kaynaklara dayalı enerji tüketiminin arttığı gözlemlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, dünyada enerji tüketen sektörlerin 1998 yılından bu yana ilk defa 2009 yılında CO₂ emisyonu daha az olan enerji kaynaklarına yöneldiği sonucuna varılabilir.

2009 yılı için her bir enerji kaynağı bazında fiyat değişimlerine bakıldığında ise Kuzey Amerika ve Batı Avrupa çapında en keskin fiyat düşüşlerinin doğal gaz ve kömürde gerçekleştiği görülmektedir. 2009 yılı başında dünyadaki rekabetçi piyasalarda akaryakıt fiyatlarında önemli düşüşler yaşanmışsa da sonrasında fiyatlar toparlanmış ancak spot LNG fiyatları yıl boyunca düşmeye devam etmiştir.

Akaryakıt, doğal gaz, kömür, nükleer enerji ve hidroelektrik gibi enerji kaynakları dahil dünyadaki birincil enerji tüketimi, 2009 yılında %1,1 oranında düşmüştür. Dünya ortalaması alındığında ortaya çıkan bu düşüşe rağmen Asya Pasifik ve Orta Doğu ülkelerinde enerji tüketiminde artış olduğu ve Çin'in tüketiminin %8,7 oranında arttığı gözlemlenmiştir. Dünyadaki bu daralmanın yanında Türkiye'nin genel enerji tüketim talebi ve özelde doğal gaz talebi değerlendirildiğinde dengeli ya da yükselen değerlere ulaştığı görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin enerji talebi argümanlarının değerlendirilmesi ve yorumlanması büyük önem kazanmaktadır.

Dünyadaki 2009 yılı doğal gaz talebine bakıldığında, diğer enerji kaynaklarına göre daha keskin düşüşler olduğu görülmektedir. Orta Doğu ve Asya Pasifik ülkeleri haricinde genel olarak doğal gaz talebi düşmüş ve doğal gaz talebinde dünya ortalaması %2,1 oranında daralmıştır. Bu düşüş Rusya'da %6,1, OECD ülkelerinde %3,1, ABD'de %1,5 olarak gerçekleşmiş; buna karşın Hindistan'da ise %25,9 oranında bir artış görülmüştür.

Doğal gaz tüketim talebindeki azalışa paralel olarak doğal gaz üretimi Rusya'da %12,1 oranında, Türkmenistan'da ise %44,8 oranında düşmüştür.

Tablo 4'te 2008 ve 2009 yılları sonu itibariyle belli başlı ülkelere göre dünya doğal gaz netleşen rezerv ve üretim miktarlarına ilişkin verilere yer verilmektedir.

Tablo 4- Ülkelere Göre Doğal Gaz Rezerv (trilyon m³) ve Üretim (milyar m³) Verileri

	REZERV MİKTARI 2008 YILSONU	REZERV MİKTARI 2009 YILSONU	TOPLAMDAKİ PAYI	ÜRETİM MİKTARI 2008 YILI	ÜRETİM MİKTARI 2009 YILI	2008 YILINA GÖRE DEĞİŞİM	TOPLAMDAKİ PAYI	R/Ü (*)
RUSYA	43.30	44.38	23.7%	601.7	527.5	-12.1%	17.6%	84.1
İRAN	29.61	29.61	15.8%	116.3	131.2	13.1%	4.4%	+

KATAR	25.37	25.37	13.5%	77.0	89.3	16.3%	3.0%	+
S.ARABİSTAN	7.57	7.92	4.2%	80.4	77.5	-3.5%	2.6%	+
B.A.E.	6.43	6.43	3.4%	50.2	48.8	-2.5%	1.6%	+
ABD	6.93	6.93	3.7%	574.4	593.4	3.5%	20.1%	11.7
NİJERYA	5.25	5.25	2.8%	35.0	24.9	-28.7%	0.8%	+
VENEZUELLA	4.98	5.67	3.0%	29.2	27.9	-4.1%	0.9%	+
CEZAYİR	4.50	4.50	2.4%	85.8	81.4	-4.9%	2.7%	55.3
ENDONEZYA	3.18	3.18	1.7%	69.7	71.9	3.5%	2.4%	44.3
NORVEÇ	2.22	2.05	1.1%	99.2	103.5	4.5%	3.5%	19.8
TÜRKMENİSTAN	8.10	8.10	4.3%	66.1	36.4	-44.8%	1.2%	+
AVUSTRALYA	3.08	3.08	1.6%	38.3	42.3	11.0%	1.4%	72.7
MALEZYA	2.38	2.38	1.3%	64.9	62.7	-3.3%	2.1%	38.0
MISIR	2.15	2.19	1.2%	59.0	62.7	6.6%	2.1%	34.9
KAZAKİSTAN	1.82	1.82	1.0%	29.8	32.2	8.6%	1.1%	56.6
ÇİN	2.46	2.46	1.3%	80.3	85.2	6.4%	2.8%	28.8
KANADA	1.75	1.75	0.9%	173.4	161.4	-6.7%	5.4%	10.9
AZERBAJCAN	1.31	1.31	0.7%	14.8	14.8	0.2%	0.5%	88.8
HOLLANDA	1.14	1.09	0.6%	66.6	62.7	-5.6%	2.1%	17.3
UKRAYNA	0.98	0.98	0.5%	19.0	19.3	1.7%	0.6%	51.0
İNGİLTERE	0.29	0.29	0.2%	69.6	59.6	-14.1%	2.0%	4.9
DÜNYA TOPLAMI	185.28	187.49	100.0%	3060.8	2987.0	-2.1%	100.0%	62.8

(*) Rezerv/Üretim oranı, o yılki üretim hızıyla devam edildiği takdirde kaç yıllık rezerv miktarı kaldığını göstermektedir. R/Ü sütununda yer alan + işareti ile ilgili ülkelerdeki rezervin 100 yıldan fazla ömrü olduğu anlaşılmalıdır.

Kaynak:BP Statistical Review of World Energy 2010 www.bp.com/statisticalreview

2009 yılı sonu itibarıyla bölgelere göre dünya doğal gaz ispatlanmış rezerv ve üretim miktarlarına ilişkin veriler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5- Bölgelere Göre Doğal Gaz Rezerv (trilyon m³) ve Üretim (milyar m³) Verileri

BÖLGE	REZERV MİKTARI-2009 YILSONU	DÜNYA TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYI	ÜRETİM MİKTARI- 2009 YILI	2008 YILINA GÖRE DEĞİŞİM	DÜNYA TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYI
ORTADOĞU	76.18	40.6%	407.2	6.5%	13.6%
AVRUPA&AVRASYA	63.09	33.7	973.0	-10.2%	32.5%
AFRİKA	14.76	7.9%	203.8	-4.6%	6.8%

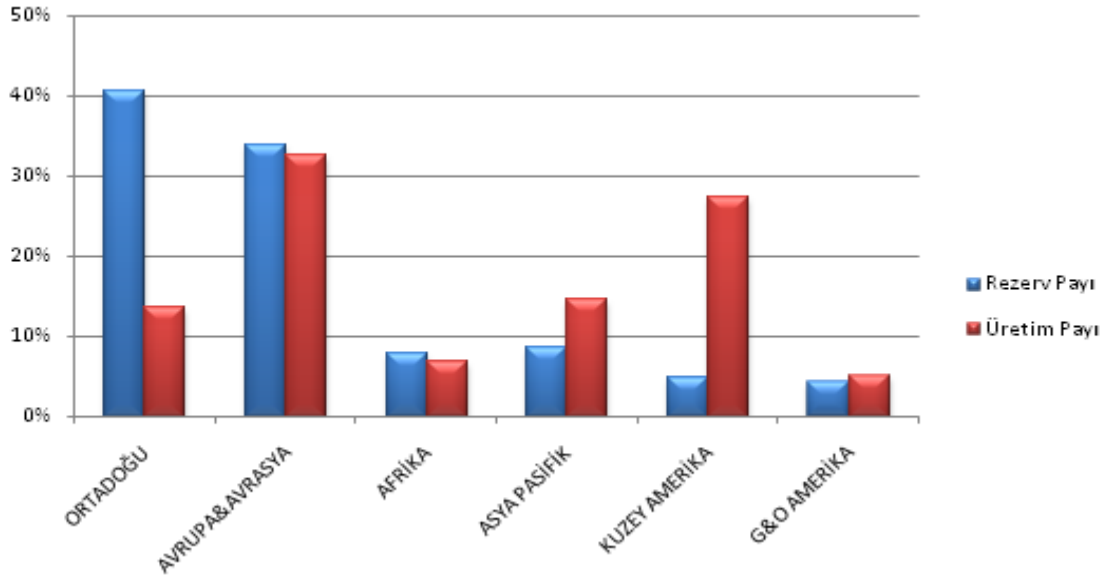
ASYA PASİFİK	16.24	8.7%	438.4	5.2%	14.6%
KUZEY AMERİKA	9.16	4.9%	813.0	1.6%	27.4%
GÜNEY&ORTA AMERİKA	8.06	4.3%	151.6	-3.2%	5.1%
DÜNYA TOPLAMI	187.49	100.0%	2987.0	-2.1%	100.0%
AVRUPA BİRLİĞİ	2.42	1.3%	171.2	-9.3%	5.7%

Kaynak:BP Statistical Review of World Energy 2010 www.bp.com/statisticalreview

Tablo 4 ve Tablo 5'teki veriler birlikte incelendiğinde görüleceği üzere;

- 2009 yılı üretimlerine bakıldığında dikkati çeken en önemli değişiklik, doğal gaz üretiminin bir önceki yıla nazaran %2,1 oranında daralmasıdır.
- Dünya doğal gaz rezerv miktarının yaklaşık $\frac{1}{4}$ 'ü Rusya'da bulunmakta ve Rusya, İran ve Katar'ın sahip olduğu toplam rezerv miktarı dünya rezervlerinin yarısından fazlasına karşılık gelmektedir.
- Dünya toplam rezervinin, $\frac{3}{4}$ 'lük paya sahip İran ve Katar'ın da içinde bulunduğu Ortadoğu bölgesi ile Rusya'nın da içinde bulunduğu Avrupa&Avrasya bölgesi toplam rezervlerinden oluştuğu görülmektedir.
- İran ve Katar'ın sahip olduğu toplam rezerv miktarı Ortadoğu bölgesi rezervlerinin %72'sini oluşturmaktadır.
- Avrupa&Avrasya bölgesine dahil olan Rusya, bu bölge rezervlerinin %70'ine sahiptir. Avrupa Birliği rezerv miktarının yaklaşık %45'i Hollanda'nın rezervlerinden oluşmaktadır. Avrupa Birliğine üye olmayan Norveç ise Avrupa Birliği toplam rezervlerine yakın rezerve sahiptir.
- Dünya doğal gaz üretiminin %43'ü Rusya, ABD ve Kanada tarafından gerçekleştirilmektedir. Rusya ve ABD'den her biri, Ortadoğu bölgesi toplam üretiminden daha fazla üretim gerçekleştirmektedir.

Grafik 3- Bölgelere Göre Doğal Gaz Rezerv-Üretim Verileri

Kaynak:BP Statistical Review of World Energy 2010 www.bp.com/statisticalreview

Tablo 5'teki verilerden yola çıkılarak oluşturulan Grafik-3 incelendiğinde;

- En fazla rezerve sahip olduğu görülen Ortadoğu bölgesinin gerçekleştirdiği doğal gaz üretiminin dünya toplamının ancak %13,6'sına karşılık geldiği,
- Rusya'nın da içinde bulunduğu Avrupa&Avrasya bölgesinin, dünya toplamının %32,5'lik kısmına karşılık gelen üretim miktarıyla en fazla üretim yapılan bölge olduğu,
- Dünya doğal gaz üretiminde önemli bir paya sahip olan ABD'nin de içinde bulunduğu Kuzey Amerika bölgesinin, rezerv miktarı yönünden beşinci sırada yer alırken, üretim miktarı sıralamasında ikinci sırada yer aldığı,

görülmektedir.

Tablo 6'da 2000-2009 yılları için ülkelere göre doğal gaz tüketim miktarları, değişim oranları ve toplamdaki paylarına ilişkin verilere yer verilmektedir.

Tablo 6- Ülkelere Göre Doğal Gaz Tüketim Verileri (milyar m³)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2008'E GÖRE DEĞİŞİM	PAYI
ABD	660.7	629.7	651.5	630.8	634.0	623.3	654.0	652.6	657.7	646.6	-1.5%	22.2%
RUSYA	354.0	366.2	367.7	384.9	394.1	400.3	408.5	422.1	416.0	389.7	-6.1%	13.2%
İRAN	62.9	70.1	79.2	82.9	86.5	105.0	108.7	113.0	119.3	131.7	10.7%	4.5%
KANADA	92.8	88.2	90.2	97.7	95.1	98.1	96.9	96.7	98.2	94.7	-3.3%	3.2%
İNGİLTERE	96.9	96.4	95.1	95.4	97.4	94.7	89.9	91.0	93.8	86.5	-7.5%	2.9%
JAPONYA	72.3	74.3	72.7	79.8	77.0	78.6	83.7	90.2	93.7	87.4	-6.5%	3.0%
ALMANYA	79.5	82.9	82.6	85.5	85.9	86.2	87.2	82.9	81.2	78.0	-3.7%	2.6%
İTALYA	64.9	65.0	64.6	71.2	73.9	79.1	77.4	77.8	77.8	71.6	-7.7%	2.4%
S.ARABİSTAN	49.8	53.7	56.7	60.1	65.7	71.2	73.5	74.4	80.4	77.5	-3.5%	2.6%
ÇİN	24.5	27.4	29.2	33.9	39.7	46.8	56.1	69.5	81.3	88.7	9.4%	3.0%
UKRAYNA	71.0	68.8	67.7	69.0	68.5	69.0	67.0	63.2	60.0	47.0	-21.5%	1.6%
MEKSİKA	40.2	40.7	45.8	50.6	53.4	53.3	60.9	63.1	66.1	69.6	5.7%	2.4%
ÖZBEKİSTAN	45.7	49.6	50.9	45.8	43.4	42.7	41.9	45.9	48.7	48.7	0.3%	1.7%
ARJANTİN	33.2	31.1	30.3	34.6	37.9	40.4	41.8	43.9	44.4	43.1	-2.6%	1.5%
B.A.E.	31.4	37.9	36.4	37.9	40.2	42.1	43.4	49.2	59.5	59.1	-0.4%	2.0%
FRANSA	39.3	41.9	40.5	43.0	45.1	44.0	42.1	42.4	43.8	42.6	-2.4%	1.4%
HİNDİSTAN	26.4	26.4	27.6	29.5	31.9	35.7	37.3	40.1	41.3	51.9	25.9%	1.8%
HOLLANDA	39.0	40.0	39.8	40.0	40.9	39.3	38.1	37.0	38.6	38.9	1.1%	1.3%
G.KORE	18.9	20.8	23.1	24.2	28.4	30.4	32.0	34.7	35.7	33.8	-5.0%	1.1%
TÜRKİYE	14.6	16.0	17.4	20.9	22.1	26.9	30.5	35.1	36.0	32.1	-10.6%	1.1%
ENDONEZYA	29.7	31.0	32.9	35.0	32.2	33.2	33.2	31.3	33.3	36.6	10.3%	1.2%
MISIR	20.0	24.5	26.5	29.7	31.7	31.6	36.5	38.4	40.8	42.5	4.4%	1.4%
PAKİSTAN	21.5	22.7	24.6	30.4	34.5	35.5	36.1	36.8	37.5	37.9	1.3%	1.3%
MALEZYA	24.1	25.2	26.2	27.2	23.7	29.9	33.0	33.0	33.6	31.5	-6.1%	1.1%
AVUSTRALYA	20.5	22.0	22.4	22.4	22.8	21.9	24.0	25.7	25.5	25.7	1.0%	0.9%
CEZAYİR	19.8	20.5	20.2	21.4	22.0	23.2	23.7	24.3	25.4	26.7	5.5%	0.9%
TÜRKMENİSTAN	12.2	12.5	12.9	14.2	15.0	16.1	18.4	21.3	19.0	19.8	4.2%	0.7%
KATAR	9.7	11.0	11.1	12.2	15.0	18.7	19.6	19.7	20.2	21.1	4.8%	0.7%
KAZAKİSTAN	9.5	9.3	10.7	12.9	14.9	18.8	20.3	19.5	20.1	19.6	-2.1%	0.7%
AZERBAYCAN	5.2	7.5	7.5	7.7	8.3	8.6	9.1	8.0	9.2	7.7	-16.0%	0.3%
NORVEÇ	4.0	3.8	4.0	4.3	4.6	4.5	4.4	4.3	4.3	4.1	-4.8%	0.1%
DİĞER ÜLKELER	316.6	338.2	348.5	365.8	395.6	418.4	400.3	450	468.4	448	-	15.2%
DÜNYA TOPLAMI	2410.8	2455.3	2516.5	2600.9	2681.4	2767.5	2829.5	2937.1	3010.8	2940.4	-2.1%	100.0%
AB	439.7	451.0	450.3	471.3	485.5	493.6	486.7	481.2	489.9	459.9	-5.9%	15.6%

Kaynak:BP Statistical Review of World Energy 2010 www.bp.com/statisticalreview

2009 yılı sonu itibarıyla bölgelere göre dünya tüketim miktarlarına ilişkin veriler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7- Bölgelere Göre 2009 Yılı Doğal Gaz Tüketim (milyar m³) Verileri

BÖLGE	TÜKETİM MİKTARI	DÜNYA TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYI	2008'E GÖRE DEĞİŞİM
ORTADOĞU	345.6	11.7%	4.4%
AVRUPA&AVRASYA	1058.6	35.9%	-6.8%
AFRİKA	94.0	3.2%	-1.9%
ASYA PASİFİK	496.6	16.8%	3.4%
KUZEY AMERİKA	810.9	27.8%	-1.2%
GÜNEY&ORTA AMERİKA	134.7	4.6%	-4.2%
DÜNYA TOPLAMI	2940.4	100.0%	-2.1%
AVRUPA BİRLİĞİ	459.9	15.6%	-5.9%

Kaynak:BP Statistical Review of World Energy 2010 www.bp.com/statisticalreview

Tablo 6 ve Tablo 7’deki verilere göre;

ABD, dünya toplam tüketiminin %22,2’sini oluşturan ve AB toplam tüketim miktarından daha fazla olan 646 milyar m³’lük tüketim miktarıyla en fazla doğal gaz tüketen ülke konumundadır. ABD ve Rusya tüketim miktarları toplamı ise dünya doğal gaz tüketiminin 1/3’ünden fazlasını oluşturmaktadır.

Dünyada en fazla doğal gaz tüketen Avrupa&Avrasya bölgesinin tüketim miktarı, dünya toplamının %35,9’unu oluşturmaktadır. Bu bölgenin tüketim miktarının %43,4’ü Avrupa Birliğinin, %36,8’i ise Rusya’nın tüketim miktarlarından oluşmaktadır.

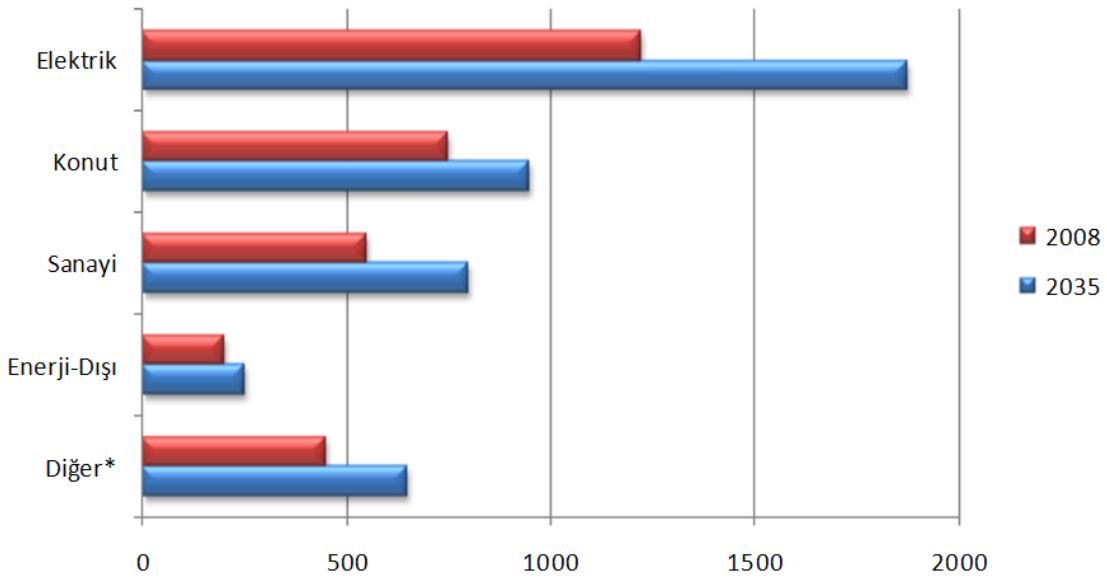
Uluslararası Enerji Ajansı’nın 2008-2035 dönemi doğal gaz tüketim projeksiyonuna göre;

2008 yılından itibaren toplam 1,4 trilyon m³’lük artış ile doğal gaz talebinin yıllık ortalama %1,4 hızla 2035 yılında 4,5 trilyon m³’e ulaşması beklenmektedir. Her ne kadar doğal gaz, 2008-2009 döneminde ekonomik kriz nedeniyle yaklaşık %2’lik bir daralmayla karşılaşmış olsa da bu daralmanın 2011 yılı ve devamında toparlanacağı tahmin edilmektedir.

Doğal gaz, dünyada elektrik ve sanayi sektörlerinde enerji girdisinin karşılanmasında önemli bir kaynak olmaya devam edecektir. 2008 yılında elektrik üretiminin %39'u doğal gaz ile yapılmakta iken 2035 yılında bu oranın %41'e yükseleceği öngörülmektedir. Ayrıca doğal gaz çevrim santrallerinde verimi artıran teknolojilerin uygulamaya konulmasıyla birlikte, elektrik üretiminde doğal gaz kullanılarak oluşan birim fiyatların da gittikçe düşmesi beklenmektedir.

Kalkınan ekonomiler elektrik ve sanayi üretimlerindeki hızlı artışın bir sonucu olarak doğal gaz talebinde başı çekmektedirler. 2008-2035 dönemi tüketim projeksiyonuna göre, doğal gaz tüketiminde en hızlı artış Asya bölgesinde görülecek olup, bölgede Çin'in 2008 yılı tüketimi 85 milyar m³ civarında iken 2035 yılında 395 milyar m³'e yükselmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, Hindistan'da da yıllık ortalama %5,4 hızla 2008 yılında 42 milyar m³ olan tüketim miktarının 2035 yılında 177 milyar m³'e yükseleceği tahmin edilmektedir.

Grafik 4- Sektörler İtibariyle Dünyadaki Doğal Gaz Talebi (milyar m³)

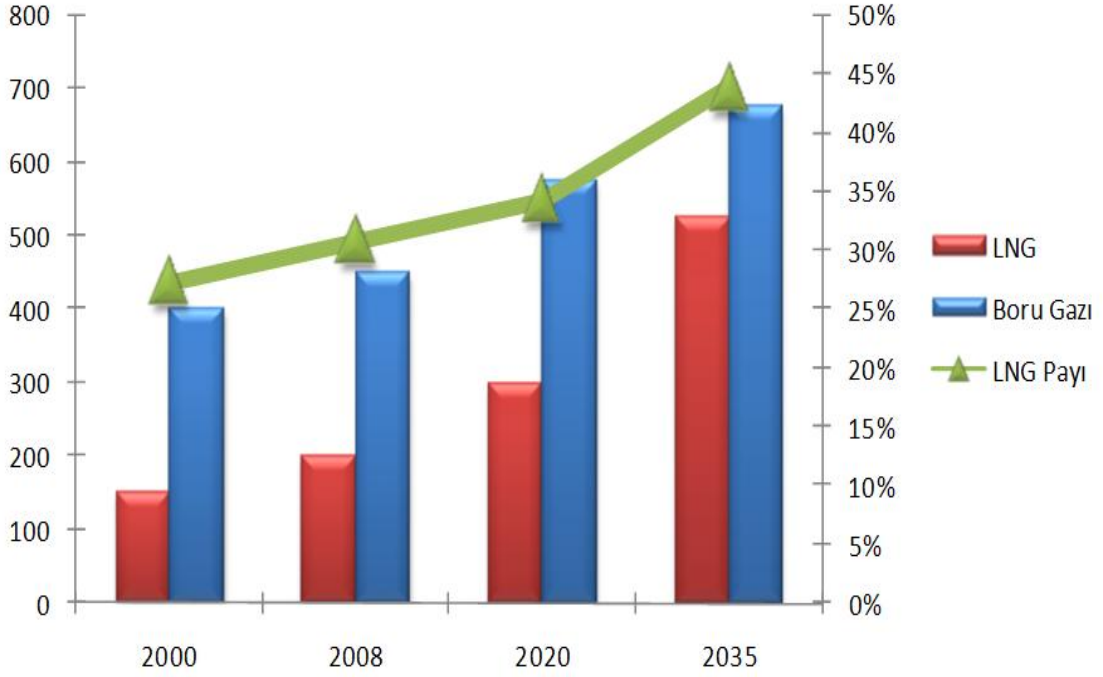

*Ulaşım, tarım gibi diğer sektörleri içermektedir.

Kaynak: IEA WEO 2010, New Policies Scenario

Grafik 4'te görüldüğü üzere doğal gaz çoğunlukla elektrik üretimi için kullanılmaktadır. Bunu sanayi ve konut sektörleri tüketimi takip etmektedir.

Grafik 5- Boru Hattı ve LNG itibariyle Dünyada Doğal Gaz Ticareti (milyar m³) ve LNG Payı

Kaynak: IEA WEO 2010, New Policies Scenario

Dünya doğal gaz ticaretinin yaygınlaşmasıyla birlikte boru hattı ile taşınan doğal gaza alternatif olan LNG'nin payının gittikçe artacağı düşünülmektedir. Mevcut durumda gerekli düzenlemeleri devam eden LNG ticaretinin yanı sıra, Amerika kıtasındaki bol rezervleriyle dikkatleri çeken konvansiyonel olmayan enerji kaynakları da (shale gas, tight gas gibi) doğal gaz piyasasındaki yeni alternatifler olarak yerini almaktadır.

1.3 Avrupa Birliği Doğal Gaz Piyasası

1.3.1 Avrupa Birliği Doğal Gaz Piyasasına İlişkin Gelişmeler

Doğal gaz, Avrupa Birliği enerji ihtiyacının karşılanmasında önemli bir kaynaktır. Toplam birincil enerji ihtiyacının karşılanmasındaki doğal gazın payı 1973'te %10 iken, 1990'da %18, 2008 yılı verilerine göre ise %26 olarak gerçekleşmiştir. 2008-2009 yıllarındaki ekonomik krizle birlikte Avrupa Birliği enerji piyasalarındaki hacmi daralan doğal gaz için önümüzdeki yıllarda Tablo 8'de de görüleceği üzere kademeli olarak toparlanma süreci beklenmektedir.

Tablo 8- AB Gaz Dengesi Senaryosu (milyar m³)

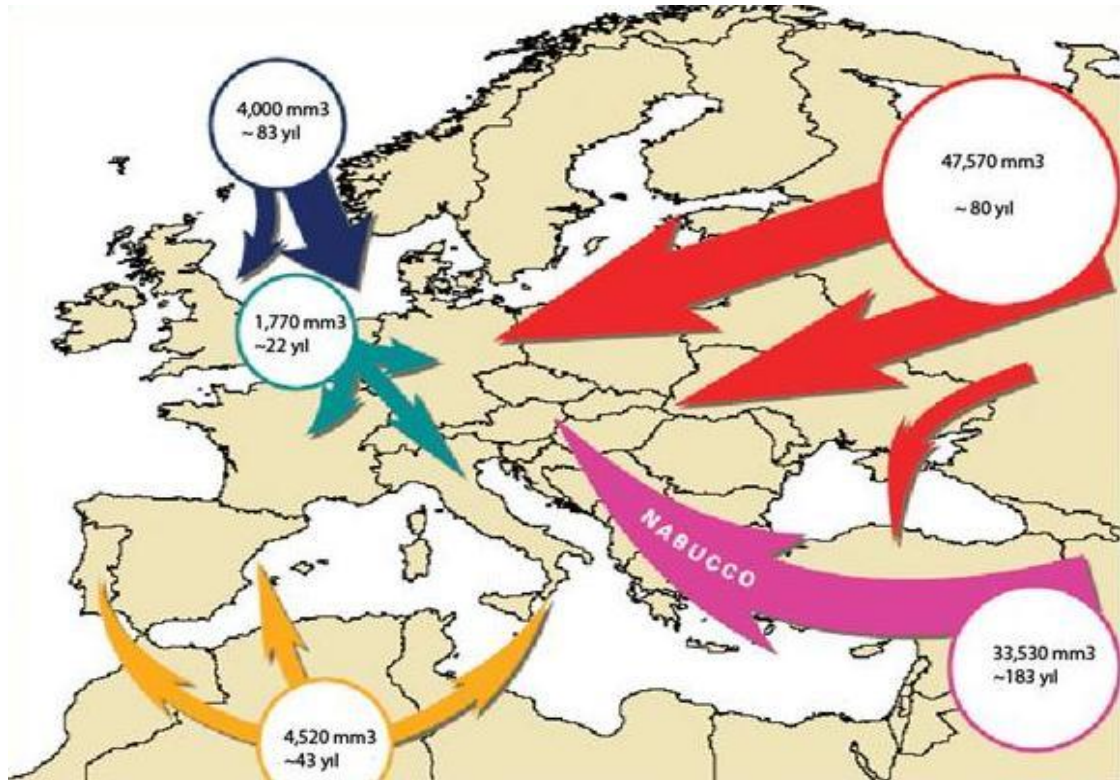
	2008	2015	2020	2025	2030	2035	2008-2035*
Talep	536	540	558	574	591	598	0.4%
Üretim	216	176	158	134	112	93	-3.1%
Net İthalat	320	364	400	440	479	505	2.7%

*Yıllık ortalama artış oranıdır.

Kaynak: IEA WEO 2010, New Policies Scenario

Her ne kadar Avrupa Birliği'ndeki üretim düşmekte ve dışa bağımlılık artmakta ise de, Birliğin doğal gaz itibariyle zengin ülkelere yakınlığı nedeniyle de enerji temininde farklı alternatifleri kullanma imkanı bulunmaktadır.

Grafik 6- AB Piyasası İçin Mevcut ve Planlanan Doğal Gaz Kaynakları

(mm³: milyar m³)

Kaynak: IEA

2009 yılı Ocak ayında, Ukrayna üzerinden gelen Rusya kökenli doğal gazın kesilmesiyle, özellikle Doğu Avrupa'da bulunan üye ülkeler yaklaşık 3 hafta boyunca enerji açığıyla karşı karşıya kalmıştır. Doğal gazın beklenmedik bir şekilde, bu kadar uzun süre

kesilmesi AB üye ülkelerince, depolama tesislerine ve LNG terminallerine daha fazla yatırım yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Avrupa’da doğal gaz üretiminin çoğunlukla yapıldığı İngiltere ve Hollanda da rezervlerin azalmasıyla birlikte, ithalat bağımlılığı gittikçe artacaktır. Bu kapsamda AB mevzuatında, diğer alternatiflerin geliştirilmesi yönünde yasal alt yapı tamamlanarak 2010 yılı sonunda, Arz Güvenliği maddesine eklemeler yapmıştır.

1.3.2 Bölgesel İlişkiler

1.3.2.1 Enerji Düzenleyicileri Bölgesel Birliği (ERRA)

Enerji Düzenleyicileri Bölgesel Birliği (ERRA); esas olarak merkez Avrupa ülkelerindeki ve Avrasya bölgelerindeki enerji düzenleyici kuruluşlarından ve bunun yanında Asya, Ortadoğu ve Amerika’dan da katılımcıların olduğu, gönüllülük esasına dayanan bir organizasyondur. 1999 yılından bu yana ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı’nın (USAID) finansal desteğiyle ABD Kamusal Hizmet Şirketleri Düzenleyicileri Ulusal Birliği (NARUC) ile işbirliği halinde olan ERRA, NARUC tarafından verilen teknik toplantılar, görüşmeler ve eğitimlere katılan enerji düzenleyicileri tarafından, tıpkı ABD’de NARUC’un ifa ettiği gibi, resmi bir platform oluşturularak regülasyon konusunda daha düzenli bir tecrübe paylaşım platformu oluşturulması konusunda varılan fikir birliği sonucunda kurulmuştur. Böylece 2000 yılında 15 üye ile Bükreş’te toplanan Birlik, şu anda Kurumumuzun da üyeliği dahil toplam 24 tam üye ile çalışmalarına devam etmektedir. 2001 Nisan ayından bu yana merkezi Macaristan, Budapeşte’de kurulu olan ERRA, üye ülkelerin birbirleriyle görüşmelerini sağlayarak ulusal enerji piyasalarındaki düzenlemeler için her bir üye ülkeye kıyas yapma, hedef saptama imkanı vermektedir. Tüm Avrupa çapında tek bir piyasanın ön çalışması olarak bölgesel birliklerin sağlanması yönünde toplantılar, eğitimler düzenlenmektedir.

1.3.2.2 Avrupa Enerji Düzenleyicileri Konseyi (CEER) - Avrupa Elektrik ve Doğal Gaz Düzenleyicileri Grubu (ERGEG) – Enerji Düzenleyicileri İşbirliği Ajansı (ACER)

Avrupa Birliğine üye 27 ülke ve İzlanda ile Norveç dahil 29 ülkenin enerji düzenleyicilerinin bir araya gelerek oluşturduğu “Avrupa Enerji Düzenleyicileri Konseyi (CEER)”, üye ülkelerin ulusal piyasalarındaki doğal gaz ve elektrik düzenlemeleri üzerine

fikir alışverişi sağlamalarına yönelik, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. CEER'in temel hedefi Avrupa çapında işler, etkin, rekabete dayalı tek bir doğal gaz ve elektrik piyasası oluşturulmasıdır. CEER'in tek piyasa oluşturma hedefine ulaşmak için üye ülkelere hazırladığı mevzuat düzenlemeleri, rehberler, dokümanlar ve diğer materyaller ülkemiz açısından da yol gösterici nitelikte olmaktadır. CEER'in bir çalışma grubu olarak çalışan Avrupa Elektrik ve Doğal Gaz Düzenleyicileri Grubu (ERGEG), Avrupa Komisyonu'na doğal gaz ve elektrikte tek piyasaya ulaşmak için danışmanlık yapmak üzere 2003 yılında kurulmuştur. Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkenin düzenleyici kurumlarından oluşan ERGEG'in ayrıca Kurumumuz da dahil olmak üzere 4 gözlemci statüsüne sahip üyesi bulunmaktadır. Avrupa Komisyonuna, doğal gaz ve elektrik piyasası düzenlemelerinde tavsiyede bulunan ve yol gösteren ERGEG'in en önemli katkıları, 2007 yılında kabul edilen Üçüncü Paket'te ve Bölgesel Girişimler hakkındaki yasal düzenlemelerde görülmektedir. CEER ve ERGEG'in her ikisi de Avrupa'da tek, rekabetçi, verimli ve sürdürülebilir bir gaz ve elektrik iç piyasası oluşturulması amacına hizmet etmek için oluşturulmuştur. Ancak, CEER enerji düzenleyicilerinin kendi aralarında gönüllülük esasına dayanılarak kurulmuş bir kurul iken, ERGEG Avrupa Komisyonu'na mevzuat hazırlıklarında danışmanlık hizmeti vermek üzere kurulmuş resmi bir tavsiye grubudur. CEER, ERGEG'in çalışmaları için hazırlık yapan bir kuruluş olarak görev yapmaktadır.

2011 yılı Mart ayından itibaren ERGEG'in ardılı olan (Enerji Düzenleyicileri İşbirliği Ajansı) ACER, Avrupa Birliğinin tüzel kişiliğe sahip bir kuruluşu olarak, bağlayıcı niteliği olan danışmanlık hizmeti vermeye başlamıştır. ERGEG'in sona ererek, görev ve faaliyetlerinin CEER ve ACER arasında paylaştırıldığı 2011 yılı, genel olarak geçiş süreci olarak kabul edilmektedir. ACER'in temel hedefi, üye ülkelerin düzenleyici kurumları arasında koordinasyonu sağlamaktır. ACER, Avrupa çapında tek piyasa hedefine ulaşmak için her bir ülkede hazırlanan şebeke kuralları hazırlıklarına katılmaya, altyapı yatırımlarında bağlayıcı usul ve esaslar getirmeye, elektrik ve doğal gaz piyasası katılımcılarına tavsiyelerde bulunmaya ve Avrupa Komisyonu ile Parlamentosunu gözlemleyip rapor hazırlamaya yetkilidir. CEER, Avrupa enerji düzenleyicilerinin ortak çıkarlarını geliştirmek üzere Avrupa Birliği içinde eskisine oranla daha geniş bir öneme sahip ortak bir platform olmaya devam edecek ancak bu durum ACER'in etkinliğini azaltmayacaktır.

1.3.2.3 Akdeniz Elektrik ve Doğal Gaz Piyasaları Çalışma Grubu (MEDREG)

Akdeniz’i çevreleyen ülkelerin elektrik ve doğalgaz piyasalarını ortak çalışma prensibi çerçevesinde şekillendirmeyi öngören MEDREG, 2006 yılında 20’yi aşkın Akdeniz ülkesi tarafından kurulmuştur. MEDREG çalışmaları Avrupa Birliğince hem finansal hem de yönetim kapasitesi bakımından desteklenmektedir. Kurumumuz Doğal Gaz Dairesi Başkanlığı, 2010 – 2012 yılları arasında Doğal Gaz Grubu’nun Başkanlığını sürdürmektedir. Bu kapsamda üye ülkeler arasında işbirliği olanaklarının yolları aranmakta, üyelere sunulmak üzere soru ve anketler hazırlanmakta ve üye ülkelerle çeşitli seviyelerde istişare toplantıları yapılarak Akdeniz’i çevreleyen bir doğalgaz piyasası pazarı oluşturulması yönünde adımlar atılmaktadır. Halihazırda devam eden çalışmalar arasında, üye ülke piyasalarına ilişkin şeffaflığın incelenmesi, üçüncü tarafların şebekelere adil erişimini temin edecek temel prensiplerin hazırlanması ve sınır ötesi altyapının geliştirilmesi olanaklarının analiz edilmesi hususları bulunmaktadır.

1.3.2.4 Uluslararası Enerji Düzenleyicileri Konfederasyonu (ICER)

Uluslararası Enerji Düzenleyicileri Konfederasyonu (International Confederation of Energy Regulators (ICER), dünya çapında enerji piyasalarındaki düzenleyici kurumlar arasında yardımlaşma amacı ile 19.10.2009 tarihinde kurulmuştur. ICER altı kıtada faaliyet gösteren, 200’den fazla düzenleyici kurumu temsil eden, 11 bölgesel enerji düzenleyicileri birliğini bir araya getiren bir kuruluş olup gönüllülük esasına göre hareket etmektedir.

ICER’in vizyonu; dünya enerji piyasalarını ilgilendirecek ölçekteki hususlarda enerji düzenleyici kurumları arasında gönüllü bir işbirliği zemini sağlamaktır. ICER’in misyonu; enerji düzenleyici kurumlarının elektrik ve doğal gaz piyasalarına ilişkin izleme faaliyetleri ve tüketici haklarının korunması alanlarındaki çalışmaları konusunda kamuoyunu bilgilendirmek ve bu konularda farkındalık yaratmak, enerji düzenleyici kurumlarının ortak amaç ve değerlerine hizmet edecek bir platform oluşturmak, sürdürülebilirlik sürecine katkı sağlamak, piyasa mekanizması ve kamu hizmeti menfaatlerini uzlaştırmaktır. Bu kapsamda ICER, üyeler arası sürekli iletişim ve bilgi alışverişi yoluyla işbirliği sağlanması ve eğitim faaliyetleri düzenlenmesi gibi girişimlerde bulunmayı hedeflemektedir.

ICER şemsiyesi altında Kurumumuzun üyesi olduğu The Energy Regulators Regional Association (ERRA) ve The Association of the Mediterranean Regulators for Electricity and Gas (MEDREG) de yer almaktadır.

1.3.3 Avrupa Birliği Doğal Gaz Piyasası Mevzuatı 2010 Yılı Gelişmeleri

Avrupa Birliği doğal gaz piyasasına ilişkin yeni düzenlemeler kapsamında ERGEG in yayımladığı 2010 yılı çalışma planında, Üçüncü Paketin uygulanması temel hedefler arasında yer almaktadır. Düşük fiyatların oluşmasına imkan sağlayacak rekabetçi bir doğal gaz piyasası oluşturmak, doğal gaz piyasalarında arz güvenliğini sağlamak Üçüncü Paketin özünü oluşturmaktadır.

Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakereleri süreci kapsamında, AB doğal gaz piyasası mevzuatı ve Türk mevzuatının karşılaştırılmasını sağlamak amacıyla doğal gaz piyasasına ilişkin AB Tüzük ve Yönergeleri ve üye ülke uygulamalarının incelenmesi ve izlenmesi süreci 2010 yılında da devam etmiştir. Enerji Faslı içerisindeki doğal gaz piyasası mevzuatının AB müktesebatına uyumu çerçevesinde çalışmalar sürdürülmektedir

1.3.4 Doğal Gaz Boru Hattı Projelerine İlişkin 2010 Yılı Gelişmeleri

Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan- Avusturya (Nabucco) Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Hazar Bölgesi ve Orta Doğu doğal gaz rezervlerini Avrupa pazarlarına taşımayı amaçlamaktadır. En büyük kısmı Türkiye üzerinden geçmesi öngörülen Nabucco boru hattı projesine ilişkin Hükümetler arası Antlaşma geçtiğimiz yıl Ankara'da imzalanmış ve izleyen süreçte Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ne sevk edilmiştir. Anlaşmaya taraf devletler, Nabucco Projesi'nin gerçekleştirilmesiyle ülkeleri üzerinden doğal gazın taşınmasına yönelik tam siyasi destek sağlayacak ve gerekli önlemlerin alınmasını, desteklenmesini ve kolaylaştırılmasını taahhüt edeceklerdir.

2 TÜRKİYE DOĞAL GAZ PİYASASININ TARİHSEL GELİŞİM SEYRİ

Türkiye’de doğal gaz kullanımı, TPAO tarafından 1970 yılında Hamitabat ve Kumrular doğal gaz sahalarında keşfedilen doğal gazın 1976 yılında Pınarhisar Çimento fabrikasında kullanılmasıyla başlamıştır.

Nüfus artışı ve sanayileşmeye bağlı olarak artan enerji ihtiyacının karşılanmasında alternatif bir enerji kaynağı olarak doğal gazın payını artırmak ve bazı şehirlerde gittikçe yoğunlaşan hava kirliliğine bir çözüm bulmak amacıyla 18.09.1984 tarihinde Türkiye ve S.S.C.B. arasında doğal gaz sevkiyatına ilişkin olarak imzalanan anlaşmanın ardından, BOTAŞ ile S.S.C.B.’nin doğal gaz ticareti konusunda yetkili kuruluşu SOYUZGAZ EXPORT arasında 14.02.1986 tarihinde 25 yıl süreli ve plato değeri yıllık 6 milyar m³ olan bir doğal gaz alım-satım anlaşması imzalanmıştır. SSCB ile yapılan ilk alım anlaşmasını, artan doğal gaz ihtiyacının karşılanması amacıyla yapılan diğer alım anlaşmaları izlemiştir.

Tablo 9- Doğal Gaz Alım Sözleşmeleri

Mevcut Sözleşmeler	Miktar (Plato)	İmzalanma Tarihi	Süre (Yıl)	Durumu	Gaz Teslimatına Başlanan Yıl
	(milyar m ³ /yıl)				
Rus. Fed.(Batı)	6	14.02.1986	25	Devrede	1987
Cezayir (LNG)	4	14.04.1988	20	Devrede	1994
Nijerya (LNG)	1,2	09.11.1995	22	Devrede	1999
İran	10	08.08.1996	25	Devrede	2001
Rus.Fed. (Karadeniz)	16	15.12.1997	25	Devrede	2003
Rus. Fed.(Batı)	8(*)	18.02.1998	23	Devrede	1998
Türkmenistan	16	21.05.1999	30	-	-
Azerbaycan	6,6	12.03.2001	15	Devrede	2007

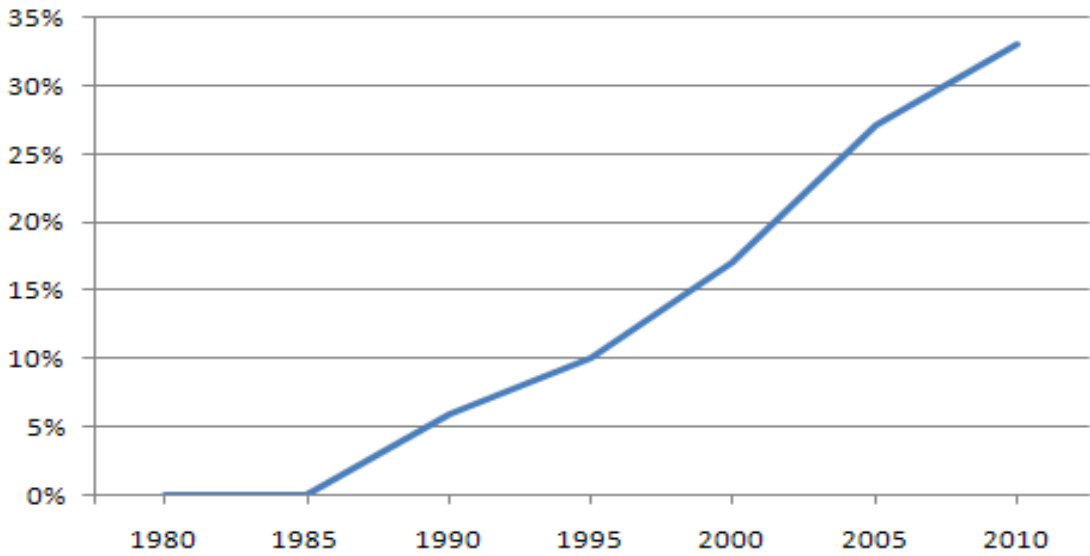
(*) 4646 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesi kapsamında BOTAŞ’ın 18.02.1998 tarihli alım-satım sözleşmesinin 4 milyar cm³/yıl miktarlık kısmı devredilmiştir.

14.02.1986 tarihli alım-satım anlaşması sonrasında 26.10.1986 tarihinde inşasına başlanan 842 Km uzunluğundaki Rusya Federasyonu-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı, Bulgaristan sınırındaki Malkoçlar mevkiinden Türkiye’ye girerek 23.06.1987’de Hamitabat’a ulaşmış, daha sonra Ambarlı, İstanbul, İzmit, Bursa ve Eskişehir güzergahını takip ederek Ağustos 1988’de Ankara’ya ulaşmıştır. Söz konusu doğal gaz hattı ile Trakya bölgesinde

bulunan Hamitabat ve Ambarlı doğal gaz kombine çevrim santrallerine, İGSAŞ (İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.) ve TÜGSAŞ (Türkiye Gübre Sanayi A.Ş.) gübre tesislerine ve doğal gaz boru hattının geçtiği güzergah üzerinde bulunan şehirlere doğal gaz ulaştırılmıştır. Doğal gaz, Ekim 1988’de Ankara’da, Ocak 1992’de İstanbul’da, Aralık 1992’de Bursa’da, Eylül 1996’da İzmit’te, Ekim 1996’da Eskişehir’de konut ve ticari sektörün kullanımına sunulmuştur.

Üretimin başladığı 1976 yılından, söz konusu alım-satım anlaşması gereği ithalatın başladığı 1987 yılına değin toplamda yaklaşık 747 milyon m³’lük sınırlı bir üretim ve tüketim miktarına ve toplam enerji tüketimi içinde ihmal edilebilir paylara sahip olan doğal gaz, kullanım oranının giderek artması sonucunda tüketim miktarında ve toplam enerji tüketimindeki payında hızlı artışlar göstermiştir.

Grafik 7- Yıllar İtibariyle Doğal Gazın Toplam Enerji Tüketimi İçindeki Payı

Kaynak: ETKB ve DPT verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Türkiye doğal gaz sektörüne ilişkin hukuki süreç, 350 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)’nin 1988 yılında yürürlüğe girmesiyle başlamıştır. Bu KHK ile 7/7871 sayılı Kararnameye istinaden 15.08.1974 tarihinde TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı)’nun bağlı ortaklığı olarak boru hatları ile petrol taşımacılığı faaliyeti yapmak üzere

kurulmuş olan BOTAS¹, doğal gazın ithali alanında yetkilendirilen tek kuruluş olarak belirlenmiştir. 02.01.1990 tarih ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 350 sayılı KHK yürürlükten kaldırılmış ve doğal gazın (sıvılaştırılmış hali dahil) ithali, satış fiyatının tespiti ve ülke içinde dağıtım yetkisi BOTAS'a verilmiştir.

02.05.2001 tarih ve 4646 sayılı Kanunun ilgili maddesi gereği 397 sayılı KHK'nin yürürlükten kaldırılmasına kadarki dönem; ithalat, toptan satış ve iletim (doğal gazın ülke içinde dağıtım) faaliyetlerinin tamamen BOTAS tarafından yürütüldüğü, ayrıca Bursa ve Eskişehir'deki şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetinin de BOTAS tarafından yürütüldüğü bir dönemdir. Ankara, İstanbul ve İzmit şehirlerindeki doğal gaz dağıtım ise belediye şirketi niteliğindeki EGO (Ankara), İGDAŞ (İstanbul) ve İZGAZ (İzmit) tarafından yürütülmüştür.

Türkiye enerji talebindeki hızlı artış, Avrupa Birliği kriterlerine uyum ve küresel ekonomiyle bütünleşme sürecinin gereği olarak yürürlüğe giren 4646 sayılı Kanun, alternatif enerji kaynakları karşısında gittikçe daha cazip hale gelmeye başlayan doğal gazın kullanımının Türkiye'nin tamamında yaygınlaştırılması, kaliteli, sürekli ve ucuz bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için doğal gaz piyasasının düzenlenmesi ve rekabete açılacak şekilde yeniden yapılandırılması sürecini başlatmıştır. Bu çerçevede 4646 sayılı Kanunla, bir kamu kuruluşu olan BOTAS'ın piyasada tekel konumunda olduğu bir yapıdan, piyasada rekabetçi unsurlara sahip olan faaliyetlerin rekabete açıldığı, rekabetçi unsurlara sahip olmayan alanlarda düzenleme ve denetimin sağlandığı bir yapıya doğru geçiş amaçlanmıştır. Öte yandan, 03.03.2001 tarih ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile kurulmuş olan Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumunun görev alanına doğal gaz piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi de eklenerek Kurumun adı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) olarak değiştirilmiştir.

¹ 8.2.1995 tarih, 95/6526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile BOTAS'ın TPAO'nun Bağlı Ortaklığı statüsünden çıkarılmasına ve iktisadi devlet teşekkülü olarak yapılandırılmasına karar verilmiştir.

3 TÜRKİYE DOĞAL GAZ PİYASASININ MEVCUT DURUMU

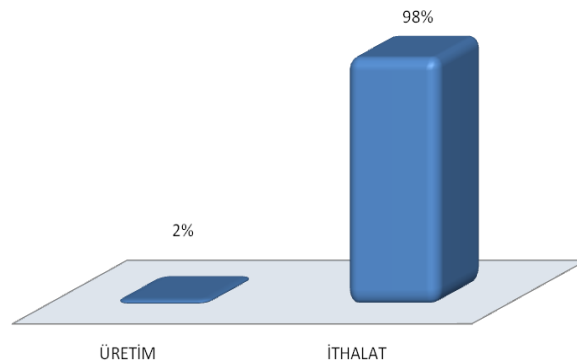
Türkiye doğal gaz piyasasının hukuki altyapısını oluşturan 4646 sayılı Kanun, BOTAŞ'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliğinin, dağıtım faaliyeti hariç olmak üzere ayrıştırılarak yeniden yapılandırılması ve iletim faaliyetini yapan şirket hariç diğer şirketlerin (depolama ve ticaret) özelleştirilmesini hükme bağlamıştır. Kanunun yayımlandığı dönemde BOTAŞ'ın mülkiyetinde ve işletiminde bulunan şehir içi dağıtım işletmeleri ve varlıklarının özelleştirilmesi ve yeni oluşturulacak dağıtım bölgelerinde ise ihale yöntemiyle belirlenecek özel şirketlerin faaliyet göstermesi öngörülmüştür. Ayrıca, ithalat, iletim, depolama, toptan satış, ihracat, dağıtım, sıkılaştırılmış doğal gaz dağıtım ve iletimi faaliyetleri, lisans alınmasının zorunlu hale getirildiği birer piyasa faaliyeti olarak sayılmıştır.

Kanun, doğal gazın kaliteli, sürekli, ucuz, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, doğal gaz piyasasının serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasını amaçlamaktadır.

3.1 Üretim

1970'lerde kullanımına başlanan, enerji talebindeki artışa paralel olarak sahip olduğu avantajlar nedeniyle kullanım oranı ve kullanım alanları gittikçe artan doğal gazın, mevcut ve potansiyel kullanımının karşılanmasında yurt içi rezerv ve üretim miktarlarının oldukça sınırlı düzeyde kalması, Türkiye için doğal gaz tedarikinde ithalatı zorunlu bir tercih kılmaktadır.

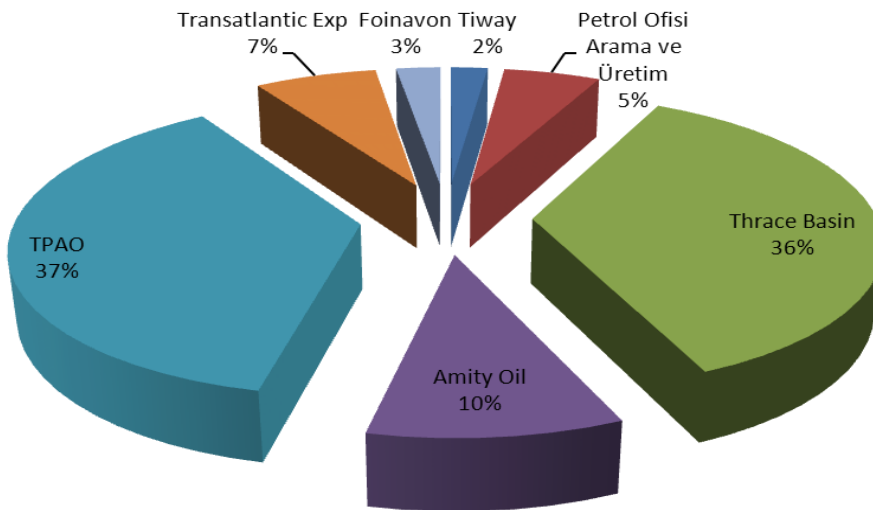
Grafik 8- 2010 Yılı Toplam Doğal Gaz Arzının Karşılandığı Kaynakların Payları

Doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri, 6326 sayılı Petrol Kanununa göre Petrol  şleri Genel Müdürlüğü (PİGM) tarafından verilen arama ve  şletme ruhsatları kapsamında gerçekleştirilmektedir. Üretim faaliyeti 4646 sayılı Kanun gereği piyasa faaliyeti olarak sayılmamakla birlikte, üretim şirketlerinin ürettikleri doğal gazı Kurumdan toptan satış lisansı almak suretiyle toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, ihracatçı şirketlere, dağıtım şirketlerine, kuyubaşından olmak kaydıyla CNG satış şirketleri ile CNG iletim ve dağıtım şirketlerine veya serbest tüketicilere pazarlayabilmeleri mümkün olduğu gibi ihracatçı lisansı almak suretiyle ürettikleri doğal gazı ihraç edebilmeleri de mümkündür.

Bu kapsamda Kurumdan toptan satış lisansı almış olan TPAO, Amity Oil International Pty Limited (Merkezi Avustralya-Türkiye  stanbul şubesi), Thrace Basin Natural Gas Corporation (Ankara Türkiye şubesi), Foinavon Energy Inc (Merkezi: Kanada) Türkiye-Ankara şubesi, Tiway Turkey Limited (Ankara Türkiye şubesi), Petrol Ofisi Arama  retim Sanayi ve Ticaret A.ř. ve Transatlantic Exploration Mediterranean Int. Pty. Ltd. (Merkezi: Avustralya) Türkiye  stanbul şubesi şirketlerince Güney Doğu Anadolu, Trakya ve Batı Karadeniz bölgelerinde üretilen doğal gaz, üretim bölgelerinde bulunan sınai ve ticari kuruluşlara, dağıtım şirketlerine ve toptan satış şirketlerine sunulmaktadır. Bu şirketler tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen 682 milyon m³l k doğal gaz üretiminin önemli miktardaki kısmı; TPAO ve Thrace Basin Natural Gas Corporation şirketleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

Grafik 9- Toptan Satış Lisansı Sahibi  retim şirketlerinin  retim Payları (2010 Yılı)

3.2 İthalat

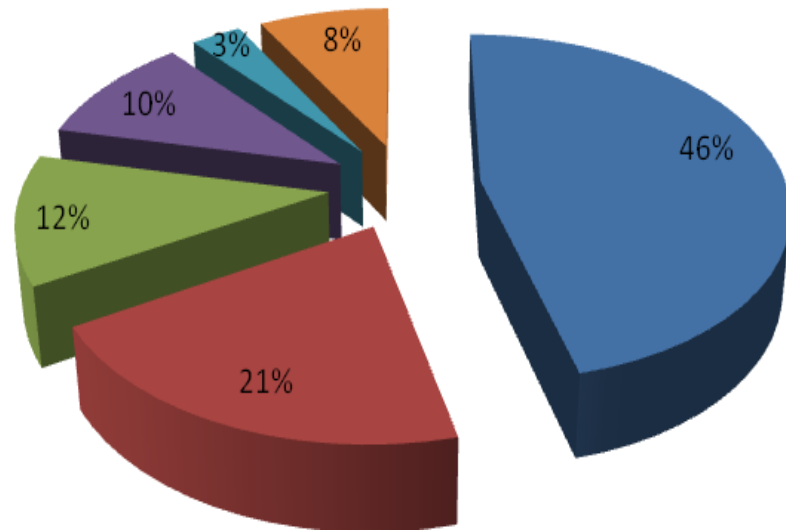
Yerli doğal gaz kaynaklarının istikrarlı bir artış eğiliminde olan tüketim miktarını karşılamadaki yetersizliğinin doğrudan sonucu olarak Türkiye'nin doğal gazda ithalat bağımlılığı ve ithalatta da Rusya lehine bir kaynak bağımlılığı söz konusudur. 2005-2010 yılları ithalat miktarları Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10- 2005-2010 Yılları Doğal Gaz İthalat Miktarları (milyon m³ 9155 kcal/m³'e baz)

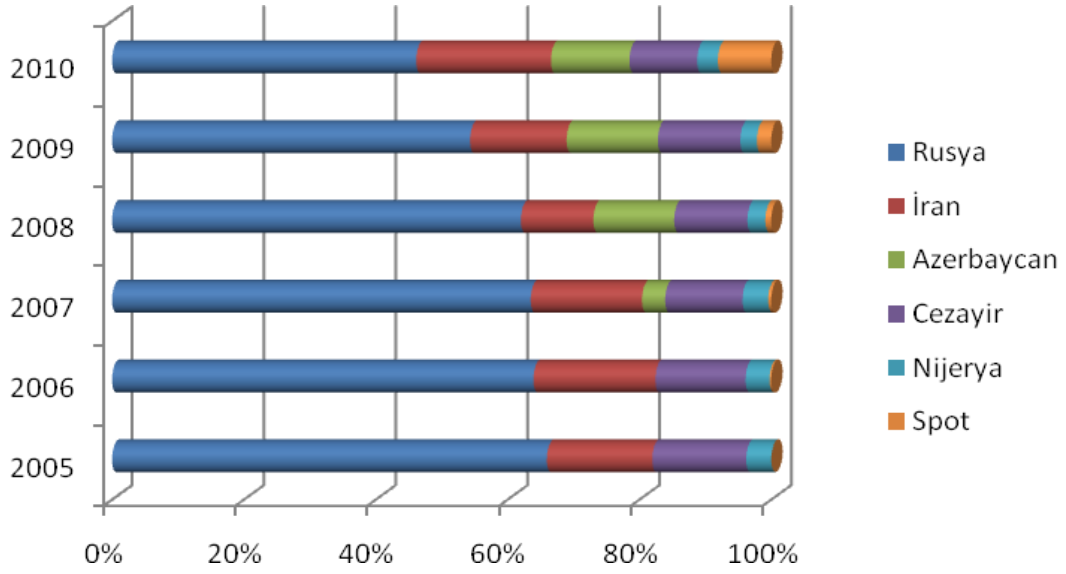
Yıl	Rusya	İran	Azerbaycan	Cezayir	Nijerya	Spot	Toplam
2005	17.524	4.248	0	3.786	1.013	0	26.571
2006	19.316	5.594	0	4.132	1.100	79	30.221
2007	22.762	6.054	1.258	4.205	1.396	167	35.842
2008	23.159	4.113	4.580	4.148	1.017	333	37.350
2009	19.473	5.252	4.960	4.487	903	781	35.856
2010	17.526	7.765	4.521	3.906	1.189	3.079	38.037

Grafik 10- Ülkeler Bazında Türkiye'nin 2010 Yılı Doğal Gaz İthalatı

■ Rusya ■ İran ■ Azerbaycan ■ Cezayir ■ Nijerya ■ Spot

Grafik 11- 1999-2010 Yılları İthalat Kaynakları Payları Değişimi

3.2.1 Boru Hatlarıyla İthalat

Rusya'yla 1986 yılında imzalanan yıllık 6 milyar m³ (plato) miktarındaki ilk alım anlaşmasının ardından, artan tüketim miktarının karşılanabilmesi amacıyla imzalanan diğer alım anlaşmaları kapsamında sırasıyla Rusya (İlave Batı Hattı), İran ve Rusya (Mavi Akım Hattı)'dan doğal gaz alımına devam edilmiştir. 12.03.2001 tarihinde imzalanan alım anlaşması kapsamında 2007 yılından itibaren Azerbaycan'dan da doğal gaz alımına başlanmıştır. Böylece mevcut durum itibariyle Türkiye, 1999 yılında imzalanmakla birlikte henüz devreye girmediği için toplama dahil edilmeyen Türkmenistan anlaşması hariç olmak üzere, 3 farklı ülkeden uzun dönemli doğal gaz alım anlaşmaları kapsamında boru hatlarıyla doğal gaz ithalatı gerçekleştirmektedir. İthalatta Rusya'nın ağırlığını koruduğu görülmektedir.

3.2.2 Sözleşme Devirleri

4646 sayılı Kanunda öngörülen sözleşme devri mekanizması 30.11.2005 tarihinde BOTAŞ tarafından 6 adet alım sözleşmesi için 6 ayrı ihaleye çıkılarak işletilmeye başlamıştır. Söz konusu ihalelerde, 250 milyon Cm³(Kontrat m³)'lük lotlar üzerinden 64 lota karşılık gelen toplam 16 milyar Cm³/yıl miktarındaki kısım devir konusu yapılmakla birlikte satıcı ön onay belgesinin sunulamaması nedeniyle tekliflerin bir kısmı geçersiz sayılmıştır. Teklifler

içinde sadece, 16 lot için (4 milyar Cm³/yıl) ihaleye çıkılan 18.02.1998 tarihli Doğal Gaz Alım-Satım Sözleşmesinin devri için verilmiş olan 4 adet teklif geçerli sayılmıştır. BOTAŞ tarafından yapılan en uygun teklif sıralaması şu şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 11- Sözleşme Devir Miktarları

ŞİRKET	MİKTAR
	(milyon Cm ³ /yıl) *
SHELL ENERJİ A.Ş.	250
BOSPHORUS GAZ CORP. A.Ş.	750
ENERCO ENERJİ SAN.VE TİC.A.Ş.	2500
AVRASYA GAZ A.Ş.	500

*: 9000 kcal/Cm³ üst ısı değerine bazdır.

Söz konusu şirketlerden Shell Enerji A.Ş. Aralık 2007’de, Bosphorus Gaz Corporation A.Ş. 3 Ocak 2009’da, Enerco Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Avrasya Gaz A.Ş. ise 1 Nisan 2009’da ithalat ve toptan satış faaliyetine başlamış bulunmaktadır.

4646 sayılı Kanununun Geçici 2 nci Maddesi çerçevesinde piyasalarda BOTAŞ’ın sözleşme devri ihalelerine devam etmesi beklentisine rağmen 2010 yılında somut bir gelişme olmamıştır.

3.2.3 LNG ve Spot LNG İthalatı

Arz kaynaklarının çeşitlendirilerek arz güvenliğinin ve tedarikte esnekliğin artırılması amacıyla 1988 yılında imzalanan alım anlaşması kapsamında 1994 yılından itibaren Cezayir’den, 1995 yılında imzalanan alım anlaşması kapsamında ise 1999 yılından itibaren Nijerya’dan LNG alımına başlanmıştır.

2006 yılında Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan doğal gaz krizi sonrasında Batı Hattından gelen doğal gazın azalması, İran’ın teknik sorunlar ve iç tüketimini karşılayamadığı gerekçeleriyle ihraç ettiği doğal gazı kış aylarında kesmesi, yeterli depolama kapasitesine sahip olmayan Türkiye’nin boru hatlarından gelen doğal gazda arz sıkıntısı yaşamasına neden olmuştur.

Tedarikçi ve transit ülkelerinden kaynaklanan nedenler ve teknik nedenlerle özellikle kış aylarında günlük gaz sözleşme değerlerinin altında doğal gaz arzının gerçekleştiği ve dolayısıyla günlük arz-talep dengesinin sağlanmasında sıkıntıların yaşandığı durumlarla karşı karşıya kalınmıştır. Diğer taraftan, 09.07.2008 tarihli ve 5784 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile LNG ithalatı, BOTAŞ ve diğer piyasa katılımcıları için serbest bırakılmış ve daha önce 4646 sayılı Kanun ile düzenlenmemiş olan ithalat (spot LNG) faaliyeti düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca, alınacak tek bir ithalat (spot LNG) lisansı kapsamında birden fazla ülkeden ithalat yapılabilmesinin önü açılmıştır.

2009 yılındaki genel ekonomik kriz nedeniyle ülkelerin doğal gaz tüketimi azalmış, bu nedene bağlı olarak uluslararası piyasalarda LNG fiyatlarının düşmesi sonucunda spot LNG ithal edebilmek için lisans alan şirket sayısında artış meydana gelmiştir. Söz konusu düzenleme kapsamında 2010 yılı sonu itibariyle 22 adet şirketin ithalat (spot LNG) lisansı bulunmaktadır (Ek-1).

Gerek spot gerekse de uzun dönemli sözleşmelerle getirilen LNG olsun, 2008 yılından bu yana Türkiye'deki LNG ithalatının durumuna baktığımızda, 2008 yılında ulusal doğal gaz tüketiminin %14,9'u LNG ile karşılanmakta iken bu oran; 2009'da %17,5'e, 2010'da %22'ye kadar yükselmiştir. Doğal gaz tüketiminin LNG ile karşılanan kısmını şirketler bazında ayırdığımızda, EGEGAZ'ın ilk defa 2009 yılında getirdiği LNG ile tüketimin %1,5'ini karşıladığı, 2010 yılındaki artışla %8,2'ye çıktığı görülmektedir. Aynı şekilde BOTAŞ'a baktığımızda, 2008 yılında tüketimin %14,9'u BOTAŞ'ın getirdiği LNG ile karşılanmakta iken 2009 yılında bu oran, %16'ya yükselmiş ve devamında %13'lere düşerek durağan bir seyir izlemektedir.

2008 yılında ithal edilen LNG'nin tümü BOTAŞ tarafından getirilmekte iken, 2009 yılında LNG'nin %91,5'i BOTAŞ, %8,5'i EGEGAZ tarafından getirilmiştir. 2010 yılında EGEGAZ, LNG ithalatının %37,3'ünü sağlamakta iken BOTAŞ da %62,7'a düşmüştür.

3.3 İhracat

İthal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazın yurt dışına ihraç edilebilmesi faaliyeti, Kuruldan ihracat lisansı almış olan tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilebilmektedir. 2010 yılı itibariyle BOTAŞ haricinde 3 tüzel kişiye daha ihracat lisansı verilmiştir. Bu tüzel kişilerden Setgaz Doğalgaz İthalat İhracat ve Toptan Satış A.Ş.'ye 08.04.2010 tarihinden itibaren 30 yıl süreyle Bulgaristan'a doğal gaz ihraç etmek üzere; Liquefied Natural Gas İhracat Tic.Ltd.Şti.'ye 27.10.2010 tarihinden itibaren 30 yıl süreyle Yunanistan'a doğal gaz ihraç etmek üzere; Ege Gaz A.Ş.'ye ise 11.11.2010 tarihinden itibaren 30 yıl süreyle Yunanistan'a doğal gaz ihraç etmek üzere ihracat lisansı verilmiştir.

Yunanistan'a doğal gaz ihracatı, Türkiye-Yunanistan boru hattının tamamlanması sonrasında 18.11.2007 tarihinde başlamıştır. BOTAŞ tarafından 2007 yılında 30,8 milyon Sm³, 2008 yılında 435,8 milyon Sm³, 2009 yılında 708,5 milyon Sm³, 2010 yılında ise 648,6 milyon Sm³ doğal gaz ihracatı gerçekleştirilmiştir. BOTAŞ haricindeki diğer ihracat lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından 2010 yılı içerisinde doğal gaz ihracat faaliyetinde bulunulmamıştır.

3.4 Depolama

TPAO'nun Trakya'daki Kuzey Marmara ve Değirmenköy doğal gaz üretim sahalarındaki mevcut doğal gazın tüketimi sonrası yeraltı doğal gaz depolama tesisi olarak kullanılmasına ilişkin olarak BOTAŞ ve TPAO arasında 21.07.1999'da Doğal Gaz Yer Altı Depolama ve Yeniden Üretim Hizmetleri Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye'nin, ilk yeraltı doğal gaz depolama tesisleri olan Silivri'deki Kuzey Marmara ve Değirmenköy yeraltı doğal gaz depolama tesisleri Temmuz 2007'de işletmeye açılmıştır.

Bunun yanı sıra Tuz Gölü Havzası'nda oluşturulacak tuz domlarının doğal gazı yeraltında depolamak amacıyla kullanımı için geliştirilen Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama Projesi'nin mühendislik çalışmaları tamamlanmış olup, yapım ihalesi değerlendirme aşamasındadır.

1994 yılında devreye alınmış olan ve halen BOTAŞ mülkiyet ve işletmesinde olan Marmara Ereğlisi ile 2001 yılında İzmir Aliğa'da kurulan ve 2006 yılında kullanılmaya başlanan EGEGAZ LNG Terminalleri, ithal edilen LNG'nin gazlaştırılarak sisteme verilmesinde ve doğal gazın en fazla tüketildiği pik kullanım dönemlerinde azami çekişleri düzenleyerek talep değişimlerinin karşılanmasında kullanılmak üzere kurulmuş olan tesislerdir.

Diğer taraftan, inşa edilecek olan gerek yeraltı doğal gaz depolama tesislerinde gerekse LNG tesislerinde depolama faaliyetinde bulunmak amacıyla Kuruma yapılmış lisans başvuruları bulunmaktadır. Bu bağlamda, yatırımcıların ülkemizde depolama tesisi kurarak faaliyette bulunma gayretinde bulunduğu görülmektedir.

Tablo 12- Depolama Faaliyetine İlişkin Veriler

ŞİRKET ADI	LİSANS SÜRESİ	DEPOLAMA TESİSLERİ	DEPOLAMA KAPASİTESİ
BOTAŞ (LNG)	04.04.2003 tarihinden itibaren 10 yıl	Marmara Ereğlisi/Tekirdağ	255.000 m ³ LNG (85.000 m ³ x3)
EGE GAZ A.Ş. (LNG)	04.04.2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Aliğa/İzmir	280.000 m ³ LNG (140.000 m ³ x2)
TPAO (DOĞAL GAZ)	18.04.2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Silivri/İstanbul	2.661.000.000 m ³
BOTAŞ (DOĞAL GAZ)	27.06.2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Sultanhamı/Aksaray	1.478.000.000 m ³

3.4.1 LNG Depolama Kullanım Usul Esasları

Sıvılaştırılmış Doğal Gaz Depolama Tesisi Temel Kullanım Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik 16.05.2009 tarih ve 27230 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Yönetmeliğin amacı; depolama şirketlerince sıvılaştırılmış doğal gaz depolama tesisi için hazırlanacak temel kullanım usul ve esaslarında yer alması gereken hususların belirlenmesidir.

Yönetmelik gereğince Sıvılaştırılmış Doğal Gaz Depolama Tesisi Temel Kullanım Usul ve Esasları (KUE); deponun kullanımı için eşit durumdaki hizmet alanlar arasında ayırım

yapılmaması, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik yapılması ilkelerine uygun genel, teknik ve ticari kuralları içermektedir. Eşit taraflar arasında ayrımcılık yapılmaması ilkesi doğrultusunda; LNG'nin boşaltılması, depolanması, gazlaştırılması, tesise yanaşabilecek geminin ve kara tankerinin özellikleri, geminin ve kara tankerlerinin yanaşması ve ayrılmasına ilişkin detay bilgiler KUE'de yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmelik hükümleri kapsamında hazırlanan BOTAŞ'a ait KUE 03.06.2010 tarihli ve 2586/2 sayılı, EGEGAZ'a ait KUE ise 03.06.2010 tarihli ve 2586/1 sayılı Kurul Kararlarıyla onaylanarak yürürlük kazanmıştır.

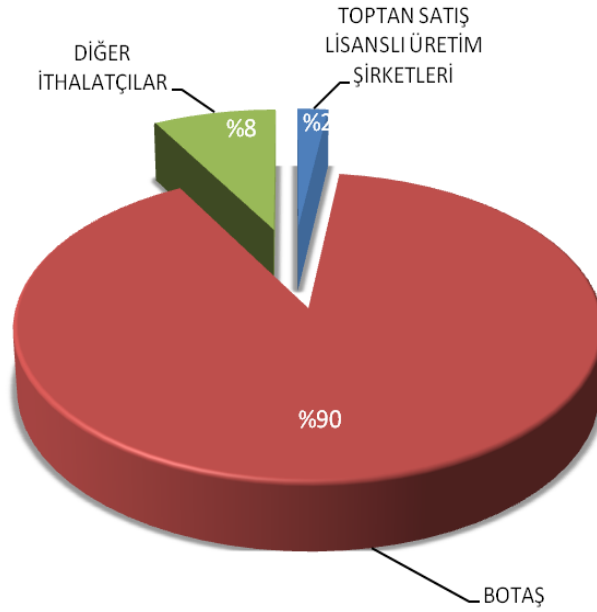
3.5 Toptan Satış

3.5.1 Boru Hatlarıyla Satış

4646 sayılı Kanunda öngörülen liberal piyasa modeli, rekabetçi dinamiklere sahip olan toptan satış faaliyeti alanında rekabetin oluşturulması temeline dayanmakta olup, bu kapsamda toptan satış faaliyeti alanında piyasa oyuncu sayısının artırılması ve hakim yapıların önlenmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Kanunun çıktığı dönemdeki arz-talep koşulları ve BOTAŞ'ın uzun dönemli anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerinin doğrudan sonucu olarak Kanunda sözleşme devri modeli öngörülmüştür.

2010 yılı itibariyle Türkiye toplam doğal gaz tüketiminin %90'lık kısmı, piyasanın ana tedarikçisi olan BOTAŞ tarafından karşılanmaktadır. Sözleşme devri mekanizması sonucu piyasa tedarikçisi olan dört şirket ile ithalat (spot LNG) lisansı sahibi şirketlerin piyasadaki payları toplamı %8, üretim şirketlerinin payları ise %2'dir.

Grafik 12- İthalatçı Şirketler ve Üretim Şirketlerinin 2010 Yılı Piyasa Payları

3.5.2 LNG Satışı

Doğal gazın boru hatları ile taşınmasının teknik ve ekonomik anlamda uygun olmadığı yerlere kara yoluyla taşınarak satışı yapılan LNG, demir-çelik ile alüminyum ergitme-işleme, döküm ve metal işleme, inşaat malzemeleri imalatı, otomotiv yedek parça imalatı, gıda (unlu mamuller, tavukçuluk), yem üretimi gibi sanayi dallarında ve turizm, hastane, havalimanı gibi hizmet sektörlerinde ağırlıklı olarak kullanılmaktadır.

İthalatçı şirketlerce ithal edilen LNG formundaki doğal gazın bir kısmının, Marmara Ereğlisi ve Aliğa LNG Terminallerinden LNG formunda temin edilerek piyasaya satışını gerçekleştiren Toptan Satış Lisansı sahibi şirketler tarafından yapılan 2007-2010 yılları LNG satış miktarları toplamının toplam tüketim içindeki payları Tablo 13’te görüldüğü şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 13- 2007-2010 LNG Satış Miktarlarının Tüketimi Karşılama Oranları

2007 YILI	2008 YILI	2009 YILI	2010 YILI
1,5%	1,3%	1,3%	1,5%

3.6 Sıkıştırılmış Doğal Gaz (CNG)

CNG lisansı sahibi şirketler, almış oldukları lisans içeriğine göre yurt genelinde, doğal gazın sıkıştırılması, basınçlı kaplara doldurulması ve satışı, basınçlı kaplara doldurulmuş ve sıkıştırılmış haldeki doğal gazın özel vasıtalarla şehirlerarasında taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncının düşürülerek satışının yapılması faaliyetlerini gerçekleştirir.

CNG satış ve/veya iletim ve dağıtım faaliyeti için Kurumdan lisans almış olan şirket isimleri, lisans verilme tarihi ve lisans geçerlilik süresine ilişkin bilgiler rapor ekindeki tabloda yer almaktadır (Ek-1)

Tablo 14- 2007-2010 CNG Satış Miktarları (Sm³-9155 kcal/m³'e baz)

Yıllar	Miktar
2007	29.113.516
2008	36.568.587
2009	33.936.117
2010	46.235.727

3.7 İletim

3.7.1 Boru Hatlarıyla İletim

Türkiye’de doğal gazın boru hattı yoluyla iletimi faaliyeti, bir kamu teşebbüsü olan BOTAŞ tarafından yürütülmektedir. 4646 sayılı Kanun gereği, BOTAŞ’ın yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılması sonucunda ortaya çıkacak şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirketin kamu şirketi niteliğinin devam edeceği öngörülmektedir.

Şebekeye üçüncü taraf erişiminin söz konusu olması, yani şebekenin sahibi ya da işletmecisi olan şirket dışındaki şirketlerin iletim şebekesi üzerinden gazını taşıtabilmeleri, piyasaya giriş yapabilmeleri anlamına geleceğinden rekabet yaratıcı bir sonuç doğurmaktadır.

İlgili AB Direktif ve Tüzüklerinin tesislere üçüncü taraf erişimini düzenleyen kuralları çerçevesinde iletim şebekesine üçüncü taraf erişimi düzenlemeye tabi kılınmış ve şebekeye erişimin reddedilmesiyle ilgili gerekçeler kurala bağlanmıştır. İletim şirketlerince hazırlanacak şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde yer alması gereken usul ve esasların belirlenmesi amacıyla 26.10.2002 tarihli ve 24918 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği, doğal gaz boru hattı şebekesi vasıtasıyla iletim faaliyeti yapan iletim şirketlerince hazırlanacak olan şebeke işleyişine ilişkin düzenlemeler kapsamında yer alacak sisteme giriş, taşıma miktarı bildirim ve taşıma hizmetinin programlanması, taşıma miktarının tespiti, kesinti işlemi, sevkiyat kontrolü, sistem dengelemesi, iletişim sistemi, kapasite tahsisi, doğal gaz teslimi ve ölçüm işlemi gibi şebeke işleyişine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

3.7.1.1 Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri

Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği, eşit taraflar arasında ayırım yapılmaması, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik yapılması ilkeleri kapsamında, sisteme giriş ve şebeke işleyiş kurallarını da içeren Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri hazırlanmasını öngörmektedir. Bu çerçevede BOTAŞ tarafından, iletim şebekesi yoluyla doğal gaz taşınması ile ilgili tarafların belli hak ve yükümlülüklerinin kayıt altına alınması amacıyla hazırlanmış olan BOTAŞ İletim Şebekesi İşleyiş Düzenlemelerine İlişkin Esaslar (ŞİD), Kurumumuz tarafından onaylanarak 01.09.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. ŞİD, piyasa ihtiyaçları doğrultusunda gelen görüş ve tekliflerin değerlendirilmesi sonucu 2007, 2008, 2009 ve 2010 yıllarında güncellenmiştir.

ŞİD, Temel Uygulamalar ve İşletme Hükümleri olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Temel uygulamalar kısmı, temel ilkeler, taşıyıcı ve taşıtan yükümlülükleri, kapasite rezervasyonu veya bağlantı yaptırmak yoluyla sisteme girişe ilişkin başvuru şartları ve sistem giriş uyumsuzluklarını kapsamaktadır. İkinci kısım ise kapasite rezervasyonu, sevkiyat kontrol ve sistem dengeleme, taşıma miktar bildirim ve programı, giriş ve çıkış şartları, dahili kullanım gazı, zilyetlik ve sorumluluğun geçişi, tahsisat, ölçüm, kalite ve basınç, acil durum, zor gün ve sınırlı kapasite günü, bakım, mücbir sebep, faturalama ve ödeme, değişiklik prosedürü ve diğer bölümlerden oluşmaktadır.

Sistemin fiziksel olarak dengelenebilmesi için iletim şirketinin sistemi anlık olarak izlemesi ve gerektiğinde sistem dengelemesi için bazı önlemler alması ve/veya bazı işlemler gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, iletim şebekesinde fiziksel dengelemeyi sağlamak üzere iletim sistemini kullananlara da ŞİD çerçevesinde yükümlülükler getirilmiştir.

ŞİD kapsamında 2011-2012-2013 yıllarında uygulanmak üzere, doğal gaz piyasası iletim ve sevkiyat kontrolüne ait tarifeler hakkındaki 28.12.2010 tarih ve 2970 sayılı Kurul Kararı alınmış olup, bu karar ile mevcut şebekede 9 adet Giriş Noktası, İhracat Çıkış Noktası ve Çıkış Zonu belirlenmiştir.

Bunlar;

Giriş 1: Rusya-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı ile Türkiye'ye giriş yapan doğal gazın, miktarları ile kalitesinin belirlendiği Malkoçlar Ana Ölçüm İstasyonudur.

Giriş 2: Marmara Ereğlisi LNG Terminalinde, iletim şebekesine sevk edilen gazlaştırılmış LNG'nin miktarlarının ve kalite değerlerinin belirlendiği ölçüm ünitesinin çıkış vanasının çıkış tarafıdır.

Giriş 3: Mavi Akım Doğal Gaz Boru Hattı ile Türkiye'ye giriş yapan doğal gazın miktarları ile kalitesinin belirlendiği Durusu Ana Ölçüm İstasyonudur.

Giriş 4: İran- Türkiye Doğal Gaz Boru Hattının Türkiye sınırına girdiği nokta olup teslim alınan miktarlar ve kalite değerleri İran tarafındaki Bazargan ölçüm istasyonunda belirlenir.

Giriş 5: Azerbaycan- Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı ile Türkiye'ye giriş yapan doğal gazın miktarları ile kalitesinin belirlendiği Türkgözü Ana Ölçüm İstasyonudur.

Giriş 6: EGEGAZ Aliğa LNG Terminalinde, iletim şebekesine sevk edilen gazlaştırılmış LNG'nin miktarlarının ve kalite değerlerinin belirlendiği ölçüm ünitesinin çıkış vanasının çıkış tarafıdır.

Giriş 7: TPAO Silivri Doğal Gaz Yeraltı Deposundan çekilerek iletim şebekesine sevk edilen doğal gazın miktarlarının ve kalite değerlerinin belirlendiği ölçüm ünitesinin çıkış vanasının çıkış tarafıdır.

Giriş 8: TPAO Akçakoca Doğal Gaz işleme tesislerinden İletim Şebekesine, Doğal Gazın Miktarının ve kalite değerlerinin belirlenmesinden sonra, sevk edildiği noktadır.

Giriş 9: TEMİ Edirne Üretim tesislerinden İletim Şebekesine sevk edilen Doğal Gazın Miktarlarının ve kalite değerlerinin belirlendiği ölçüm ünitesinin çıkış vanasının çıkış tarafıdır.

İhracat Çıkış Noktası: Türkiye - Yunanistan Doğal Gaz Boru Hattı'nın Yunanistan sınırına girdiği nokta olup, teslim edilen Miktarlar ve kalite değerleri Yunanistan tarafındaki Kipi Ölçüm İstasyonunda belirlenir.

Çıkış Zonu: Taşıyıcı tarafından teslim alınan doğal gazın, taşıtanlara veya onlar adına hareket edenlere teslim edildiği tüm Çıkış Noktaları, tek bir çıkış zonu içinde yer alır.

2010 Gaz Yılı için BOTAŞ tarafından Elektronik Bülten Tablosu² (EBT)'nda duyurulmuş olan 288 adet Ana Çıkış Noktası bulunmaktadır. 2010 yılı sonu itibariyle doğal gazın Giriş Noktasından Çıkış Noktasına taşınmasında kullanılan ve BOTAŞ'ın mülkiyetinde olup tamamlanan iletim hatlarının uzunluğu 11.593 km, inşaatı devam eden hatların uzunluğu ise 623 km'yi bulmaktadır (Ek-2).

3.7.2 LNG İletimi

4646 sayılı Kanun gereği iletim faaliyeti boru hattı yoluyla yapılabildiği gibi, Kuruldan lisans almak şartıyla LNG taşıma vasıtalarıyla da gerçekleştirilebilmektedir. Bu çerçevede LNG iletimi faaliyetini gerçekleştirmek üzere 2010 yılı itibariyle Kuruldan iletim

² Piyasada faaliyet gösteren tarafların piyasa hareketlerini takip edebilmeleri için kurulmuş olan ve iletim şirketince işletilen elektronik duyuru panosudur.

lisansı almış olan 18 adet şirket bulunmakta olup şirket isimleri, lisans verilme tarihi ve lisans süresine ilişkin bilgiler ekte yer alan tabloda görülmektedir (Ek-1).

3.8 Dağıtım

3.8.1 Dağıtım Lisans İhaleleri

4646 sayılı Kanunun yayımlandığı 2001 yılından günümüze kadar geçen dönemde, Kanun ve Kanuna dayanılarak hazırlanmış olan ikincil mevzuat hükümleri çerçevesinde, yeni doğal gaz dağıtım bölgeleri oluşturularak doğal gazın yaygınlaştırılması ve doğal gaz dağıtım faaliyetinin özel sektör tarafından yürütülmesi bakımlarından önemli bir gelişme sağlanmış bulunmaktadır.

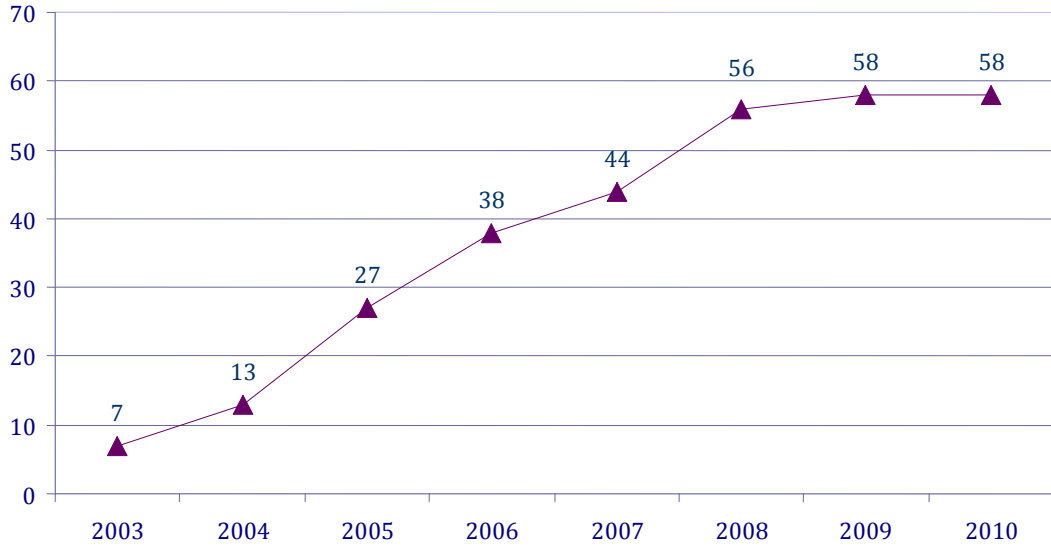
4646 sayılı Kanun gereği, şehir içi doğal gaz dağıtım hizmeti, Kurum tarafından açılan ihaleyi kazanarak Dağıtım Lisansı alan şirket tarafından yerine getirilmektedir. Şirketler tarafından verilen teklifler, ilgili mevzuatta belirtilen usul ve esaslara göre, bir kWh doğal gazın sunumu için tek bir bedel olarak verilen birim hizmet ve amortisman bedeli üzerinden değerlendirilmektedir.

2001 yılında Türkiye’de sadece 6 ilde doğal gaz kullanılıyor iken, Kanunda ve ikincil mevzuatta öngörülen mekanizmanın işletilmesiyle Kurumumuz tarafından açılan şehir içi doğal gaz dağıtım ihaleleri sonrasında, mevcut illerimizdeki dağıtım bölgeleri için verilen 7 dağıtım lisansı ile birlikte lisanslı dağıtım şirketi sayısı 60’a, gaz arzı sağlanan dağıtım bölgesi sayısı ise 58’e ulaşmıştır.

Kurumumuzca 2003 yılından itibaren yapılan doğal gaz dağıtım lisansı ihaleleriyle birlikte 2010 yılı sonu itibariyle toplam 63 ilimizde konutlarda ve sanayide doğal gazın kullanılması sağlanmıştır. Aydın, Siirt, Batman, Ardahan, Giresun, Gümüşhane ve Kilis illerinde de gaz arzı sağlanması çalışmaları devam etmektedir.

2010 yılında; Geyve-Ali Fuat Paşa-Pamukova ve Havza-Bafra-Vezirköprü dağıtım bölgeleri için Kurumumuz tarafından dağıtım ihalesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Zonguldak ve Bartın bölgeleri için ihale ilanına çıkılması çalışmaları başlatılmıştır. (Ek-4 İhale haritası)

Grafik 13- 2003-2010 Yılları İtibariyle Gaz Arzı Sağlanan Dağıtım Bölgesi Sayıları

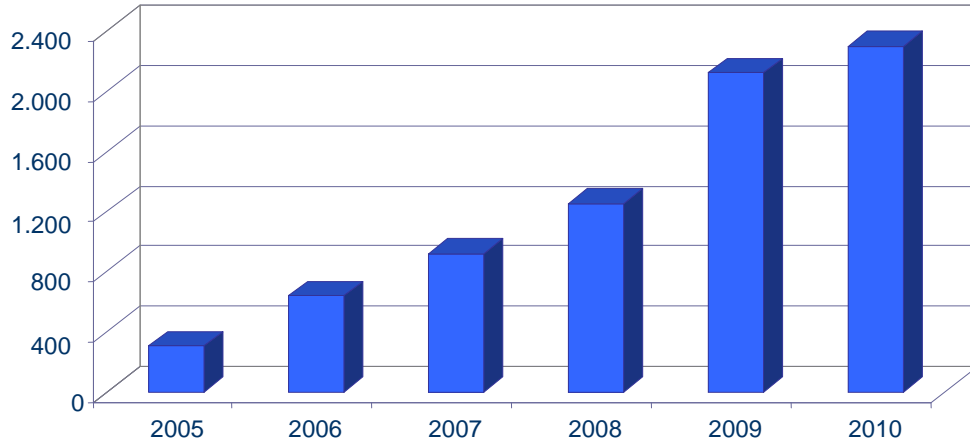

Zonguldak ve Bartın illeri ile ihalesi ertelenen Ağrı ve Iğdır illeri için ihale ilan çalışmaları tamamlanmak üzere olup; şehir içi doğal gaz dağıtım lisans ihaleleri gerçekleştirilmeyen Muğla, Sinop, Artvin, Tunceli, Bitlis, Bingöl, Muş, Mardin, Hakkari ve Şırnak illeri için iletim şirketi BOTAŞ tarafından yapılması planlanan boru hatlarının tamamlanması ve söz konusu şehirlerin gaz arzına hazır hale getirilmesini müteakip Kurumumuzca ihale ilanı çalışmalarına başlanacaktır.

3.8.2 Şebeke Yatırım Performansları

19.06.2003 tarihinden 2010 yılı sonuna kadar; dağıtım ihalelerinin gerçekleştirilerek dağıtım lisansı almış olan şirketler tarafından lisansları kapsamındaki dağıtım bölgelerinde gerçekleştirilmiş toplam yatırım tutarı 2,3 milyar TL'yi aşmış olup, inşa edilen polietilen boru hattı uzunluğu yaklaşık 28.900 km, çelik boru hattı uzunluğu ise yaklaşık 2.900 km'yi bulmaktadır. Bu dağıtım bölgelerinde yaklaşık 40.000 kişiye istihdam sağlanmış, 2.000.000'u aşan konut eşdeğeri abone sayısına ulaşılmıştır. Şebekenin ulaştığı potansiyel konut eşdeğeri abone sayısı ise yaklaşık 6.250.000'dir. 2002 yılı öncesinde doğal gaz kullanan 6 şehirde ise; yaklaşık 26.700 km polietilen boru hattı, yaklaşık 4.500 km çelik boru hattı inşa edilmiş, yapılan toplam yatırım tutarı 7 milyar TL'ye ulaşmış ve yaklaşık 28.000 kişiye istihdam sağlanmıştır. Söz konusu bölgelerde 7.000.000 kişinin üzerinde konut eşdeğeri abone sayısına ulaşılmıştır.

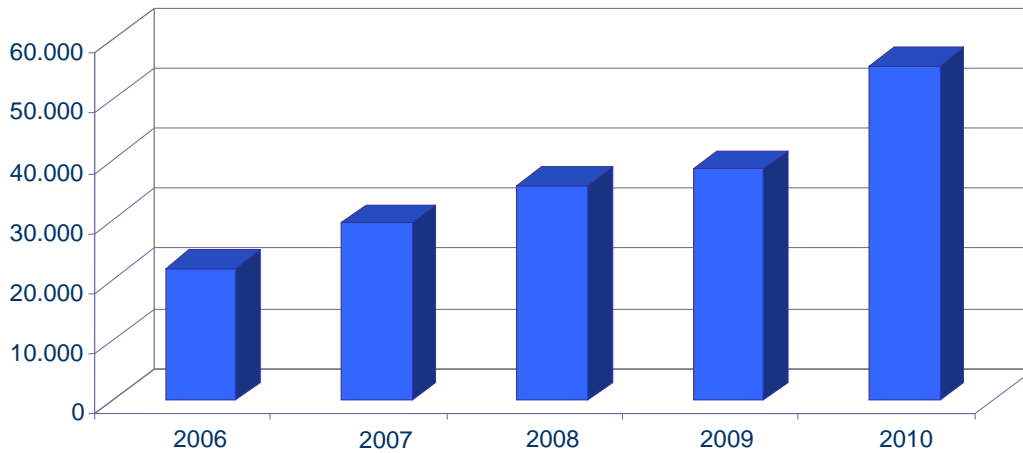
Grafik 14- İhale ile Lisans Alan Şirketlerin Toplam Yatırım Miktarı (milyon TL)

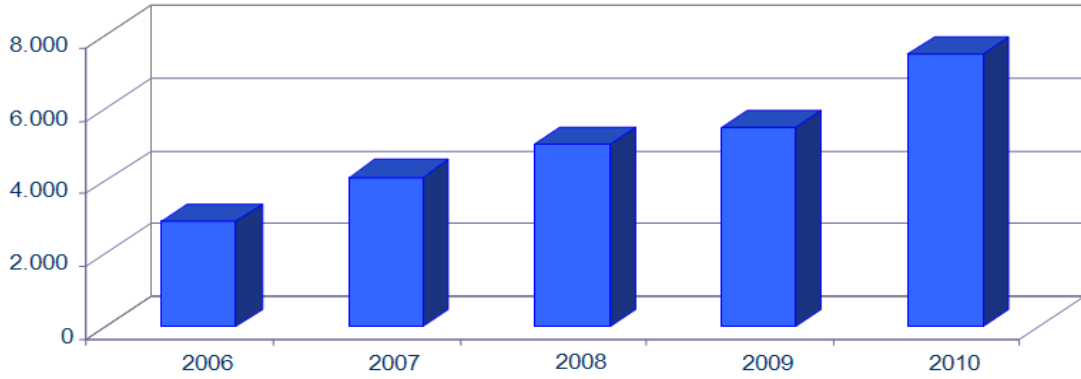
Türkiye’de doğal gazın konutlarda kullanılmaya başlandığı 1987 yılından; 4646 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonrası çıkarılan ikincil mevzuat çerçevesinde 2003 yılında yapılan ilk ihaleye kadar geçen yaklaşık 17 yıllık sürede ulaşılan abone sayısına, 2003-2010 yılları arasındaki 7 senede ihalesi yapılan dağıtım bölgeleri toplamında ulaşılmıştır.

Kurumumuzca yapılan ihalelerle birlikte; sadece şehirlerde doğal gazın yaygınlaştırılması sağlanmamış aynı zamanda yeni iş alanları açılarak ülke ekonomisine katma değer oluşturmak üzere yaklaşık 40.000 kişiye istihdam sağlanmış ve ihalelerde ortaya çıkan düşük hizmet bedelleri sayesinde sanayicilerin rekabet gücünü artırması sonucu ortaya çıkmıştır.

Grafik 15- Dağıtım Bölgeleri Toplam Polietilen Şebeke (Km)

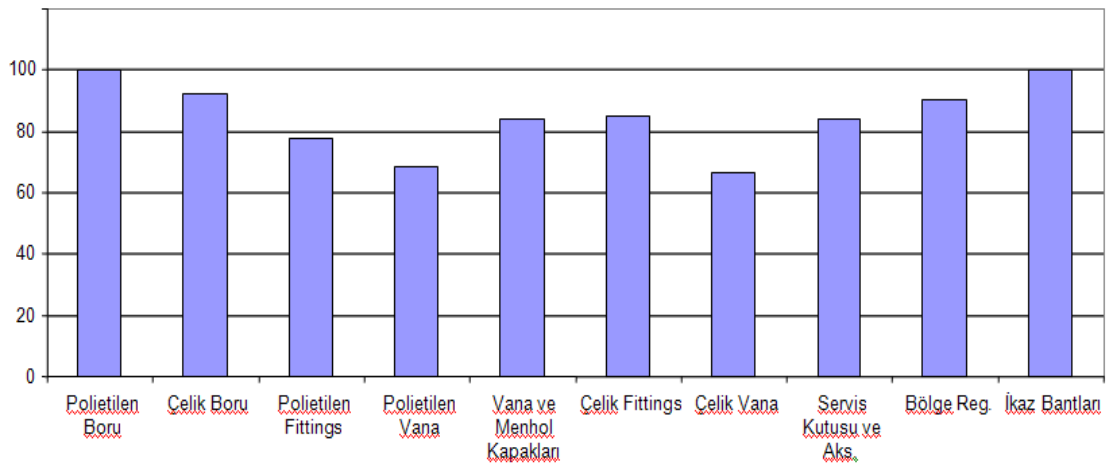
Grafik 16- Dağıtım Bölgeleri Toplam Çelik Şebeke (Km)

Grafik 15 ve Grafik 16'dan da anlaşılacağı üzere dağıtım şirketlerinin 2010 yılında gerçekleştirdikleri PE şebeke yatırımlarının bir önceki yıla oranla yaklaşık %1000 çelik şebeke yatırımlarını ise yine bir önceki yıla oranla yaklaşık %300 artırdıkları görülmektedir. Söz konusu ciddi yatırım artışı; önceki yıllarda dünya genelinde yaşanan ekonomik krizin piyasa üzerindeki etkisini yavaşlatmasıyla ve 2010 yılı içerisinde 5 yıllık yatırım yükümlülüğü süresi dolan veya dolması yaklaşan lisanslı şirketlerin yatırımlarına hız vermeleriyle açıklanabilmektedir.

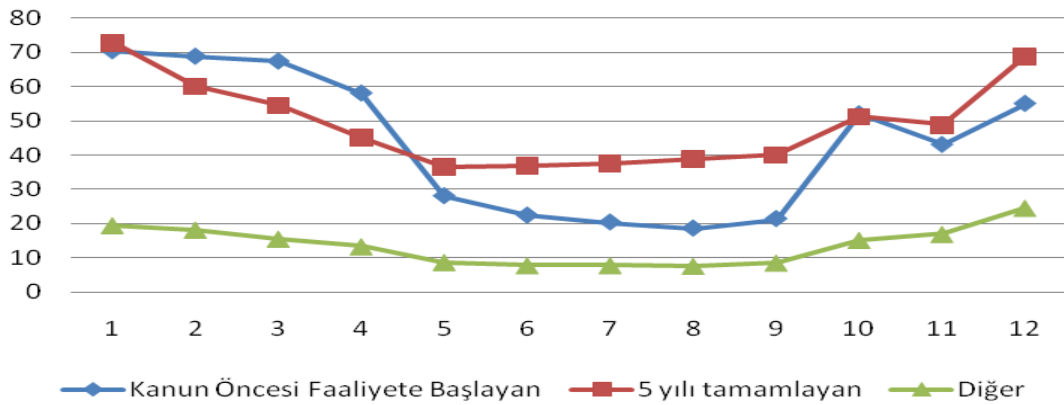
4646 sayılı Kanun öncesinde şebeke yapımına ilişkin olarak altyapı malzemelerinin tamamına yakını yurtdışından temin edilirken, Grafik 17'de de görüleceği üzere gelişen doğal gaz dağıtım sektörünün aynı zamanda ülkemizdeki altyapı malzemeleri sektörünü de beraberinde geliştirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Grafik 17- Şebeke Malzemeleri Yurtiçi Tedarik Oranları (%)

5 yıllık yatırım yükümlülükleri süresi dolmuş olan dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerinde 2010 yılında gerçekleşen doğal gaz tüketimleri incelendiğinde 4646 sayılı Kanun öncesinde doğal gaz kullanılan dağıtım bölgelerinin şehir giriş istasyonları kullanım kapasitelerine ulaşıldığı ve yeni yatırıma başlamış doğal gaz dağıtım şirketlerinin kullanım kapasitelerinin ise en yoğun dönemde henüz %25 seviyelerinde olduğu görülmektedir.

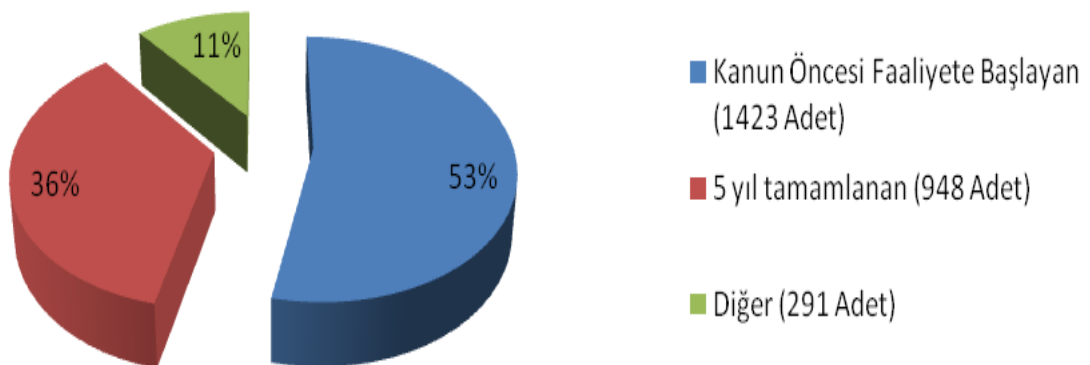
Grafik 18- Dağıtım Şirketlerinin Şehir Giriş İstasyonları 2010 Yılı Maksimum Çekiş Oranları (%)

2010 yılı sonu itibariyle 5 yıllık yatırım yükümlülükleri süresi dolmuş olan dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerinde bölge regülatörlerinin hizmet verdiği abone sayıları ile 4646 sayılı Kanun öncesinde doğal gaz kullanılan dağıtım bölgelerindeki bölge regülatörlerinin hizmet verdiği abone sayılarının birbirine çok yakın olduğu görülmüştür.

Yatırım miktarlarına paralel olarak şirketlerce tamamlanan bölge regülatör sayıları Grafik 19'da gösterilmiştir.

Grafik 19- Dağıtım Bölgelerine Göre Regülatör Dağılımı

Dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerinde yapmış oldukları yatırımların süresini etkileyen en önemli faktörlerden birisi de malzeme tedarik ve montaj süreleridir. Regülatör ve sayaç gibi malzemeleri genellikle yurtdışından temin edilen şehir içi giriş istasyonları ve bölge regülatörlerinin sipariş verilmesinden kullanıma hazır hale getirilmesine kadar geçen sürenin, büyük oranda sipariş tedarik süresine bağlı olduğu ve bu sürenin şehir giriş istasyonları için 1,5 yıla kadar, bölge regülatörleri için 5 aya kadar uzayabildiği görülmektedir.

2010 yılında ülke genelinde gerçekleştirilen doğal gaz altyapı çalışmaları kapsamında imalatı yapılan servis hatlarının fiili yapım süresinin her bir servis hattı için ortalama ‘1’ işgünü olduğu görülmektedir. Dolayısıyla potansiyel tüketicilerin bağlantı talebinde bulunmalarından bağlantının gerçekleşmesine kadar geçen ve ilgili mevzuatta ‘30’ günden ‘90’ güne kadar çıkabileceği belirtilen sürenin tamamına yakınının, bağlantı anlaşması yapılan bölgeye dağıtım şebekesinin tesis edilmesi ve akabinde servis hattının çekilmesi için kullanıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.8.3 İzleme ve İnceleme Faaliyetleri

Kurumumuz tarafından sektörde faaliyet gösteren başta şehir içi dağıtım şirketleri olmak üzere tüm piyasa oyuncularının faaliyetleri izlenmektedir. Bu çalışmalarımıza ilaveten Kurumumuz adına iki bağımsız denetim şirketi tarafından bugüne kadar 51 dağıtım bölgesinde izleme ve inceleme faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

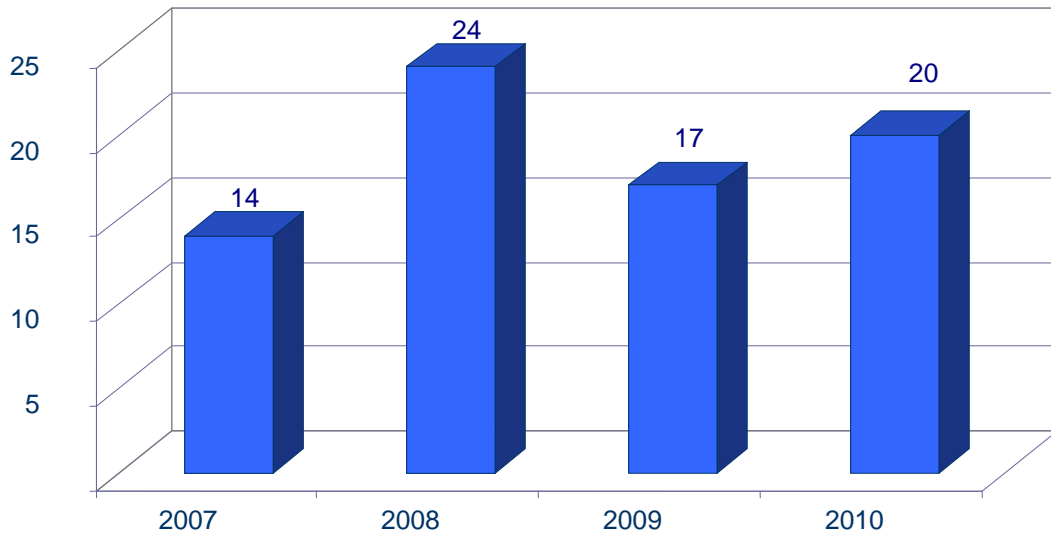
Tablo 15- İzleme ve İnceleme Faaliyeti Gerçekleştirilmiş Dağıtım Bölgeleri

Çorlu	Yozgat	Niğde-Nevşehir	Gümüşhane-Bayburt
Bandırma	Kahramanmaraş	Düzce-Kdz.Ereğli	Trabzon-Rize
Polatlı	Sivas	Çanakkale	Çukurova
Aksaray	Samsun	Erzincan	Edirne-Tekirdağ-Kırklareli
Balıkesir	Kütahya	Elazığ	Antalya
Yalova	Şanlıurfa	İnegöl	Ordu-Giresun
Kayseri	Malatya	Diyarbakır	Bilecik-Bolu

Uşak	Karaman	Amasya-Tokat	Karabük-Çankırı-Kastamonu
Bursa	Afyon	Kars-Ardahan	Ankara
Eskişehir	İzmir	Van	
Gebze	Manisa	İstanbul	
Çatalca-Hadımköy	Çorum	Erzurum	
Denizli	Gaziantep	Adapazarı	
Konya	Isparta-Burdur	İzmit	

Dağıtım bölgelerindeki özel durumlar üzerinden yapılan incelemeler de dikkate alındığında yıl bazında gerçekleştirilen izleme ve inceleme faaliyeti Grafik 20’de verilmiştir.

Grafik 20- Yapılan İzleme ve İnceleme Faaliyetleri (adet)

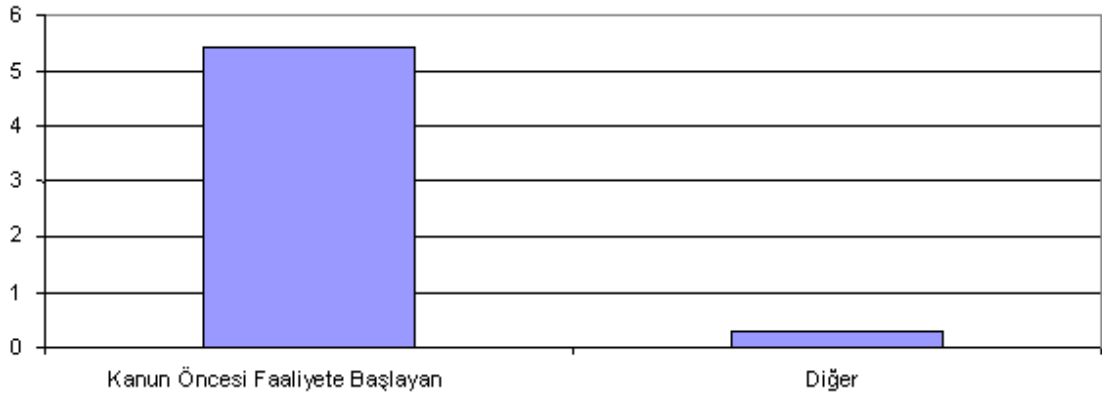
5 yıllık sürelerini tamamlayan Dağıtım Şirketlerinin şartname kapsamında yatırım yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesi ve kesin teminat iadesinin sağlanması amacıyla UGETAM ve S&Q MART firmalarına yetki verilmiş olup, İNGAZ (İnegöl), GEMDAŞ (Gemlik), ÇORDAŞ (Çorlu), TRAKYADAŞ (Çatalca), ÇİNİGAZ (Kütahya) ve GAZNET (Konya) şirketlerinin incelemeleri tamamlanmış, hazırlanan raporlar değerlendirilmek üzere Kurumumuza sunulmuştur. UGETAM ve S&Q MART firmalarının 5 yılını tamamlayan diğer şirketlere de sırasıyla inceleme yapmak üzere görevlendirilmesi planlanmaktadır.

Tablo 16- Dağıtım Bölgelerinin 5 Yıllık Yatırım Yükümlülüklerinin Bitiş Tarihleri

2008	2009	2010	2011	2012	2013
KAYSERİ (02.10.2008)	ERZURUM (06.02.2009)	UŞAK (14.04.2010)	EDİRNE- KIRKLARELİ- TEKİRDAĞ (25.01.2011)	TRABZON-RİZE (15.03.2012)	ÇUKUROVA (28.02.2013)
KONYA (05.12.2008)	ÇORLU (27.01.2009)	POLATLI (23.06.2010)	DENİZLİ (16.02.2011)	GÜMÜŞHANE- BAYBURT (01.03.2012)	AYDIN (21.08.2013)
	GEBZE (10.02.2009)	BİLECİK-BOLU (28.11.2010)	YOZGAT (25.01.2011)	ELAZIĞ (29.03.2012)	SİİRT-BATMAN (24.09.2013)
	İNEGÖL (10.02.2009)	İZMİR (07.07.2010)	G.ANTEP- KİLİS (24.02.2011)	DİYARBAKIR (10.05.2012)	
	ÇATALCA (23.02.2009)	MANİSA (27.10.2010)	ÇANAKKALE (20.04.2011)	ORDU-GİRESUN (19.07.2012)	
	BANDIRMA (23.03.2009)	NİĞDE-NEVŞEHİR (29.09.2010)	ŞANLIURFA (04.05.2011)	ADİYAMAN (27.06.2012)	
	BALIKESİR (30.03.2009)	MALATYA (20.10.2010)	M.KEMALPAŞA KARACABEY SUSURLUK (21.09.2011)	VAN (18.10.2012)	
	SİVAS (06.04.2009)	K.MARAŞ (23.12.2010)	ISPARTA-BURDUR (28.06.2011)	SEYDİŞEHİR- ÇUMRA (22.11.2012)	
	KÜTAHYA (13.01.2009)		KARAMAN (14.07.2011)		
	KONYA-EREĞLİ (22.06.2009)		KARS-ARDAHAN (06.07.2011)		
	ÇORUM (16.03.2009)		AFYON (20.07.2011)		
	SAMSUN (06.07.2009)		TOKAT-AMASYA (14.09.2011)		
	AKSARAY (25.05.2009)		KARABÜK- KASTAMONU- ÇANKIRI (09.02.2011)		
	K.EREĞLİ-DÜZCE (03.08.2009)		ERZİNCAN (04.08.2011)		
	KIRIKKALE- KIRŞEHİR (04.06.2009)		ANTALYA (12.10.2011)		
	GEMLİK (21.09.2009)				
	YALOVA (09.11.2009)				

Dağıtım şirketlerinden Kurumumuza ulaşan bilgiler irdelendiğinde, 2010 yılı içerisinde sayaçlarla ilgili yapılan işlemlerde 4646 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanuni bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden piyasa faaliyeti yapmakta olan lisanslı doğal gaz dağıtım şirketlerinin abonelerinin %5,5'inin, Kurumumuzca yapılan ihaleler sonucunda lisans alan şirketlerin abonelerinin ise %0,3'ünün sayacının kalibrasyonunun yapıldığı ve kalibrasyonu yapılan sayaç sayılarındaki oransal farkın ise temel olarak abonelerin doğal gaz kullanım sürelerinin farklı olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Grafik 21- 2010 Yılında Kalibrasyonu Yapılan Sayaçların Abone Sayılarına Oranı (%)

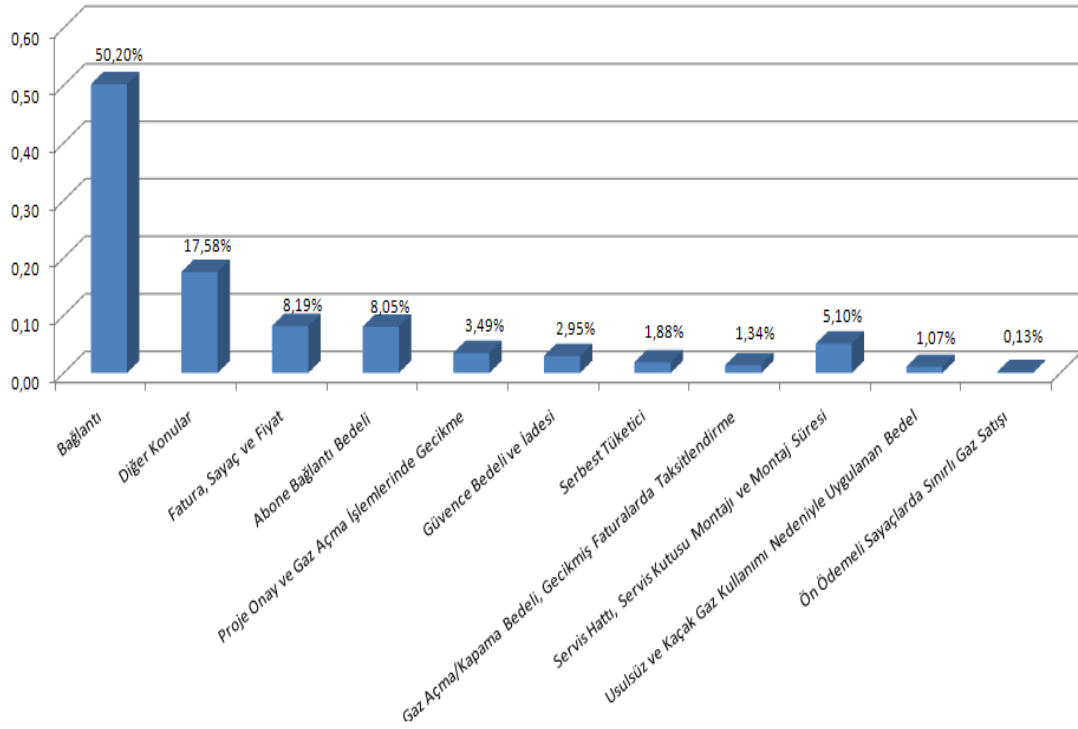

3.8.4 Müşteri Hizmetleri ve Sektörel Rekabet

3.8.4.1 Kurumumuza İntikal Eden Başvuru ve Şikayetler Kapsamında Dağıtım Sektörünün Değerlendirilmesi

2010 yılı içerisinde, 433 adedi 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde olmak üzere tüketicilerden Kurumumuza toplam 745 adet başvuru yapılmıştır.

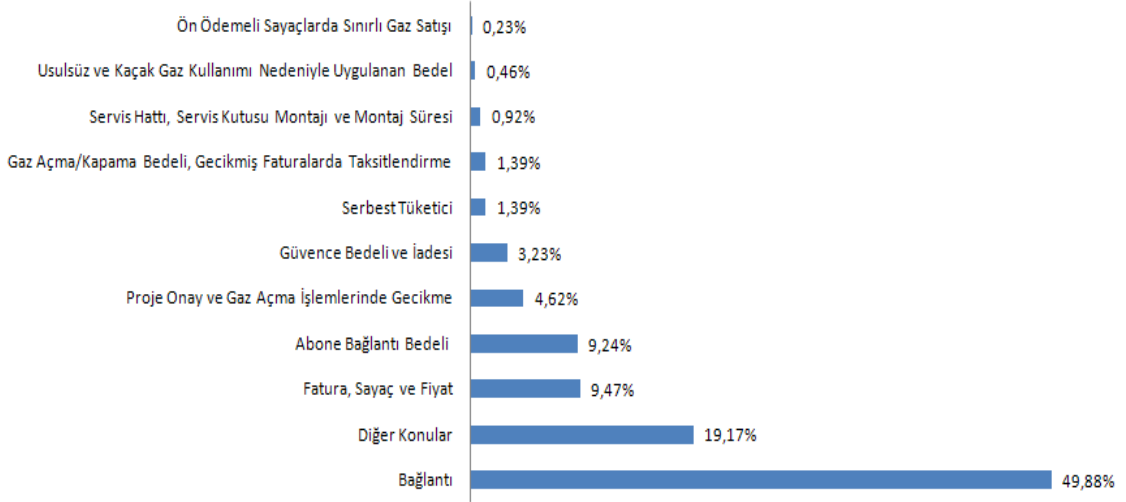
Grafik 22- 2010 Yılında Kuruma Yapılan Tüm Başvuruların Konulara Göre Dağılımı

Tüketiciler, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde yaptıkları başvurularda, ağırlıklı olarak ilgili dağıtım şirketleriyle yaşadıkları sorunları dile getirip, şikayete bulunmaktadır. Bu çerçevede tüm başvurular tek tek mevzuat kapsamında incelenip, şikayete konu dağıtım şirketlerinden bilgi, belge ve açıklama istenmekte, hatalı uygulamalar varsa mevzuat kapsamında düzeltilmekte ve tüketicilere bilgi verilmektedir.

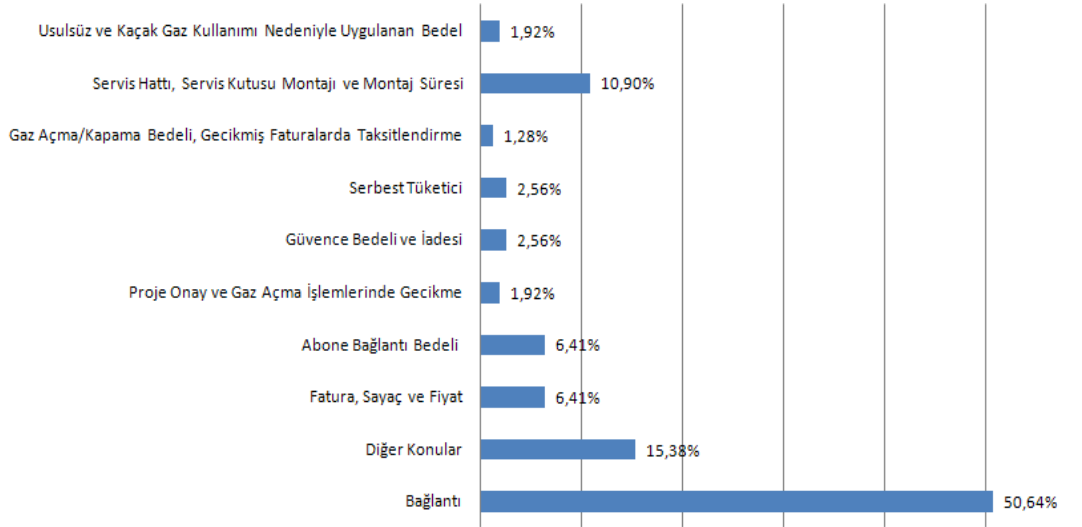
Başvuruların konularına göre dağılımına bakıldığında; tüketiciler tarafından Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde en fazla başvurunun %49,88'lik payıyla bağlantı konusunda yapıldığı, bunu ağırlıklı olarak Fatura, Sayaç ve Fiyat, Abone Bağlantı Bedeli, Proje Onay ve Gaz Açma İşlemlerinde Gecikme ve Güvence Bedeli'nin takip ettiği görülmektedir.

Grafik 23- 2010 Yılı 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Çerçevesinde Tüketiciler Tarafından Yapılan Başvuruların Konulara Göre Dağılımı

Kurumumuza dilekçeyle yapılan başvuruların da %50,64'lük kısmını yine bağlantıya ilişkin başvuruların oluşturduğu, Servis Hattı, Servis Kutusu Montajı ve Montaj Süresi konusundaki başvuruların da %10,90'luk bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 24- 2010 Yılında Kuruma Dilekçeyle Yapılan Başvuruların Konulara Göre Dağılımı

Bağlantı konusunda yapılan başvurular incelendiğinde; gelen şikayetlerin %56'sının 6 dağıtım şirketinde toplandığı, bazı tüketiciler tarafından doğal gaz hizmetinin belediyeler tarafından verildiğinin sanıldığı ve dağıtım şirketine başvuru yapılması gerektiğinin bilinmediği, bazı tüketicilerin dağıtım bölgesi içerisinde veya imarlı alanlar bütününde yer almadığı halde bağlantı yapılmadığına ilişkin şikayette bulunduğu, bazı tüketicilerin ise

mevzuatta yer alan gerekli koşulları sağlamadığı halde (bağlantı talebinin bağımsız bölüm maliki, binanın veya tesisin sahibi ya da bunların yetkili temsilcilerince yapılmaması durumu) bağlantı talebi reddedildiği için şikayette bulunduğu görülmüştür. Ayrıca bağlantıya ilişkin gelen şikayetlerin bazılarının lisans yürürlük tarihinden itibaren ilk beş yılı dolmamış, yani yatırım dönemi devam eden dağıtım şirketlerine ilişkin olduğu da saptanmıştır. Bağlantıya ilişkin haklı şikayetler ise mevzuat kapsamında değerlendirilerek, dağıtım şirketlerine uyarı yazısı gönderilmiş ve gerekli görülen durumlarda ise konu Denetim Dairesine intikal ettirilmiştir.

Kurumumuza ulaşan diğer konulardaki şikayetler ve şehir bazında dağılımı değerlendirildiğinde; Fatura, Sayaç ve Fiyat'a ilişkin başvuruların %39'unun ve Servis Hattı, Servis Kutusu Montajı ve Montaj Süresine ilişkin başvuruların %44'ünün tek bir dağıtım şirketinde toplanması dışında, diğer tüm başvuruların şehir ve konu bakımından homojen dağılıma sahip olduğu ve şikayetlerin, bağlantıya ilişkin Kurumumuza ulaşan birçok şikayetle benzer şekilde tüketicinin yeterli temel bilgiye sahip olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu çerçevede dağıtım şirketlerinin tüketicilerin bilgilendirilmesine yönelik mekanizmaları yeterince kullanmadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu noktada ilerleyen dönemde Kurumla dağıtım şirketlerinin koordineli çalışması sonucunda, tüketicilerin bilgilendirilmesi ve bilgi eksikliklerinin gidermesine yönelik ilave tedbirler alınmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan bundan sonraki dönemlerde Kuruma tüketiciler tarafından yapılan tüm başvuruların konuları itibariyle şirket bazında dağılımının da yayınlanmasının dağıtım şirketlerinin otokontrol yapmaları açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

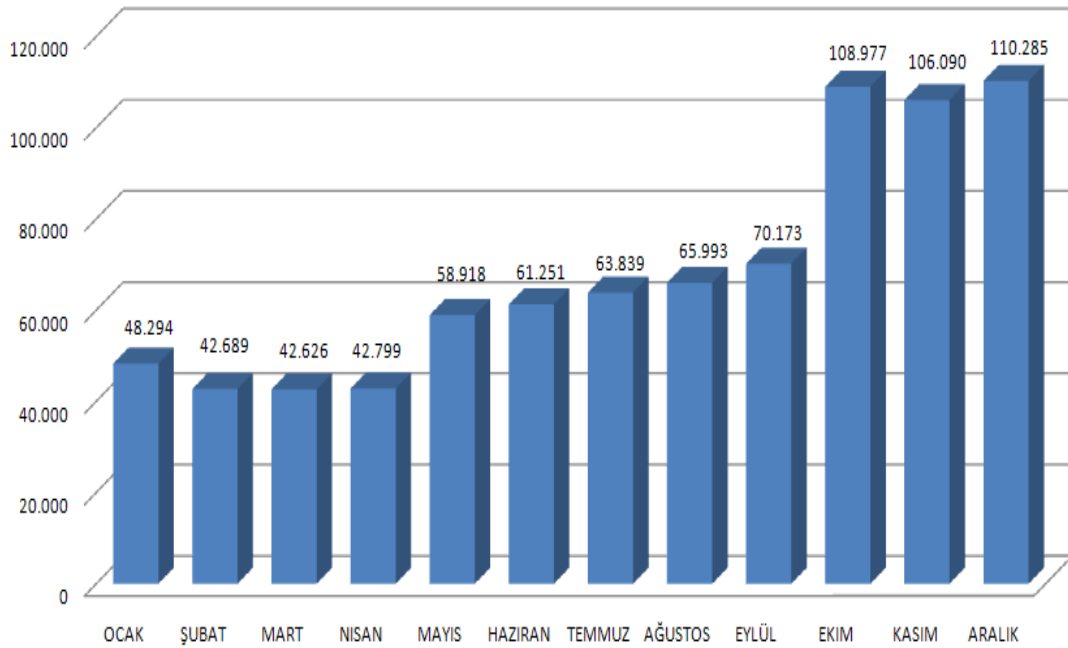
3.8.4.2 Dağıtım Şirketlerinden Gelen Veriler Kapsamında Dağıtım Sektörünün Değerlendirilmesi

3.8.4.2.1 Bağlantı Bilgileri

Dağıtım şirketlerinin sayaç bilgileri, bağlantı anlaşması ve abonelik sözleşmeleri incelenmiştir.

Grafik 25'te 2010 yılı için aylar itibariyle montajı yapılan sayaç sayıları görülmektedir. Buna göre 2010 yılı içerisinde tüm dağıtım şirketlerince 821.934 adet sayaç montajı yapılmıştır. Aboneliklerin kış aylarında artması sebebiyle sayaç montajı sayılarının da Ekim, Kasım ve Aralık aylarında önemli oranda arttığı görülmektedir. Kurumumuza yapılan müracaatlarla beraber bu tablo değerlendirildiğinde, sayaç montaj işlemlerinin belli aylarda yoğunlaşması dikkate alınarak müşteri memnuniyeti açısından dağıtım şirketlerinin bu yoğunluğu önleyecek tedbirleri alması önem arz etmektedir.

Grafik 25- 2010 Yılı Montajı Yapılan Sayaç Sayısı (adet)

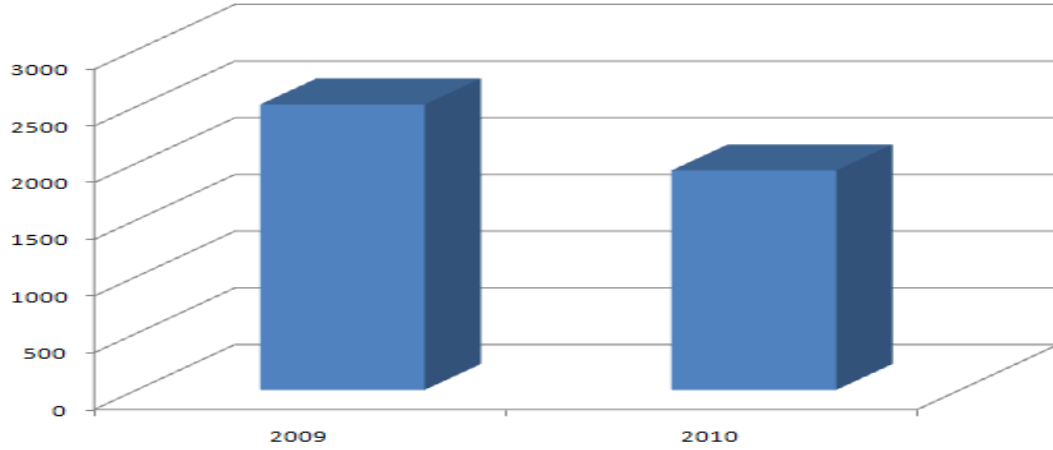

2010 yılı içerisinde yapılan abone bağlantı anlaşmaları sayıları ile reddedilen bağlantı talep sayıları Grafik 26'da verilmekte olup, 2010 yılında toplam 1.369.121 adet bağlantı anlaşması yapılmış ve 1.937 adet bağlantı talebi reddedilmiştir. Ancak, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin 36. Maddesi kapsamında reddedilen bağlantı taleplerine ilişkin Kurumumuza herhangi bir başvuru yapılmamıştır. Kurumumuza başvuru yapılmamış olmasının ana sebebi olarak, tüketicilerin mevzuattan kaynaklanan hakları konusunda yeterli temel bilgiye sahip olmaması gösterilebilir.

Diğer taraftan reddedilen bağlantı talep sayısı değerlendirildiğinde 2010 yılı içerisinde reddedilen bağlantı talep sayısının 2009 yılına göre %23 oranında azaldığı görülmektedir. Bu

azalışın nedeninin şebeke yatırımlarının genişlemesiyle beraber tüketicilerin doğal gaz kullanma taleplerinin karşılanması olduğu düşünülmektedir.

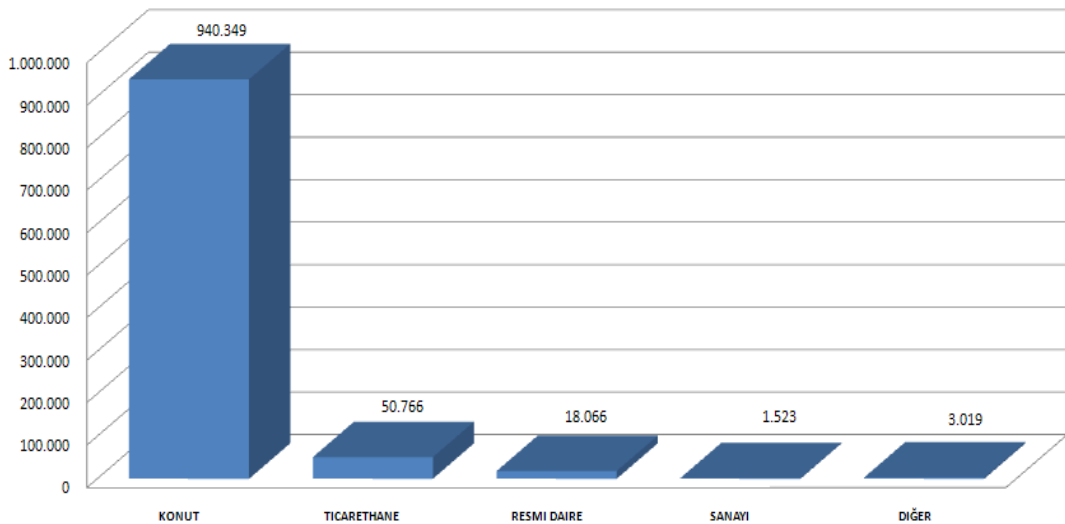
Grafik 26- Reddedilen Bağlantı Talep Sayısı (adet)

3.8.4.2.2 Abonelik Bilgileri

2010 yılı içerisinde dağıtım şirketleri tarafından toplam 1.013.723 adet abonelik yapılmış olup, bu aboneliklerin %93'ü konut, %5'i ticarethane, %2'si resmi daire, sanayi ve diğer aboneliklerden oluşmaktadır. 2010 yılı abone sayılarının türlere göre dağılımı aşağıda verilmektedir.

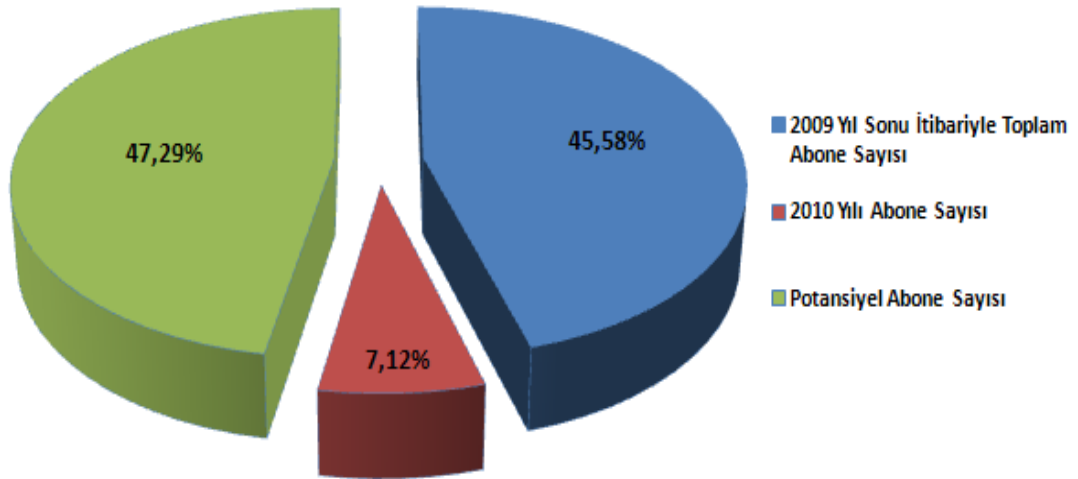
Grafik 27- 2010 Yılı Abone Sayısının Türlerine Göre Dağılımı (adet)

Dağıtım şirketleri tarafından sunulan veriler incelendiğinde; 2010 yılı sonu toplam abone sayısının %14 ünün 2010 yılı içerisinde gerçekleştirildiği, bu oranın toplam ulaşılabilir abone sayısı içerisinde %7,12'ye tekabül ettiği ve sonuç olarak 2010 yılı performansı sonrasında dağıtım bölgelerinde toplam ulaşılabilir abone sayısının %53'üne ulaşıldığı görülmüştür.

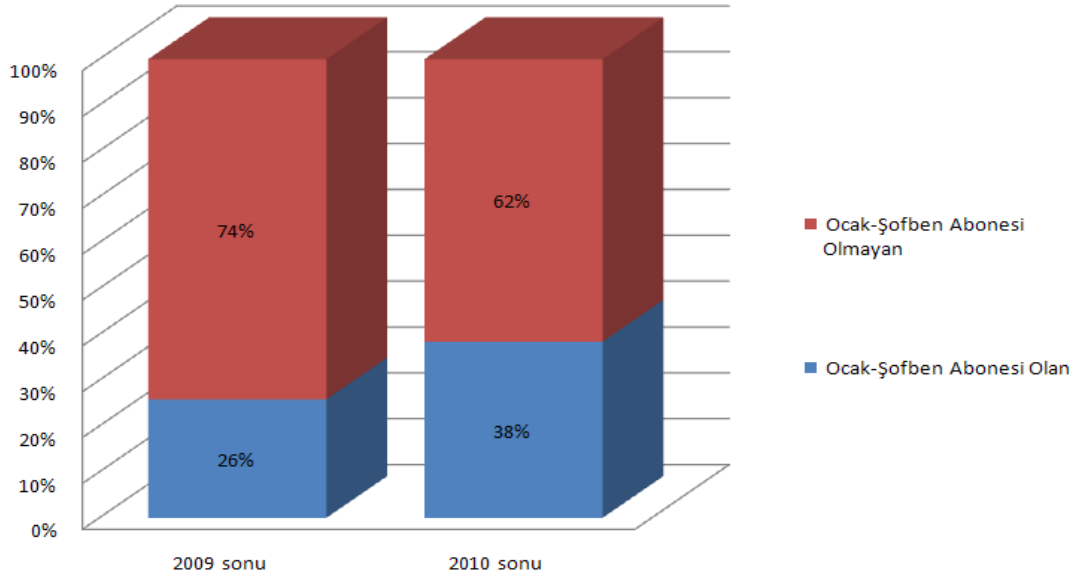
Bu veriler dağıtım şirketi bazında farklılık göstermekle beraber büyük ölçüde yatırım dönemlerinin tamamlandığı göz önünde bulundurulduğunda verimli işletmecilik için abone olma hızının artmasına katkı sağlamak üzere gerek Kurum gerekse dağıtım şirketleri tarafından tedbirler alınması gerektiği düşünülmektedir.

Grafik 28- Doğal Gaz Piyasası Potansiyel ve Mevcut Abone Karşılaştırma Grafiği (%)

Dağıtım şirketlerinin 2009 yılı sonu itibariyle ısınma ihtiyaçlarını merkezi sistem aracılığıyla karşılayan abonelerinin ocak-şofben kullanım oranı %26 iken, 2010 yılı sonu itibariyle %38'e ulaştığı görülmüştür. Yaz aylarında da doğal gaz kullanımının gerçekleştiği bu tür abonelerde sağlanan bu artış önemli olmakla birlikte bu oranın daha da arttırılması için dağıtım şirketleri ve Kurumumuz tarafından merkezi sistem abonelerini ocak-şofben kullanımına teşvik edecek tedbirlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

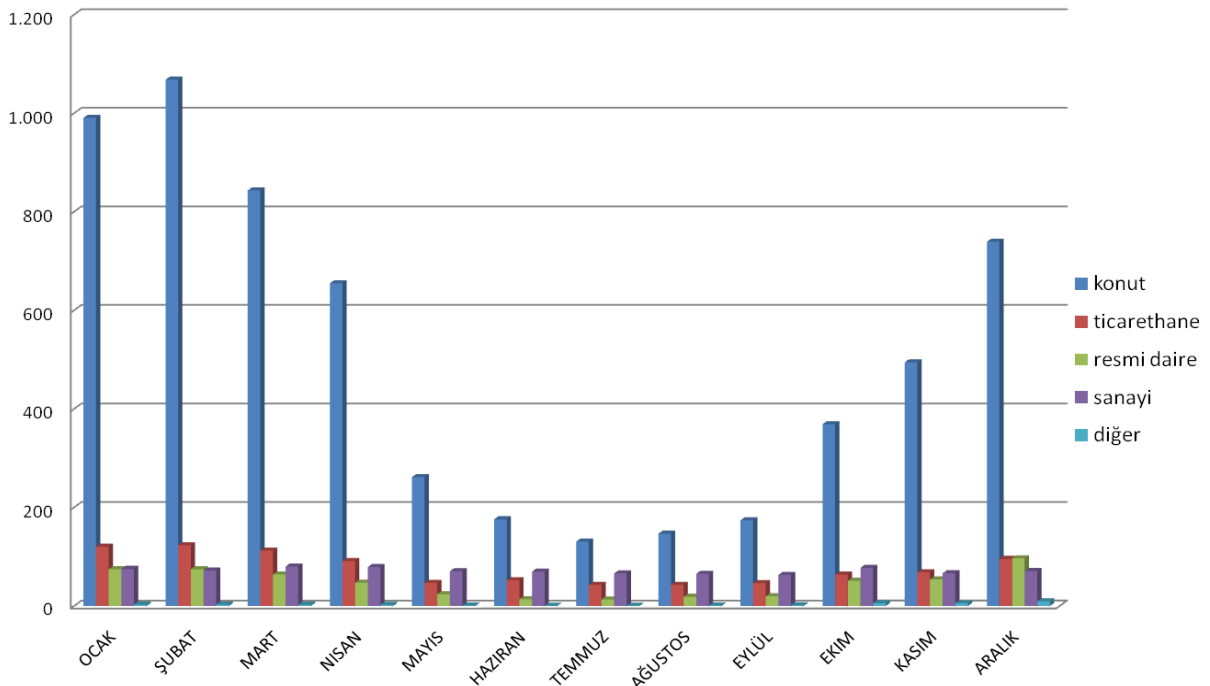
Grafik 29- Merkezi Sistem Kullanıcılarının Ocak-Şofben Abonesi Olma Oranları

3.8.4.2.3 Tüketim Miktarları

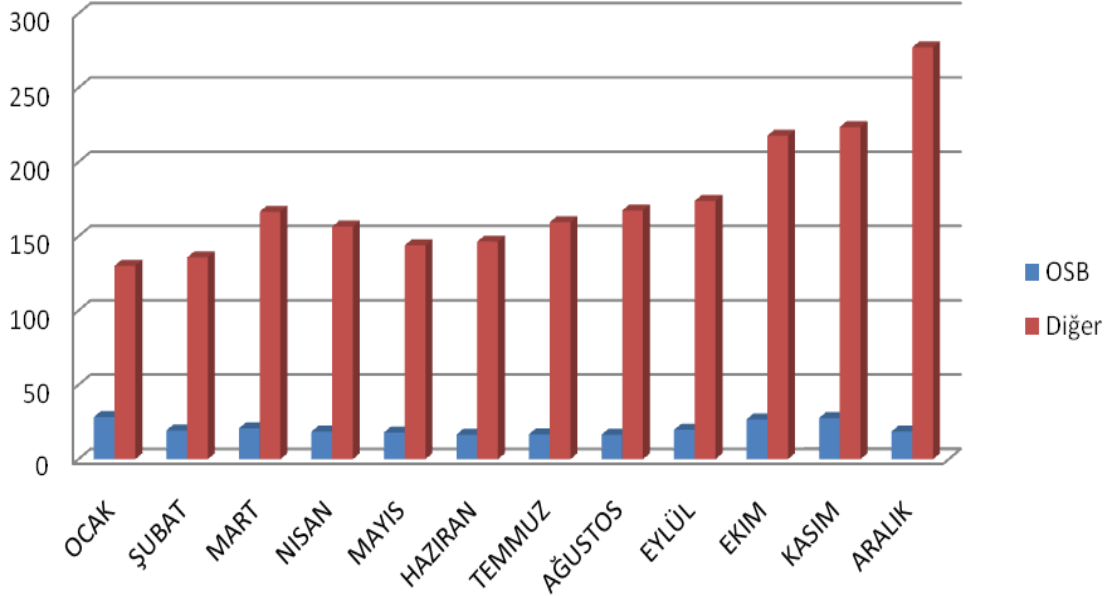
Doğal gaz abonelerinin 2010 yılı içerisinde aylar itibariyle gerçekleştirdikleri tüketim miktarlarına bakıldığında, konut, ticarethane ve resmi daire tüketimlerinin özellikle kış aylarında yükseldiği ve Şubat ayında en yüksek değere ulaştığı, bununla birlikte sanayi tüketiminin aylar itibariyle önemli bir değişim göstermediği görülmüştür.

Grafik 30- 2010 Yılı Abonelerin Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm³)

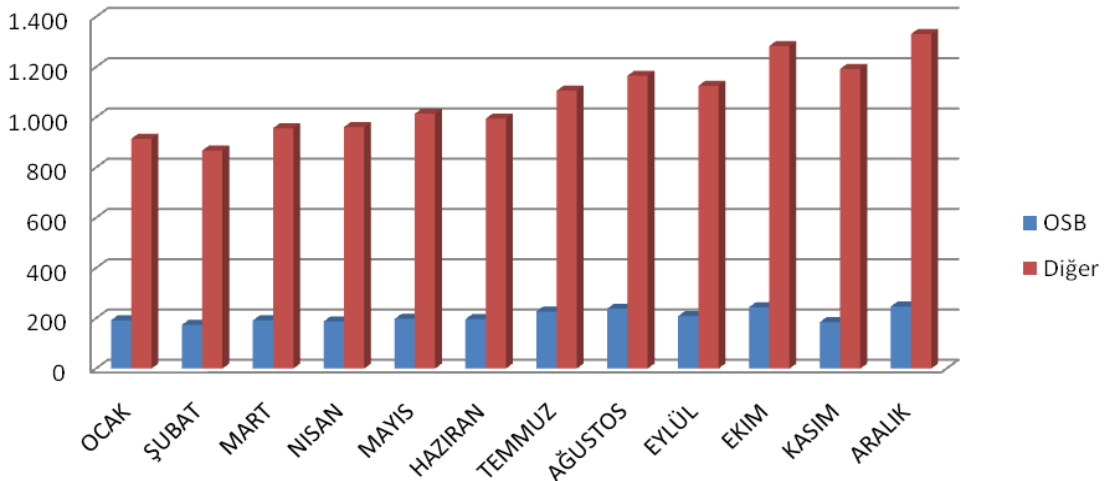
Serbest tüketicilerin 2010 yılı tüketimlerinin ise yıl içerisinde aylara bakılmaksızın artış gösterdiği görülmektedir.

Grafik 31- Dağıtım Şirketinden Doğal Gaz Satın Alan Serbest Tüketicilerin 2010 Yılı Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm³)

Diğer taraftan tedarikçilerden gaz alan serbest tüketicilerin doğal gaz tüketimlerinde de 2010 yılı içerisinde aynı şekilde artış görülmektedir. Bunun sebebinin de hem tedarikçilerden gaz alan serbest tüketici sayısının artması hem de ekonomide yaşanan iyileşme olduğu söylenebilir.

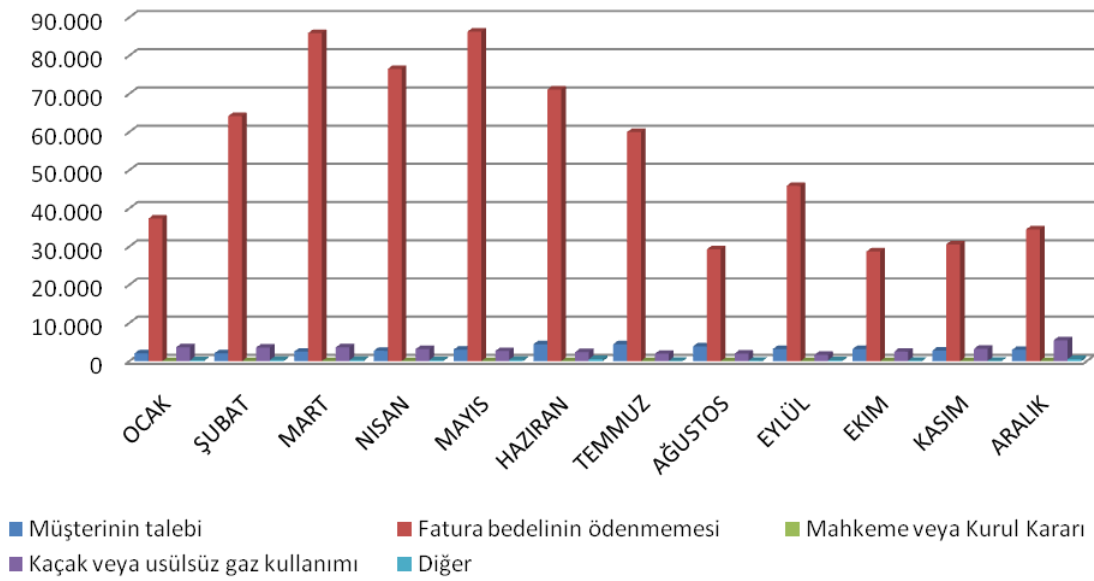
Grafik 32- Tedarikçilerden Doğal Gaz Satın Alan Serbest Tüketicilerin 2010 Yılı Doğal Gaz Tüketim Miktarları (milyon Sm³)

3.8.4.2.4 Geçici Gaz Kesintisi Nedenleri

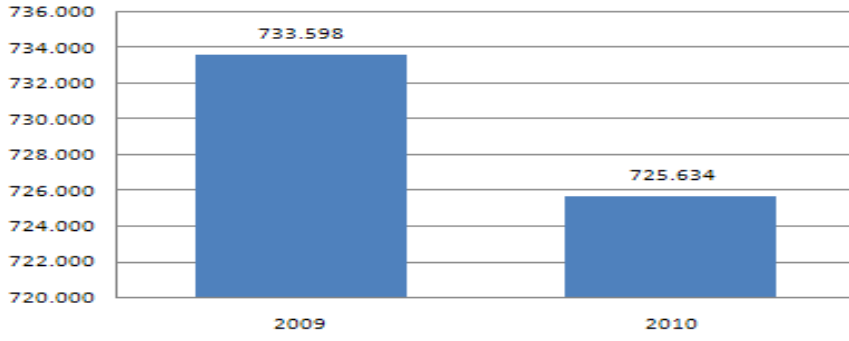
2010 yılı içerisinde toplam 725.634 adet gaz kesintisi yapıldığı, bunun %90'ının sebebinin fatura bedelinin zamanında ödenmemesi olduğu, %5'inin müşterinin talebiyle yapıldığı, %4,90'ının kaçak ve usulsüz doğal gaz kullanımı sebebiyle gerçekleştiği, geri kalanının sebebinin ise mahkeme veya Kurul Kararları ya da diğer sebepler olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 33- 2010 Yılı Geçici Doğal Gaz Kesintisi Nedenleri (adet)

Diğer taraftan 2009 ve 2010 yılı verileri karşılaştırıldığında, 2010 yılında abone sayısında artış olmasına rağmen, geçici doğal gaz kesinti sayısında yaklaşık %1,086 oranında düşüş olduğu; bu düşüşün ana nedeninin de fatura bedelinin zamanında ödenmemesi dolayısıyla yapılan gaz kesintilerindeki azalma olduğu saptanmıştır. Fatura bedelinin zamanında ödenmemesi nedeniyle yapılan geçici gaz kesintilerinde azalma sağlanmasının ise, fatura tahsilat olanak ve seçeneklerinin çeşitlendirilmesinden (otomatik ödeme talimatı, farklı banka seçenekleri, dağıtım şirketinin çok sayıda ödeme noktası vb.) kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Kurumumuza gelen şikayetler arasında bazı dağıtım şirketlerinin tahsilat noktalarının azlığı nedeniyle tüketicilerin fatura ödemede güçlük çektiğine dair başvuruların da yer aldığı göz önüne alındığında, dağıtım şirketleri tarafından fatura tahsilat imkanlarının artırılması halinde fatura bedelinin zamanında ödenmemesi nedeniyle yapılan geçici gaz kesinti oranının daha da düşeceği düşünülmektedir.

Grafik 34- Geçici Doğal Gaz Kesintisi (adet)

3.8.4.2.5 Sayaçlar

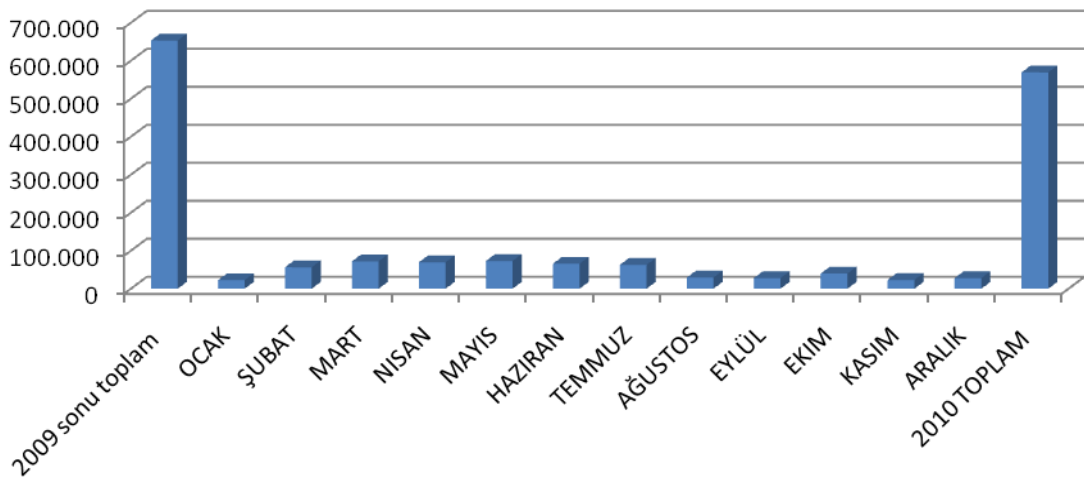
Ölçmeye ilişkin olarak dağıtım şirketlerinin ölçüm yapmayan sayaç ya da hatalı ölçüm yapan sayaç verileri ile sayaç açma kapama bedeli alınan müşteri sayıları değerlendirilmiştir.

Verilerin incelenmesi neticesinde; 2010 yılında bir önceki yıla göre hatalı ölçüm yapan sayaçların yaklaşık %31 ve ölçüm yapmayan sayaçların yaklaşık %30 oranında azaldığı görülmüştür.

Ayrıca 2010 yılında sayaç açma kapama bedeli alınan müşteri sayısında bir önceki yıla göre yaklaşık %13'lük bir azalma olduğu saptanmıştır.

Önümüzdeki yıllarda sayaçlar ve açma-kapama bedelleri hususlarında, dağıtım şirketleri ve sayaç üreticileri bazında daha detaylı çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

Grafik 35- Sayaç Açma-Kapama Bedeli Alınan Müşteri Sayısı (adet)

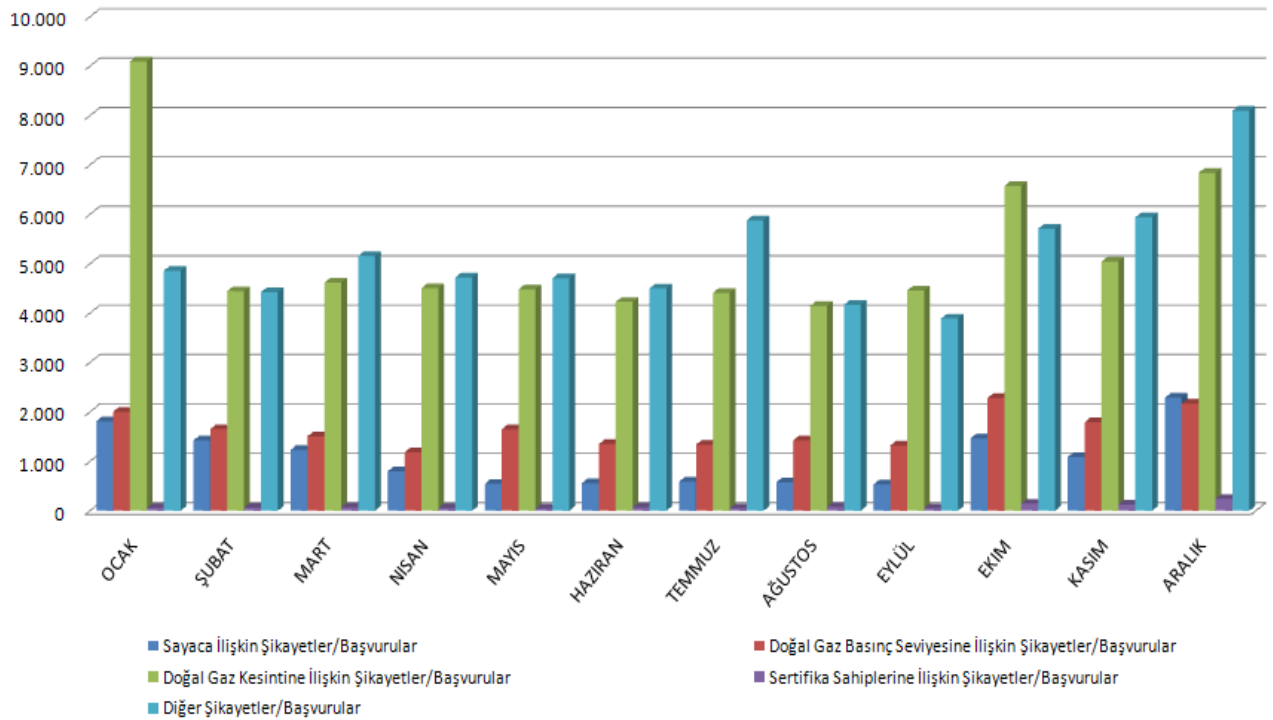

3.8.4.2.6 Başvuru ve Şikayetler

Tüketiciler tarafından dağıtım şirketlerine yapılan başvuru ve şikayetler; sayaç, doğal gaz basınç seviyesi, gaz kesintisi, çeşitli şikayetler olarak sınıflandırılabilir.

Buna göre dağıtım şirketlerine 2010 yılında toplam 158.571 adet başvuru ve şikayette bulunulmuş olup, bu başvuru ve şikayetlerin %40'ını doğal gaz kesintisi, %13'ünü doğal gaz basınç seviyesi, %8'ini sayaçlar ve %39'unu ise diğer hususlarla ilgili (faturalandırma, bağlantı talebi vb.) başvuru ve şikayetler oluşturmaktadır. Aylar itibariyle gelen başvuru ve şikayetler değerlendirildiğinde sayaç ve doğal gaz kesintisine ilişkin olanların yıl içinde kış aylarında yoğunlaştığı görülmektedir.

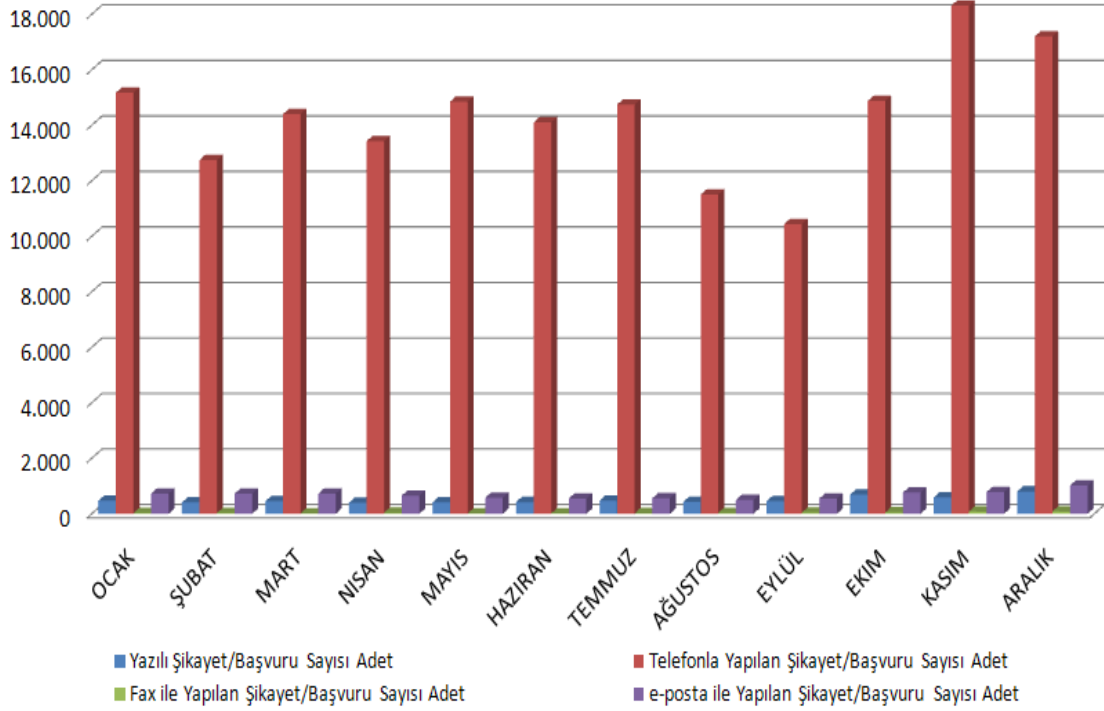
Grafik 36- 2010 Yılında Tüketiciler Tarafından Dağıtım Şirketlerine Yapılan Başvuru ve Şikayetlerin Konulara Göre Aylar İtibariyle Dağılımı (adet)

Dağıtım şirketlerinden alınan verilerden dağıtım şirketlerine yapılan şikayetlerin %92'sinin telefonla, %4'ünün e-posta ile, %3'ünün yazılı dilekçe ile kalanının ise faks ile yapıldığı görülmüştür. Doğal gaz tüketicilerinin dağıtım şirketlerine şikayet başvurusu yöntemleri arasında “telefon” ile şikayet başvurusu dışındaki diğer yöntemleri etkin olarak kullanmadığı saptandığından, dağıtım şirketlerinin telefonla yapılan şikayet başvurularını

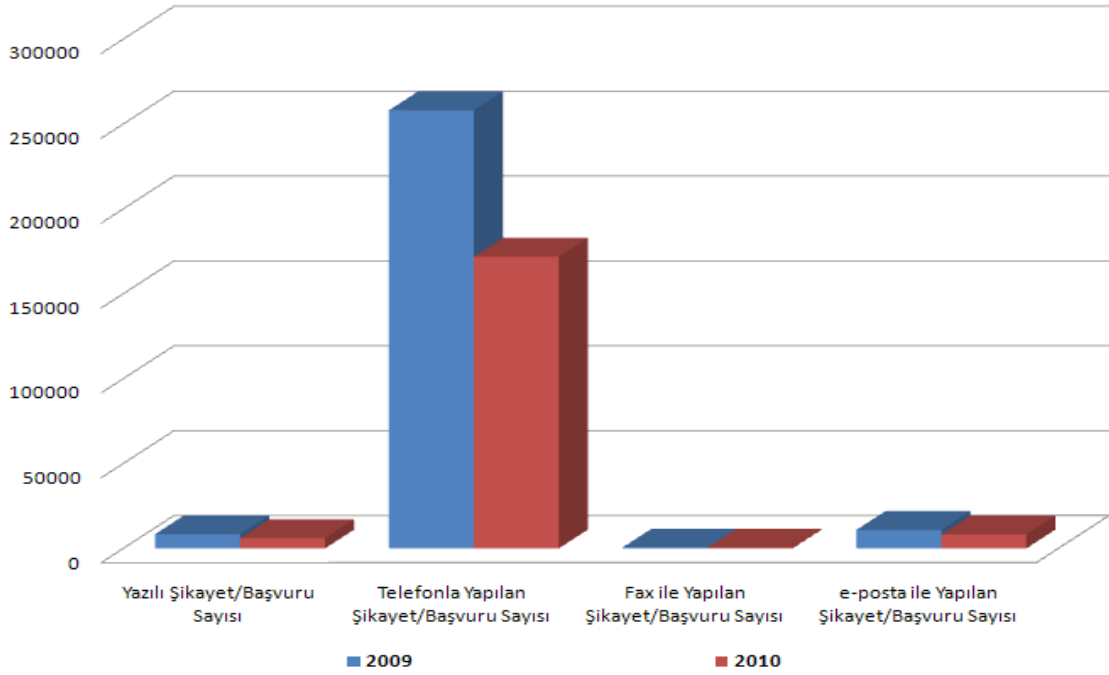
kayıt altına alacak ve etkin çözebilecek yapıları oluşturması noktasında gerek Kurum gerekse dağıtım şirketleri tarafından çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Grafik 37- 2010 Yılı Tüketicilerin Başvuru ve Şikayet Yöntemlerinin Aylar İtibariyle Dağılımı (adet)

Diğer taraftan abone sayıları artmış olmasına rağmen, dağıtım şirketlerine gelen şikayetlerin 2009 yılına göre azalma eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır. İşletmecilik konusundaki deneyimlerin artmasına paralel olarak şikayetlerdeki azalışın devam edeceği öngörülmektedir. Bununla beraber toplam abone sayıları ile şikayet sayıları birlikte değerlendirildiğinde her 16 kişiden 1'inin şikayette bulunduğu görülmektedir. Her ne kadar yıllar itibariyle iyileşme devam etse bile bu oranın azaltılması, dağıtım şirketlerinin verimliliği ve Kurumumuz açısından önem arz ettiğinden konuya daha fazla hassasiyet gösterilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerektiği düşünülmektedir. İkincil mevzuatta yapılacak sadeleştirmeye yönelik değişiklikler neticesinde mevzuatın tüm piyasa tarafları açısından anlaşılabilirliğinin artırılmasının, bu başvuru ve şikayetlerin azalmasında önemli bir etken olacağı değerlendirilmektedir.

Grafik 38- Tüketicilerin Başvuru ve Şikayet Yöntemlerinin 2009 ve 2010 Yılları İçin Karşılaştırılması (adet)

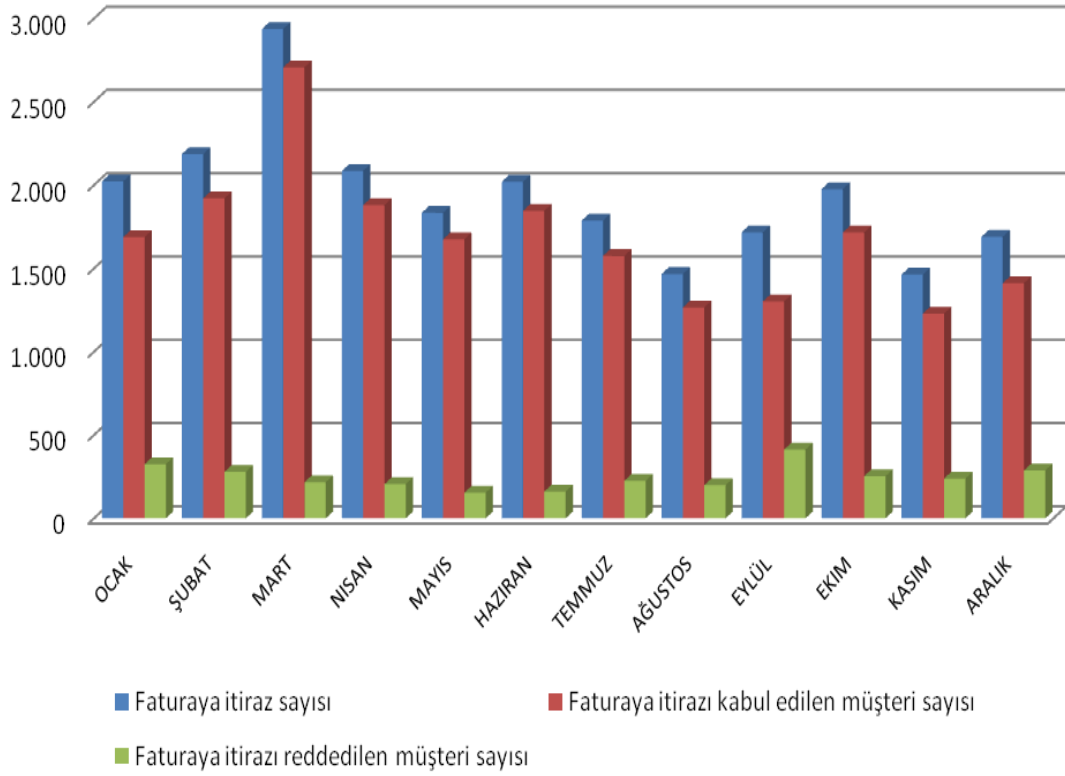

3.8.4.2.7 Fatura İtirazları

Dağıtım şirketlerine iletilen fatura itirazları; itiraz sayısı, itirazı kabul edilen müşteri sayısı, itirazı reddedilen müşteri sayısı başlıklarıyla incelenmiş ve Grafik 39’da verilmiştir. Buna göre, 2010 yılı içerisinde kesilen yaklaşık 80.000.000 faturanın 23.186 adedine ilişkin itiraz başvurusu olduğu ve bu başvuruların 20.217 adedinin kabul edildiği görülmektedir. 2010 yılında abone sayıları artmış ancak fatura itirazları bir önceki yıla göre %4,6 oranında azalmıştır. Haklı bulunan fatura itirazı sayısında ise bir önceki yıla göre %2 oranında artış görülmüştür. Fatura itirazlarında görülen düşüş memnuniyet verici olmakla birlikte, faturalandırma işlemlerindeki hataların azaltılması yönünde tedbir alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

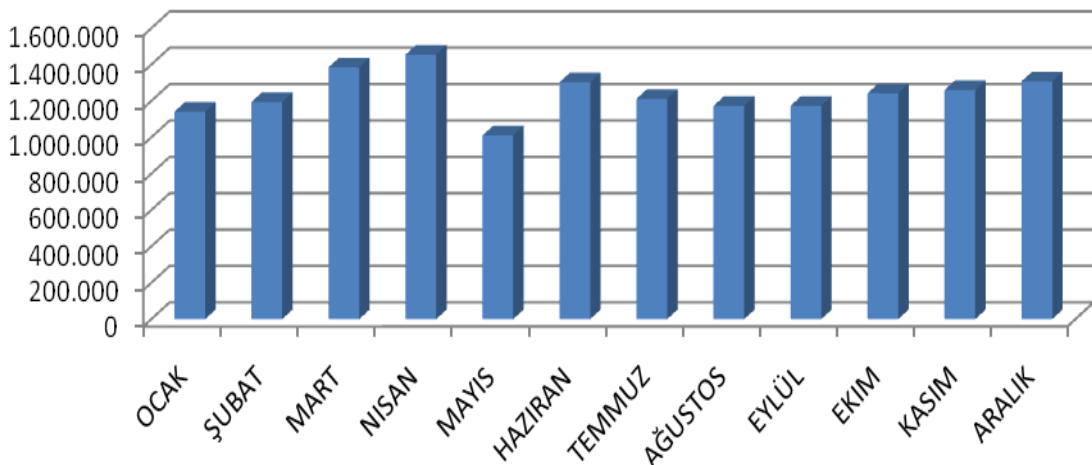
Grafik 39’da 2010 yılı aylar itibariyle fatura itirazları yer almaktadır.

Grafik 39- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Tüketicilerin Fatura İtiraz Başvuruları (adet)

2010 yılı içerisinde kesilen toplam fatura sayısının %19'unun zamanında ödenmediği görülmüştür. Yüksek olduğu düşünülen bu oranın fatura ödeme tarihlerinin darlığı, gecikme faizinin caydırıcı olmaması, bazı abonelerin maaş alma tarihleri ile son ödeme tarihlerinin uyumsuzluğu, fatura tahsilat merkezlerinin abone sayısına oranla yetersiz olması gibi nedenlerden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Grafik 40- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Zamanında Ödenmeyen Fatura Sayısı (adet)

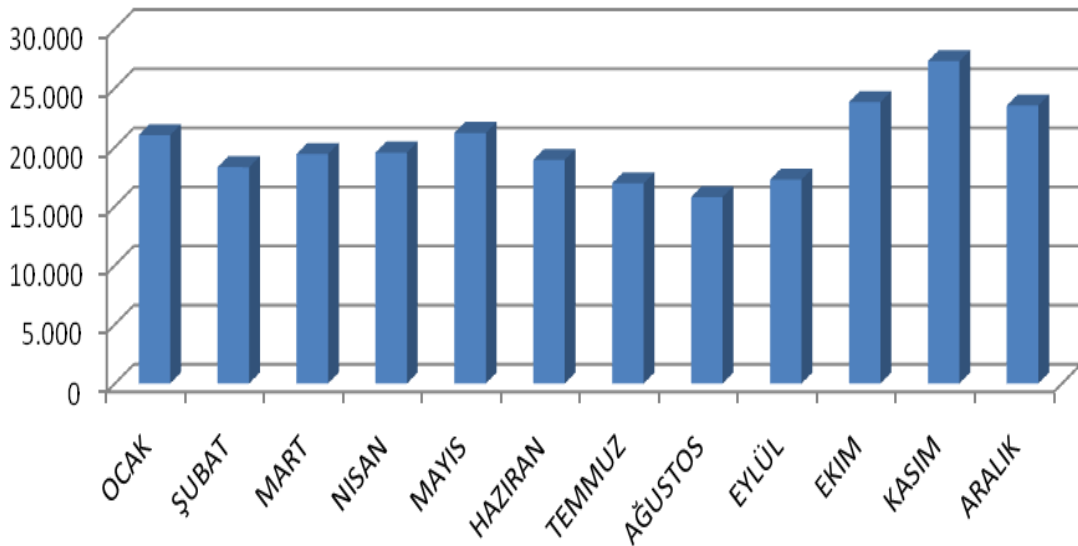

3.8.4.2.8 Acil Müdahale

Dağıtım şirketlerine 2010 yılı içerisinde toplam 242.902 adet acil müdahale ihbarı gelmiştir. Bu ihbarların, 1.539 adet acil müdahale personeli ve 413 acil müdahale aracı ile ortalama 10,43 dakikada sonuçlandırıldığı görülmüştür.

2010 yılı içerisinde şebeke yatırımları ve abone sayısındaki artışa rağmen 2009 yılına göre acil müdahale başvurularında artış olmaması olumlu bulunmakla birlikte, şebeke işletmeciliğinin gelişmesi ve tüketicilerin daha da bilinçlenmesine paralel olarak başvuru sayılarında ileriki yıllarda düşüş olması öngörülmektedir.

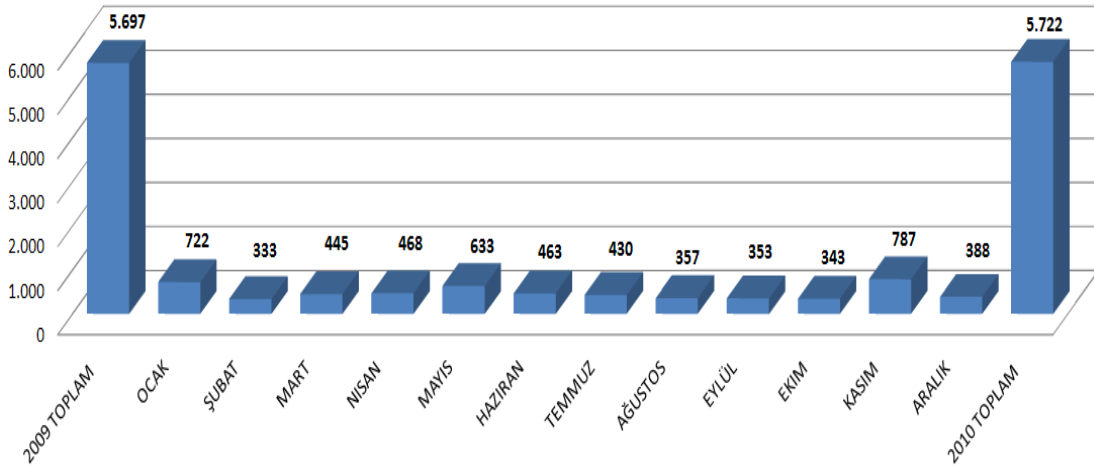
Grafik 41- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Acil Müdahale İhbar Sayısı (adet)

3.8.4.2.9 Doğal Gaz Kesintisi

Dağıtım şirketleri tarafından acil durum ve bakım-onarım sebebiyle 2010 yılında 5.722 kez doğal gaz kesintisi yapıldığı gelen verilerden saptanmıştır. Bir önceki yıla göre şebeke yatırımlarının yaygınlaşması ve abone sayılarında artış yaşanmasına rağmen kesintilerde önemli bir artış olmadığı gözlemlenmiştir. Aylar itibariyle bakıldığında bu tür kesintilerin şebeke yapımının yoğunlaştığı dönemler ile gaz kullanımının arttığı dönemlerde artış gösterdiği görülmüştür. Şebeke işletmeciliğinde sağlanacak verimlilik artışına paralel olarak bu kesintilerin yıllar itibariyle azalacağı değerlendirilmektedir.

Grafik 42- 2010 Yılı Aylar İtibariyle Doğal Gaz Kesintisi Dağılımı (adet)

3.8.4.3 Serbest Tüketici Olma Sınırı ve Dağıtım Sektörüne Etkisinin Değerlendirilmesi

Doğal gaz piyasasında serbest tüketicilere ve 2010 yılı boyunca uygulanmak üzere, serbest tüketici olma sınırına ilişkin olarak alınan 29.12.2009 tarih ve 2378 sayılı Kurul Kararı ile serbest tüketici olma sınırı 1.000.000 m³'ten 800.000 m³'e düşürülmüştür. Serbest tüketici sınırının belirlenmesi çalışmalarında 4646 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış bir hak, belge, izin ve yetkilendirmeye müsteniden doğal gaz dağıtım faaliyetinde bulunan şehir içi doğal gaz dağıtım şirketleri ile Kurumun yaptığı ihale sonucu lisans almış ve lisans yürürlük tarihinden başlamak üzere ilk 5 yılını doldurmuş toplam **26 dağıtım şirketinden** alınan 01.11.2008 - 31.10.2009 tarihleri arasındaki 12 aylık doğal gaz tüketim verileri analiz edilmiştir.

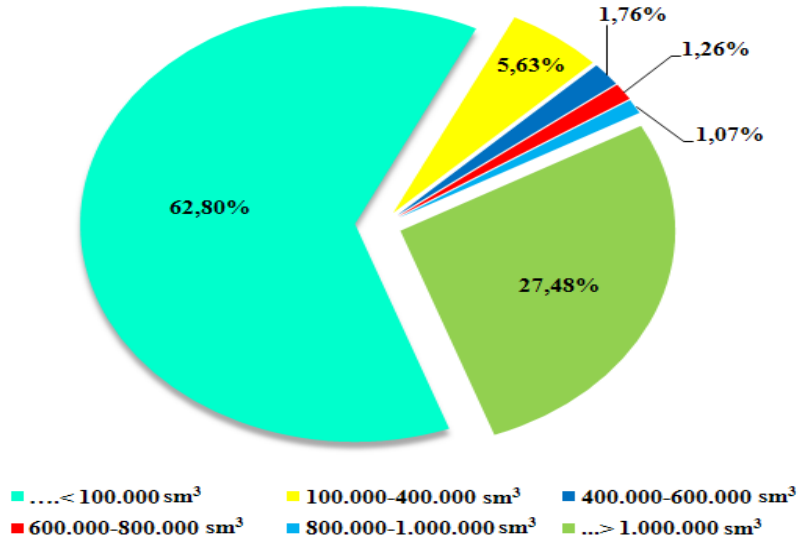
Tablo 17- Analizi Yapılan 26 Dağıtım Şirketinin Dağıtım Bölgelerindeki Müşterilerin 01.11.2008 – 31.10.2009 Tarihleri Arasındaki Tüketim Profili

Tüketim Miktarı Aralığı (Sm ³ /yıl)	Tüketim Miktarı Aralığındaki Yüzdesi (%)	Toplam Tüketimdeki Yüzdesi (%)
100.000-200.000	8,5	3,2
200.001-300.000	4,0	1,5
300.001-400.000	2,7	1,0
400.001-500.000	2,3	0,9
500.001-600.000	2,4	0,9
600.001-700.000	1,9	0,7
700.001-800.000	1,5	0,6
800.001-900.000	1,7	0,6

900.001-1.000.000	1,1	0,4
>1.000.000	73,9	27,5
Genel Toplam (100.000 Sm³/yıl üzeri)	100,0	37,2

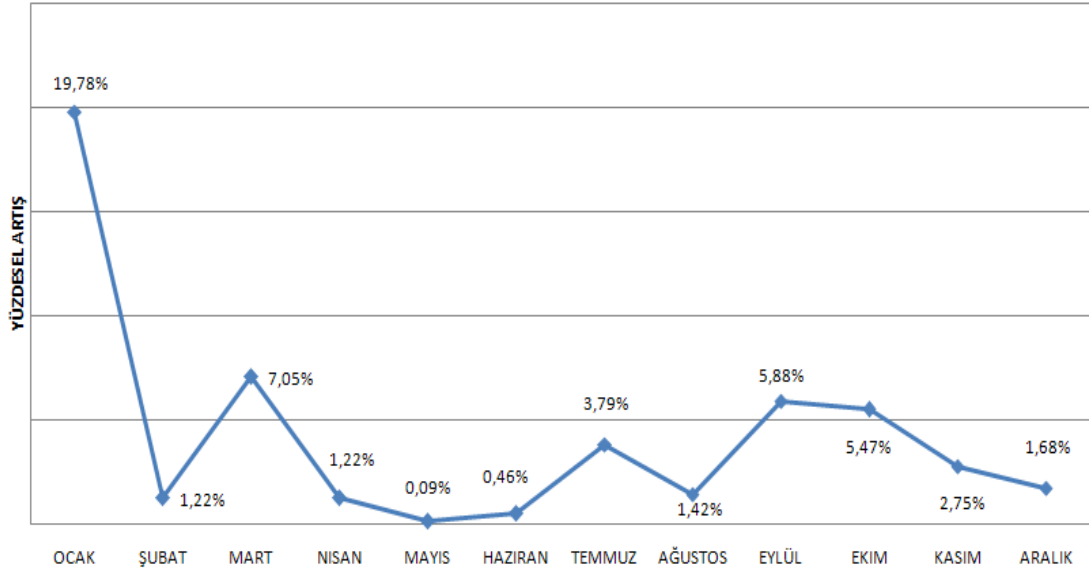
Tablo 17’de yer alan veriler incelendiğinde; 1.000.000 Sm³/yıl üzerinde tüketimi bulunan müşterilerin toplam tüketim içerisindeki payının %27,5 olduğu; 100.000 Sm³/yıl altında tüketimi bulunan müşterilerin toplam tüketim içerisindeki payının %62,8 olduğu; 100.000-1.000.000 Sm³/yıl aralığındaki müşterilerce tüketilen toplam doğal gaz miktarının büyük kısmının 100.000-200.000 Sm³/yıl aralığında gaz tüketen müşterilerce tüketildiği (%8,5); en az doğal gaz tüketilen aralığın 900.001-1.000.000 Sm³/yıl aralığı olduğu (%0,4) ve bunu 700.001-800.000 ve 800.001-900.000 Sm³/yıl aralıklarının takip ettiği (%0,6) tespit edilmiştir.

Grafik 43- Analizi Yapılan 26 Dağıtım Şirketinin Dağıtım Bölgelerindeki Müşterilerin 01.11.2008 – 31.10.2009 Tarihleri Arasındaki Tüketimleri

Serbest tüketici olma sınırının 800.000 Sm³'e düşürülmesi sonucunda ilgili dağıtım bölgelerinde 2010 yılı başında toplam tüketimdeki payı %1,07 olan 116 müşteri serbest tüketici statüsüne geçmiş ve yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisi kazanmıştır. Ayrıca 2010 yılı içinde lisans yürürlük tarihinden başlamak üzere ilk 5 yılını dolduran 8 dağıtım şirketinin dağıtım bölgesinde de serbest tüketici olma sınırının 800.000 Sm³ olması daha fazla tüketicinin serbest tüketici statüsüne geçmesine olanak sağlamıştır.

Grafik 44- 2010 Yılı Serbest Tüketici Sayısında Bir Önceki Aya Göre Artış Oranları (%)

2010 yılına ilişkin tüm dağıtım şirketlerinden gelen serbest tüketiciye ilişkin **gerçekleşmiş veriler** değerlendirildiğinde;

- 2010 yılı sonu itibariyle 2009 yılına göre serbest tüketici sayısında %62'lik bir artış olduğu,
- Serbest tüketici olma sınırının 800.000 Sm³'e düşürülmesi nedeniyle bu artışın %20'lik payının 2010 yılı Ocak ayında gerçekleştiği,
- 2010 yılı bütününde serbest tüketici statüsü kazanan tüketici toplam sayısı içinde, serbest tüketici olma sınırının düşürülmesinin etkisinin %32 olduğu,
- 2009 yılında tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin toplam serbest tüketiciler içerisindeki payı %17 iken, 2010 yılı içerisinde serbest tüketici statüsü kazanan tüketicilerin %18'inin tedarikçilerden doğal gaz satın alma hakkını kullandığı,
- 2010 yılı içerisinde serbest tüketicilerin %3,5'unun tedarikçi değiştirmiş olduğu,

tespit edilmiştir.

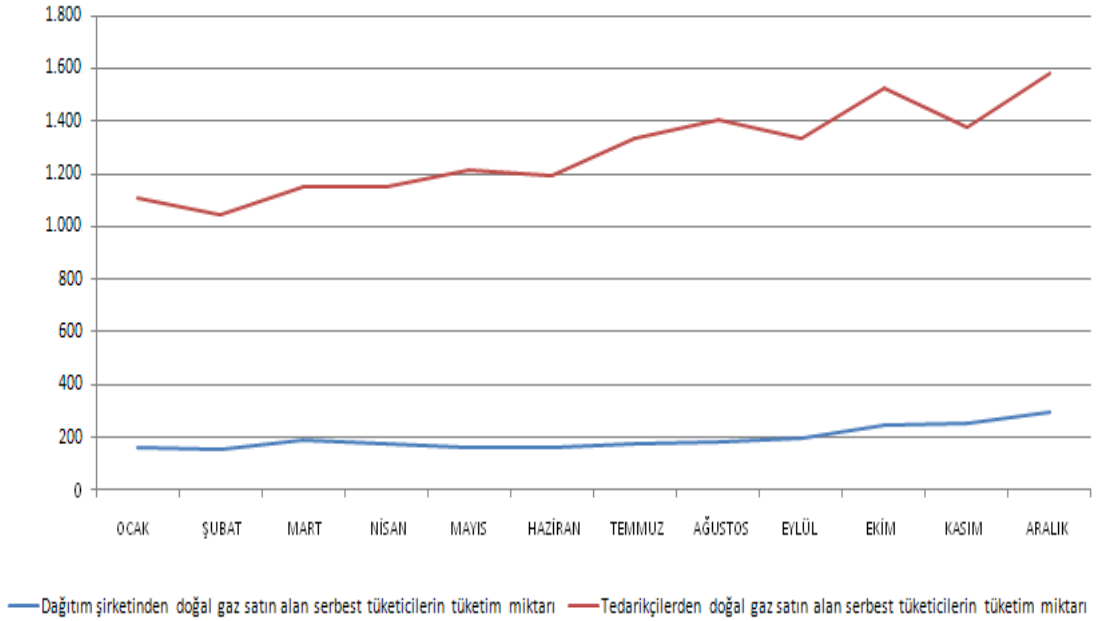
Diğer taraftan 34 dağıtım şirketinden serbest tüketici olma sınırının belirlenmesine yönelik çalışmalarda kullanılmak amacıyla alınan verilerden ve tüm dağıtım şirketlerinden alınan 2010 yılı gerçekleşmiş verilerinden hareketle; serbest tüketicilerin tedarikçi seçme oranı ve tedarikçilerden doğal gaz alan serbest tüketicilerin tüketimlerinin toplam serbest tüketicilerin tüketimlerine oranı incelenmiştir. 01.01.2009-31.12.2009 tarihleri ve 01.01.2010-31.10.2010 tarihleri arasındaki iki dönem olarak 34 dağıtım şirketi için ve 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasında tüm dağıtım şirketleri için ayrı ayrı ve genel olarak yapılan inceleme sonucunda;

- 01.01.2009-31.12.2009 tarihleri arasındaki dönemde serbest tüketicilerin tedarikçisini seçme oranının yaklaşık %13 olduğu, ancak tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin satın aldığı doğal gaz miktarının, serbest tüketiciler tarafından satın alınan toplam doğal gazın yaklaşık %74'üne tekabül ettiği,
- 01.01.2010-31.10.2010 tarihleri arasındaki dönemde serbest tüketicilerin tedarikçisini seçme oranının yaklaşık %17 olduğu, ancak tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin satın aldığı doğal gaz miktarının, serbest tüketiciler tarafından satın alınan toplam doğal gazın %83'üne tekabül ettiği,
- 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki dönemde serbest tüketicilerin tedarikçisini seçme oranının yaklaşık %17 olduğu, ancak tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin satın aldığı doğal gaz miktarının, serbest tüketiciler tarafından satın alınan toplam doğal gazın %87'sine tekabül ettiği,

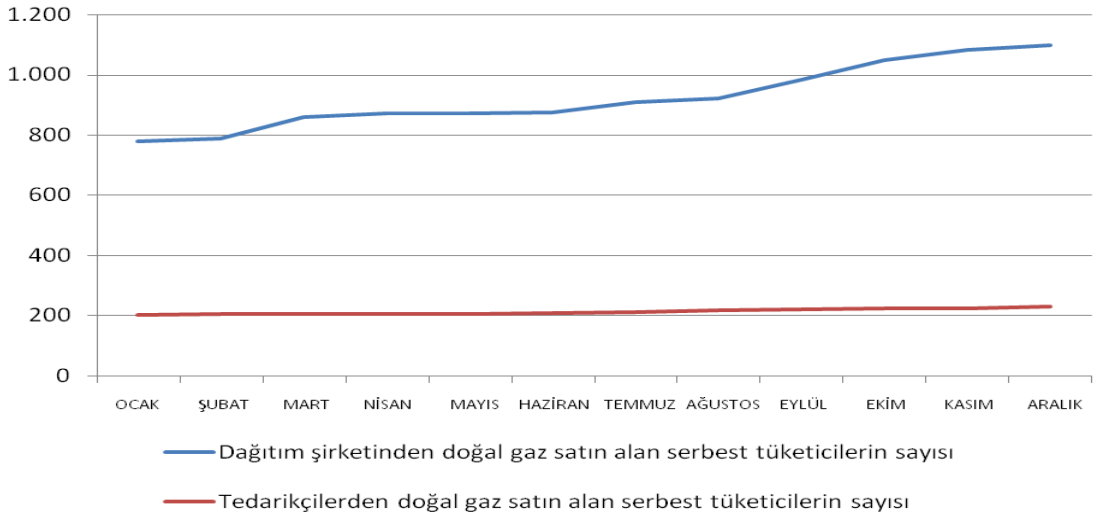
görülmüştür.

Grafik 45 ve Grafik 46'da da 01.01.2010 - 31.12.2010 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla dağıtım şirketinden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin tüketim miktarı ile tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin tüketim miktarı ve dağıtım şirketinden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin sayısı ile tedarikçilerden doğal gaz satın alan serbest tüketicilerin sayısı gösterilmektedir.

Grafik 45- 2010 Yılı Serbest Tüketicilerin Tüketim Miktarları (milyon Sm³)

Grafik 46- 2010 Yılı Doğal Gaz Satın Aldığı Kaynağa Göre Serbest Tüketici Sayısı (adet)

Yapılan incelemede ortaya çıkan verilerden hareketle; yüksek doğal gaz tüketimine sahip serbest tüketicilerin tedarikçisini seçme eğiliminde oldukları, düşük doğal gaz tüketimine sahip serbest tüketicilerin ise ağırlıklı olarak dağıtım şirketlerinden doğal gaz almaya devam ettiği sonucuna varılabilir. Bunun birçok nedeni olabileceği ve her bir nedenin ayrı ayrı incelenmesi neticesinde bir saptama yapılabileceği düşünülmekle birlikte, genel kapsamda yüksek doğal gaz tüketimine sahip serbest tüketicilerin, düşük doğal gaz tüketimine sahip serbest tüketicilere oranla tedarikçilerle pazarlık gücünün fazla olması ve piyasada bilgi eksikliği veya bilgi asimetrisi vb. nedenler gösterilebilir.

Bu kapsamda doğal gaz piyasasında rekabetçi piyasa ortamı oluşturularak, devamlılığının sağlanması, piyasa açıklığının artırılmasıyla sağlanabilecek bir amaç olup, serbest tüketici olma sınırının düşürülerek daha fazla tüketicinin tedarikçisini seçebilme hakkını elde etmesi önemli bir enstrümandır. Ayrıca bireylerin tercih ve davranışlarında özgürlüğün sağlanması etkin bir rekabetin temel koşullarından biri olmanın yanı sıra, başlı başına bir değer de içerir. Ancak daha fazla tüketicinin bu statüye kavuşmasının sağlanması yanında, eşzamanlı olarak piyasanın arz tarafında da daha fazla piyasa oyuncusunun piyasaya katılımının sağlanması ve piyasada hakim durumda olan yapıların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Özetle piyasanın arz ve talep taraflarındaki gelişiminin birbiriyle eşzamanlı yürütülmesi esastır. Diğer taraftan teknik açıdan ihtiyaç duyulan yapıların oluşumu ve tüketicilerin tedarikçilerini seçebilme hakkı konusunda bilinçlendirilmeleri, yani bilgi eksikliğinin ortadan kaldırılması da önem arz etmektedir. Gerek piyasanın arz tarafında ihtiyaç duyulan gelişimin sağlanması, gerekse tüketicinin bilgi eksikliğinin ortadan kaldırılması ve teknik gelişimin sağlanması konularında, piyasanın etkin işleyebilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

3.9 Sertifika Faaliyetleri

3.9.1 Meslek Standartları

1986 yılında yayımlanan 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esasları düzenlemektir. Örgün Eğitimde üç yıllık meslek lisesi mezunları Mesleki Eğitim Merkezlerine (eski adıyla Çıraklık Eğitim Merkezi) müracaat eder, teorik ve uygulamalı sınavlara katılarak başarılı olduğu takdirde Ustalık Belgesi almaya hak kazanırlar. Dört yıllık meslek lisesi, meslek yüksek okulları ve üniversite mezunları ise sınava girmeden diplomaları ile birlikte Ustalık Belgesini de kapsayan onun bir üst belgesi olan İşyeri Açma Belgesi'ne sahip olabilmektedirler. Yaygın Eğitimde ise bir işyerinde çırak olarak çalışan kişi üç yıl boyunca haftada bir gün Mesleki Eğitim Merkezlerine giderek teorik bilgi alır, üçüncü yılın sonunda Kalfalık Sınavlarına katılarak başarılı olursa kalfa olur. Üç yıl daha işyerinde kalfa olarak çalışmaya devam eder, yine haftada bir gün Mesleki Eğitim Merkezine gelerek teorik eğitim alır, üç yılın sonunda yine sınavlara katılarak başarılı olursa Ustalık Belgesini

alır. Kalfalık süresince haftada bir gün Mesleki Eğitim Merkezine gelmediği takdirde, altı yıl bir işyerinde (teorik eğitim süresinin iki katı) kalfa olarak çalışır. Bu sürenin sonunda sınava katılıp başarılı olursa Ustalık Belgesi almaya hak kazanır. 131 meslek dalı çıraklık eğitimi uygulama kapsamında olup bu mesleklerde eğitim, sınav ve belgelendirme işlemleri Milli Eğitim Bakanlığınca yapılmaktadır.

Personel belgelendirmesi konusunda Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından akredite edilmiş olan kuruluşlar ile akreditasyon kapsamı TÜRKAK'ın web sayfasında yayımlanmaktadır. Yabancı kökenli olup da ülkemizde faaliyet gösteren ve belgelendirme faaliyeti yapan kuruluşlar; Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) üyesi bir ulusal akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmiş olmalıdır.

Meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek üzere 21 Eylül 2006 tarihli ve 5544 sayılı Kanun ile Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) kurulmuştur.

MYK gerek ulusal meslek standartlarını, gerekse sınav ve sertifikasyon hizmetlerini, yetkilendirdiği kurum ve kuruluşlara yaptırmaktadır. Sınav ve belgelendirme sistemi kapsamında yetkilendirilecek kuruluşların MYK tarafından kabul edilecek ulusal meslek standartları ve yeterliliklere göre TÜRKAK (veya Avrupa Akreditasyon Birliği ile çok taraflı tanıma anlaşması imzalamış diğer akreditasyon kurumları) tarafından TS EN ISO/IEC 17024 Uygunluk değerlendirmesi-Personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar için genel şartlar standardına göre akredite olmaları gerekmektedir.

Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) ve İstanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi Ticaret A.Ş. (UGETAM) işbirliği yaparak doğal gaz piyasasına ilişkin ulusal meslek standartlarını hazırlamak üzere MYK tarafından yetkilendirilmiş ve hazırlanan 11 adet doğal gaz meslek standardı MYK tarafından onaylanarak 25.8.2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Tablo 18- 2009 Yılında Yürürlüğe Giren Doğal Gaz Meslek Standartları

01	Bacacı (Seviye 3)
02	Bacacı (Seviye 4)
03	Doğal Gaz Çelik Boru Kaynakçısı (Seviye 3)
04	Doğal Gaz Polietilen Boru Kaynakçısı (Seviye 3)
05	Doğal Gaz Polietilen Boru Kaynakçısı (Seviye 4)
06	Isıtma ve Doğal Gaz İç Tesisat Yapım Personeli (Seviye 3)
07	Doğal Gaz Isıtma ve Gaz Yakıcı Cihaz Servis Personeli (Seviye 4)
08	Doğal Gaz İşletme Bakım Operatörü (Seviye 4)
09	Doğal Gaz Altyapı Yapım ve Kontrol Personeli (Seviye 4)
10	Coğrafi Bilgi Sistemleri Operatörü (Seviye 5)
11	Topoğraf (Seviye 4)

GAZBİR tarafından kurulan GAZMER Doğalgaz ve Enerji Eğitim Belgelendirme ve Teknolojik Hizmetler Ltd. Şti. (GAZMER), yürürlükteki doğal gaz meslek standartlarının sınav ve belgelendirmesi hususunda yetki alabilmek ve akredite olmak için çalışmalar yapmaktadır.

3.9.2 İç Tesisat ve Servis Hatları Sertifikası

4646 sayılı Kanununun 5 inci maddesinde “İç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar Kurum adına ve Kurum tarafından yetkilendirilen resmi veya özel şirketler ile şehir içi dağıtım şirketlerince verilir.” hükmü yer almaktadır. Doğal Gaz Piyasası Sertifika Yönetmeliğinde iç tesisat ve servis hatları sertifikasının “ilgili dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde geçerli olduğu” hususu düzenlenmiş, iç tesisat ve servis hatları sertifikası vermek üzere resmi veya özel şirketlere Yetki Belgesi verilmesi ile ilgili uygulamanın başlama tarihi ise müteaddit Yönetmelik değişiklikleri ile 01.01.2015 tarihine ertelenmiştir.

Halihazırda iç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar sadece dağıtım şirketleri tarafından verilmekte olup, sertifikayı veren dağıtım şirketinin yetkilendirildiği dağıtım bölgesi içerisinde geçerlidir. Ayrıca, sertifika sahiplerinin denetimi, sundukları iç tesisat projelerinin onayı ile yapılan tesisatların test ve kabulü dağıtım şirketlerince gerçekleştirilmekte, mevzuat ihlalinde bulunan sertifika sahipleri Kuruma bildirilmektedir.

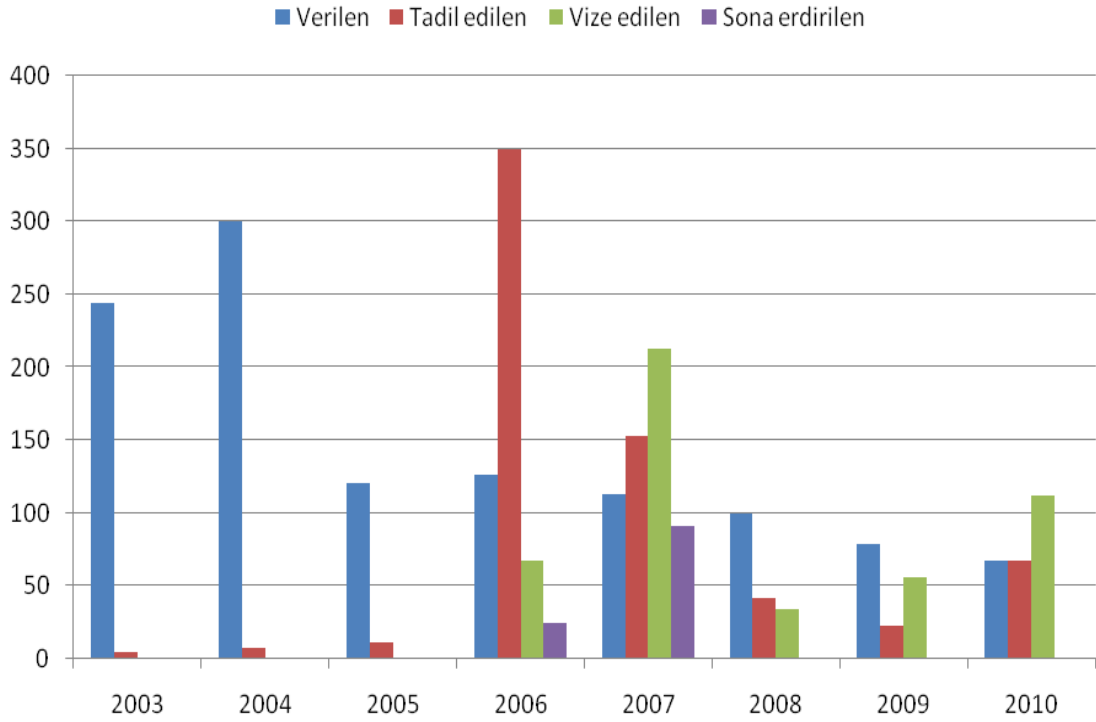
Yetki Belgesi almış şirketler tarafından da sertifika verilmesi ve denetim yapılması piyasada karmaşa yaratacağından, Yetki belgesi ile ilgili uygulama başlatılmamıştır.

27.06.2009 tarihli ve 27271 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Sertifika Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile, sertifika başvurularında sadece akredite kuruluşlardan alınmış kaynakçı belgelerinin sunulmasına ilişkin bir yıllık geçiş süresinin, piyasadaki gelen talepler doğrultusunda altı ay uzatılması yönünde düzenleme yapılmıştır. Böylece; “Sadece akredite edilmiş kuruluşlarca verilen doğal gaz iç tesisat yetkili mühendis belgesi ile çelik ve polietilen boru kaynakçı belgelerine ilişkin hükümlerin yürürlüğe giriş tarihi 01.01.2010’dur. Akredite olmamış kuruluşlarca 01.01.2010 tarihinden sonra düzenlenen yetkili mühendis ve kaynakçı belgeleri sertifika alma, tadil ve vize başvurularında kabul edilmez. Ancak, bu tarihten önce düzenlenmiş belgeler sertifika alma, tadil ve vize başvurularında 31.12.2011 tarihine kadar kullanılabilir.” hükmü getirilmiştir.

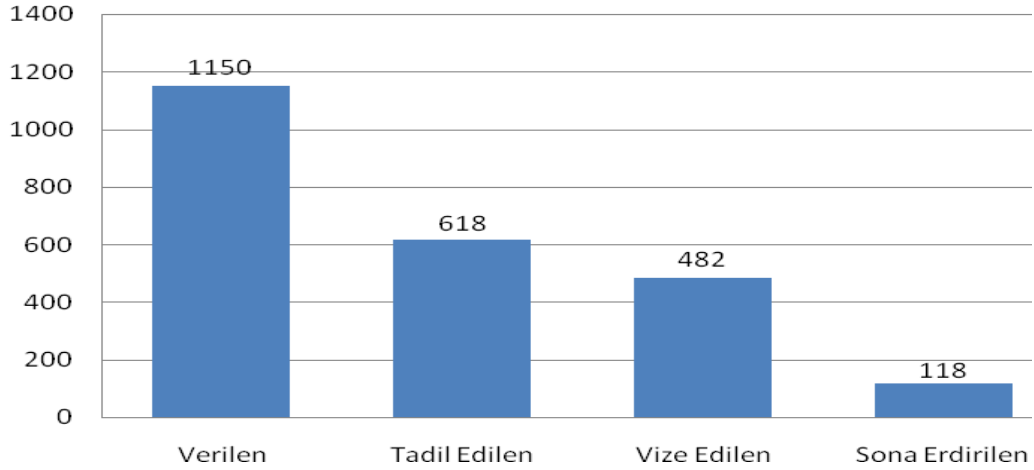
3.9.3 Yapım ve Hizmet Sertifikası

Kurum tarafından verilen, tadil edilen, sona erdirilen ve vizesi yapılan yapım ve hizmet sertifikalarının durumu yıllara göre ve 2010 yılı sonu itibariyle toplam sertifika işlemleri Grafik 47’de gösterilmiştir. 12.07.2005 tarihli ve 25813 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik değişikliği ile, yapım ve hizmet sertifikalarında; 4646 sayılı Kanun’da geçen fizibilite-etüt, müşavirlik, proje, kontrol ve denetleme, yapım, servis, bakım ve onarım faaliyetlerine karşı gelen zemin, arazi, inşaat, mekanik, elektrik/elektronik kategorilerine de yer verilmesi, bu doğrultuda sertifika sahiplerinden her bir kategoriyle ilgili mühendis, iş bitirme veya deneyim belgesi talep edilmesi ve 12.07.2005 tarihine kadar verilen tüm sertifikaların, yapılan mevzuat değişikliği çerçevesinde zorunlu olarak tadil edilmesi hükmü getirilmiştir. Bu bağlamda, 2006 ve 2007 yıllarında tadil edilen sertifika sayılarındaki bariz artış, bedel alınmaksızın zorunlu olarak gerçekleştirilen tadil işlemlerinden kaynaklanmıştır.

Grafik 47- 2003-2010 Yılları Arası Yıllık Sertifika İşlem Sayıları (adet)

Grafik 48- 2003-2010 Yılları Arası Sertifika İşlemleri (adet)

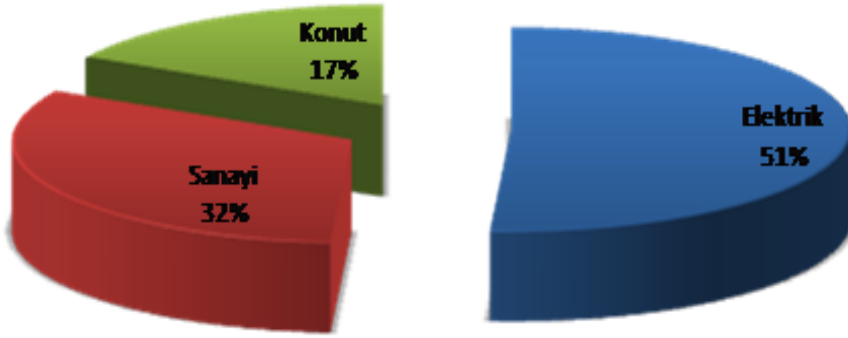

3.10 Ulusal Doğal Gaz Tüketim Verileri

2008 yılı için 36,865 milyar Sm^3 olan ulusal doğal gaz tüketim miktarı, dünyada yaşanan ekonomik krizin etkisiyle 2009 yılında 35,218 milyar Sm^3 'e düşmüş ve 2010 yılında 37,411 milyar Sm^3 seviyelerine ulaşarak, tekrar artış trendine girmiştir. Doğal gaz kullanımının 2010 yılındaki sektörel dağılımı yüzde 51 elektrik, yüzde 32 sanayi, yüzde 17

konut olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı içinde tüketilen doğal gazın önceki üç senede olduğu gibi yaklaşık yarısının elektrik üretiminde kullanıldığı görülmektedir.

Grafik 49- 2010 Yılı Sektörel Doğal Gaz Tüketimi

2004 yılından bu yana, mevzuatta verilen yetkiye dayanarak ulusal doğal gaz tüketim tahmini çalışmalarını yürüten Kurum gerek katılımcıların piyasadaki paylarını ölçmek ve gerekse de geçmiş yılın gerçekleşme değerleri ile gelecek yılın tahmin değerlerini piyasayla paylaşarak yol gösterici olma niteliğini korumaktadır. Ulusal doğal gaz tüketim tahmini çalışmalarında, dünyada ve Türkiye’de ekonomik seyrin durumuna ilişkin parametreler göz önünde tutulmakta ve piyasa katılımcılarından bilgi talep edilmektedir.

Türkiye’nin birincil enerji tüketiminde 2010 yılında gözlenen artışın 2011 yılında da sürmesi beklenmektedir. 2011 yılında birincil enerji tüketiminin yüzde 5,6 artışla 114,3 Mtep olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’de birincil enerji tüketiminde doğal gazın büyük bir payı olmakla birlikte, gerek 2009 ve 2010 yıllarında Türkiye’de hidrolojik şartların iyileşmesi ile barajların doluluk oranlarının yükselmesi sonucunda hidrolik kaynakların, elektrik üretimindeki payının artması, gerekse de 18.05.2009 tarih ve 2009/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı olarak yayımlanan “Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi” ile uzun soluklu elektrik kaynak kullanım hedeflerinin ortaya konulması ile birincil enerji tüketiminde öngörülen bu artışın, doğal gaz tüketimine aynı oranda yansımayaacağı tahmin edilmektedir. Bu kapsamda piyasa katılımcılarından derlenen 2011 yılı tüketim tahminlerinin de değerlendirilmesiyle 26.01.2011 tarih ve 3055/6 sayılı Kurul Kararıyla 2011 yılı ulusal doğal gaz tüketim miktarı, 39 milyar Sm³ olarak açıklanmıştır.

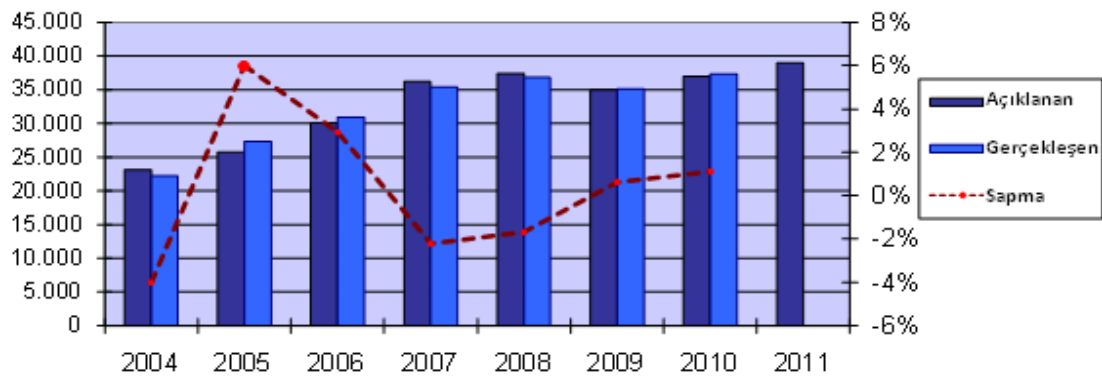
Tablo 19’de görüldüğü üzere tüketim miktarı, 2009 yılı hariç tüm yıllarda artış göstermiştir.

Tablo 19- Yıllar İtibariyle Ulusal Doğal Gaz Tüketim Tahmini ve Gerçekleşme Değerleri

		Miktar (Sm ³)
2004	Tahmin	23.200.000.000
	Gerçekleşen	22.272.528.240
2005	Tahmin	25.800.000.000
	Gerçekleşen	27.348.213.942
2006	Tahmin	30.100.000.000
	Gerçekleşen	30.982.063.980
2007	Tahmin	36.200.000.000
	Gerçekleşen	35.394.878.230
2008	Tahmin	37.500.000.000
	Gerçekleşen	36.865.051.313
2009	Tahmin	35.000.000.000
	Gerçekleşen	35.218.839.390
2010	Tahmin	37.000.000.000
	Gerçekleşen*	37.411.118.370
2011	Tahmin	39.000.000.000
	Gerçekleşen	-

*2010 yılı için ilk 10 ay gerçekleşen, son 2 ay gerçekleşme tahmini verileri üzerinden hesaplanmıştır.

Grafik 50- Yıllar İtibariyle Açıklanan-Gerçekleşen Tüketim Değerleri ve Sapma Yüzdesi

Grafik 50’de de görüldüğü üzere özellikle 2007 yılından bu yana yapılan kontrat devirleriyle katılımcıların sayısı artmasına rağmen sağ tarafta bulunan yüzde değerler üzerinden sapma oranları gittikçe sifıra yaklaşmaktadır. Bu kapsamda Ulusal Doğal Gaz Tüketim Tahmini Çalışmaları, sektöre yön vermek ve katılımcıların piyasa paylarını görebilmek açısından daha isabetli sonuçlara ulaşmaktadır. Çalışmanın, piyasadaki katılımcıların bilgi ihtiyacını daha fazla karşılayabilmesi için Kurumca katılımcılardan talep edilen verilerin zamanında ve doğru biçimde hazırlanması oldukça önem arz etmektedir. Önümüzdeki dönemde veri toplama ve analizinin gerek bilgisayar ortamında yapılması ve gerekse de tüketim tahmini çalışmalarında ekonomik model uygulamasına gidilmesi planlanmaktadır.

EKLER

Ek-1: Lisans Sahibi Şirketler ve Lisans Bilgileri Tablosu (Dağıtım Lisansı Hariç)

FİRMA ÜNVANI	LİSANS TÜRÜ	LİSANS TARİH/NO	FİRMA ADRESİ	TELEFON	FAKS
BOTAŞ	İhracat	06.04.2004 DİH/311-14/048	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
Setgaz Doğalgaz İthalat İhracat ve Toptan Satış A.Ş.	İhracat	08.04.2010 DİH/2512-1/208	Nasuh Akar Mahallesi 1400 Sokak No:34/3 06520 Balgat/ANKARA	0312 287 38 38	0312 287 57 77
Liquefied Natural Gas İhracat Ticaret Ltd.Şti.	İhracat	27.10.2010 DİH/2838-2/224	Orta Camii Mah. Belediye İş Merkezi Kat:4 No:409 TEKİRDAĞ	0282 260 55 77	0282 260 55 77
Ege Gaz A.Ş.	İhracat	11.11.2010 DİH/2876-2/227	Kemeraltı Caddesi No:24 Kat.5 Karaköy 34425 Beyoğlu/İSTANBUL	0 212 249 49 47	0212 249 22 35
BOTAŞ	İthalat	23.05.2003 DİT/148-16/020	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	15.05.2003 DİT/147-16/017	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/131-10/013	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/131-13/016	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/131-12/015	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/131-11/014	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/147-17/018	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	İthalat	18.04.2003 DİT/131-9/012	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
Shell Enerji A.Ş.	İthalat	12.07.2007 DİT/1253-3/159	Bilkent Plaza A-3 Blok Kat:4 No:37 06800 Bilkent/ANKARA	0312 266 02 44	0312 266 02 06
Bosphorus Gaz Corporation A.Ş.	İthalat	18.10.2007 DİT/1346-2/165	İstinye Mahallesi, Darüşşafaka Caddesi No:45 K:4 34460 Sarıyer/İSTANBUL	0212 335 09 00	0212 335 09 20
Enerco Enerji San. ve Tic. A.Ş.	İthalat	31.12.2008 DİT/1924-4/180	Kısıklı Alemdağ Cad. Masaldan İş Merkezi No:46/A Kat:1 34696 Çamlıca-Üsküdar / İstanbul	0216 524 38 88	0216 524 38 99
Avrasya Gaz A.Ş.	İthalat	26.02.2009 DİT/1989-4/184	Nida Kule Değirmen Sok. No.18/18 Kozyatağı/İSTANBUL	0216 380 98 10	0216 380 98 15
BOTAŞ	İthalat (Spot LNG)	17.10.2008 DİT/1808-6/178	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
Ege Gaz A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	12.11.2008 DİT/1837-1/179	Kemeraltı Caddesi No:24 Kat.5 Karaköy 34425 Beyoğlu/İSTANBUL	0 212 249 49 47	0212 249 22 35

Global Maden Doğalgaz Petrol ve Kimya San.ve Tic.A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	07.05.2009 DİT/2087-3/188	Rıhtım Cad. Fransız Geçidi C Blok No:59 Kat:5 Karaköy Beyoğlu/İSTANBUL	0212 243 60 60	0212 293 62 82
Setgaz Doğalgaz İthalat İhracat ve Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	07.05.2009 DİT/2087-4/189	Nasuh Akar Mahallesi 1400 Sokak No:34/3 06520 Balgat/ANKARA	0312 287 38 38	0312 287 57 77
OSB Doğal Gaz A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	10.08.2009 DİT/2206-1/191	Tunus Cad. No:5/6 Bakanlıklar / ANKARA	0312 419 41 00	0312 419 27 00
Aksa Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	01.10.2009 DİT/2257-7/195	Evren Mahallesi Gülbahar Caddesi 1.Sokak No:2 Kat:2 Güneşli Bağcılar/İSTANBUL	0212 478 66 66	0212 657 55 08 0212 657 55 51
Gazport Doğalgaz Toptan Satış Ticaret ve Sanayi A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	15.10.2009 DİT/2272-3/197	Bulgurlu Cad.No:60 Küçükçamlıca - Üsküdar / İST	0216 325 73 30	0216 339 91 77
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	11.11.2009 DİT/2304-5/200	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40-42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Angoragaz Doğalgaz Toptan Satış İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	15.12.2009 DİT/2344-4/203	Turan Güneş Bulvarı 571.Cadde No:11 Yıldız Çankaya/ANKARA	0312 492 03 06	0312 490 94 51
Enerco Enerji San. ve Tic. A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	04.02.2010 DİT/2416-1/207	Kısıklı Alemdağ Cad. Masaldan İş Merkezi No:46/A Kat:1 34696 Çamlıca-Üsküdar / İstanbul	0216 524 38 88	0216 524 38 99
İstanbul Gübre Sanayi A.Ş. (İGSAŞ)	İthalat (Spot LNG)	11.03.2010 DİT/2462-2/206	41784 Körfez / Kocaeli	0262 316 22 00	0262 316 22 96
Aygaz Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	20.05.2010 DİT/2565-10/211	Büyükdere Cad. Aygaz Han No:145 Kat:4 Zincirlikuyu / İST	0212 354 16 10	0212 272 49 74 0212 272 49 75
Shell Enerji A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	29.07.2010 DİT/2670-3/212	Bilkent Plaza A-3 Blok Kat:4 No:37 06800 Bilkent/ANKARA	0312 266 02 44	0312 266 02 06
Turcas Gaz Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	03.08.2010 DİT/2680-4/213	Dikilitaş Mah. Emirhan Cad. No:109 34349 Beşiktaş/İSTANBUL	0212 259 00 00	0212 259 00 19
Aktif Doğal Gaz Ticaret A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	19.08.2010 DİT/2710-1/214	Büyükdere Cad. No:163 Esentepe-Şişli / İSTANBUL	0212 306 50 00	0212 306 56 00
Petgas Doğalgaz Servis Test Mühendislik Müşv. San. ve Tic. A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	19.08.2010 DİT/2710-2/215	Elçi Sokak No:21 Y.Ayrancı / ANKARA	0312 426 62 62	0312 426 38 38
Erdgaz Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	19.08.2010 DİT/2710-3/216	Karaosman Mah. İnönü Cad. No:58 Adapazarı / SAKARYA	0264 277 18 18	0264 274 09 38
Hattuşa Enerji Gaz (HEGAZ) İthalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	26.08.2010 DİT/2730-1/217	Hürriyet Meydanı No:2 ÇORUM	0364 444 0 187	0364 224 66 77
Enerjisa Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	06.09.2010 DİT/2757-2/219	Sabancı Center Kule 2 4.Levent Beşiktaş/İSTANBUL	0212 385 88 28	0212 270 54 62

GDF SUEZ Tabii Gaz Tedariki A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	27.10.2010 DİT/2838-3/225	Sun Plaza Bilim Sok. No:5 Kat:14 34398 Maslak / İSTANBUL	0212 366 47 31	0212 290 23 55
Zorlu Doğal Gaz Tedarik Ticaret A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	11.11.2010 DİT/2876-4/229	Zorlu Plaza 34310 Avcılar / İSTANBUL	0212 456 23 00	0212 422 00 99
EWE Doğalgaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	İthalat (Spot LNG)	15.12.2010 DİT/2923-1/231	Büyükdere Caddesi No:127 Astoria A Blok Kat:25 Esentepe/İSTANBUL	0212 355 26 00	0212 355 26 48
BOTAŞ	Depolama	04.04.2003 DEP/128-3/010	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
BOTAŞ	Depolama	27.06.2007 DEP/1238-6/155	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
Ege Gaz A.Ş.	Depolama	04.04.2003 DEP/128-2/009	Kemeraltı Caddesi No:24 Kat.5 Karaköy 34425 Beyoğlu/İSTANBUL	0 212 249 49 47	0212 249 22 35
TPAO	Depolama	18.04.2003 DEP/131-8/011	Söğütözü Mah. 2.Cad. No.86 06100 Ankara	0312 286 91 00	0312 286 90 00
BOTAŞ	İletim	23.05.2003 DİL/148-17/021	Bilkent Plaza A-2 Blok 06530 Bilkent/ANKARA	0312 297 20 00	0312 297 07 33
TPAO	Toptan satış	23.05.2003 DTS/148-18/022	Söğütözü Mah. 2.Cad. No.86 06100 Ankara	0312 286 91 00	0312 286 90 00
Amity Oil International Pty. Limited Merkezi Avustralya Türkiye İstanbul Şub	Toptan satış	06.11.2003 DTS/245-17/033	Nispetiye Caddesi Akmerkez B-Blok Kat:4 Etiler Beşiktaş/İSTANBUL	0212 456 23 00	0212 422 00 99
Thrace Basin Natural Gas Corporation Ankara Türkiye Şubesi	Toptan satış	18.08.2003 DTS/181-18/027	Turan Güneş Bulvarı 708 Sokak (Eski 89.Sokak) No:14/4 Yıldız- Çankaya/ANKARA	0312 438 86 47	0312 438 78 23
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	Toptan satış	12.06.2003 DTS/152-27/023	Fuat Paşa Sokak No:26 Soğanlık 81570 Kartal/İSTANBUL	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Enerji Grup Sıvı Doğal Gaz L.N.G. Akaryakıt Petrol Ürün.Toptan Satış A.Ş.	Toptan satış	13.07.2004 DTS/341-17/059	Havaalanı Karşısı Yeni Mah. No:95/2-A Meç Petrol İçi Pınarlı Beldesi ANTALYA	0242 462 28 01 0242 462 28 02	0242 462 28 00
Aygaz Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan satış	15.06.2004 DTS/330-3/056	Büyükdere Cad. Aygaz Han No:145 Kat:4 Zincirlikuyu / İST	0212 354 16 10	0212 272 49 74 0212 272 49 75
İpragaz A.Ş.	Toptan satış	09.11.2004 DTS/382-25/69	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4 Kat:13-16 34360 Şişli/İSTANBUL	0212 232 04 00	0212 246 02 42
Güney Doğal Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Toptan satış	18.11.2004 DTS/386-36/071	Ziyapaşa Bulvarı Kurtuluş Mah. 9 Sokak Büşra Apt. Kat:1 Daire:1 Seyhan/ADANA	0322 459 44 62 0322 459 44 65	0322 459 44 60
Ege Gaz A.Ş.	Toptan satış	10.02.2005 DTS/434-25/074	Kemeraltı Caddesi No:24 Kat.5 Karaköy 34425 Beyoğlu/İSTANBUL	0212 249 49 47	0212 249 22 35
Milangaz LNG Toptan Satış Ticaret ve Sanayi A.Ş.	Toptan satış	24.02.2005 DTS/439-20/077	ŞişhaneYokuşu Demirören Han No:2 80020 Azapkapı/İST	0212 254 02 15	0212 235 00 10

Akpet Gaz A.Ş.	Toptan satış	21.04.2005 DTS/476-13/081	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Petrol Ofisi Alternatif Yakıtlar Toptan Satış A.Ş.	Toptan satış	02.06.2005 DTS/491-28/087	Eski Büyükdere Cad. No.37 Maslak- Şişli/İSTANBUL	0212 329 16 22	0212 329 16 23
Selgaz Doğalgaz Dağıtım Pazarlama ve Ticaret A.Ş.	Toptan satış	30.06.2005 DTS/507-27/090	Altay Çeşme Mahallesi İstiklal Caddesi No:122 Kat:1 Maltepe/İSTANBUL	0216 442 05 20 0216 459 58 58	0216 457 06 98
Argaz LPG Dolum Tevzii İnşaat San.ve Tic.A.Ş.	Toptan satış	07.07.2005 DTS/509-29/092	Perpa Ticaret Merkezi B Blok Kat:6 No:646 Okmeydanı/Şişli- İSTANBUL	0212 221 33 11 0212 627 28 29	0212 221 33 30 0212 626 69 55
Or-Can Doğal Gaz Toptan Satış Dağıtım Ltd.Şti.	Toptan satış	03.02.2006 DTS/644-15/113	Samandağ Yolu Üzeri 1.Km.Gültepe Mahallesi Alpet Akaryakıt İstasyonu Arkası Çekmece/ANTAKYA	0326 223 43 32	0326 223 71 61
Aytemiz Gaz A.Ş.	Toptan satış	31.05.2006 DTS/773-18/127	Söğütlüçeşme Caddesi No:89 Kadıköy/İstanbul	0216 330 20 20	0216 414 43 80
Aksa Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan satış	16.11.2006 DTS/979-2/142	Evren Mahallesi Gülbahar Caddesi 1.Sokak No:2 Kat:2 Güneşli Bağcılar/İSTANBUL	0212 478 66 66	0212 657 55 08 0212 657 55 51
Anadolu Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan Satış	03.05.2007 DTS/1180-1/148	Beylikdüzü Akçaburgaz Mevkii Sanayi 1 4.Bölge 11.Cadde No:23 Büyükkçekmece/İSTANB UL	0212 886 80 75	0212 886 80 78
EWE Doğalgaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	10.05.2007 DTS/1189-2/150	Büyükdere Caddesi No:127 Astoria A Blok Kat:25 Esentepe/İSTANBUL	0212 355 26 00	0212 355 26 48
Tiway Turkey Limited Ankara Türkiye Şubesi	Toptan Satış	17.05.2007 DTS/1198-1/151	Hoşdere Caddesi, Hava Sokak No:24/11 Kat:4 Yukarı Ayrancı/ANKARA	0312 441 80 02	0312 441 80 09
Foinavon Energy, Inc. (Merkezi: Kanada) Türkiye-Ankara Şubesi	Toptan Satış	17.05.2007 DTS/1198-2/152	Piyade Sokak Ataman Apartmanı No:3/B Çankaya/ANKARA	0312 440 30 20	0312 440 30 24
Turcas Gaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan Satış	17.05.2007 DTS/1198-3/153	Dikilitaş Mah. Emirhan Cad. No:109 34349 Beşiktaş/İSTANBUL	0212 259 00 00	0212 259 00 19
Naturgaz Doğalgaz İthalat İhracat Ticaret ve Sanayi A.Ş.	Toptan Satış	04.10.2007 DTS/1333-1/163	Horasan Sokak No:24 GOP ANKARA	0312 447 17 00	0312 446 24 80
OMV Gaz ve Enerji Limited Şirketi	Toptan Satış	28.02.2008 DTS/1509-1/170	Maslak Mahallesi, Maslak Meydan Sokak Veko Giz Plaza No:3 Kat:16 Maslak- Şişli/İSTANBUL	0212 329 82 12	0212 290 23 40

Transatlantic Exploration Mediterranean International Pty.Ltd. (Merkezi: Avustralya) Türkiye İstanbul Şubesi	Toptan Satış	16.10.2008 DTS/1801-1/177	Akmerkez Nispetiye Caddesi, B Blok Kat:6 34330 Etiler / İSTANBUL	0212 334 89 00	0212 292 77 03
Petrol Ofisi Arama Üretim ve Sanayi Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	21.08.2009 DTS/2213-3/193	Atatürk Bulvarı Celal Bayar İş Merkezi No:211/9 Kavaklıdere/Ankara	0312 426 40 02	0312 426 44 06
Doğal Enerji İthalat A.Ş.	Toptan Satış	01.10.2009 DTS/2257-6/194	Ulus Mahallesi Gözde Sokak Umut Ap. B Blok No:5 Daire:2 2.Ulus 34340 Beşiktaş/İSTANBUL	0212 282 81 80	0212 282 88 48
Medgaz A.Ş.	Toptan Satış	07.10.2009 DTS/2266-2/196	İçerenköy Yeşilvadi Sok. No:6 Ataşehir / İSTANBUL	0216 665 13 00	0216 665 13 01
Pozitif Doğalgaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan Satış	15.12.2009 DTS/2344-3/202	Rafet Canitez Cad. No:49 Oran/ANKARA	0312 490 01 90	0312 490 80 73
Dotaş Doğalgaz Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	15.12.2009 DTS/2344-5/204	Dragos Yalı Mah. Pirireis Cad. No:7 Maltepe/İSTANBUL	0216 305 50 48	0216 371 98 08
Gastrans Enerji Sanayi ve Tic.A.Ş.	Toptan Satış	29.12.2009 DTS/2377-3/205	Kısıklı Alemdağ Cad. Masaldan İş Merkezi No:46/A-6 Üsküdar/İST	0216 524 38 24	0216 524 38 39
Zorlu Doğal Gaz İthalat İhracat ve Toptan Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	13.04.2010 DTS/2521-1/210	Zorlu Plaza 34310 Avcılar / İSTANBUL	0212 456 23 00	0212 422 00 99
Hattuşa Enerji Gaz (HEGAZ) İthalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	26.08.2010 DTS/2730-2/218	Hürriyet Meydanı No:2 ÇORUM	0364 444 0 187	0364 224 66 77
Akenerji Doğalgaz İthalat İhracat ve Toptan Ticaret A.Ş.	Toptan Satış	27.10.2010 DTS/2838-4/226	Miralay Şefik Bey Sok. Akhan No:15 Gümüşsuyu / İSTANBUL	0212 249 82 82	0212 249 73 55
Socar & Turcas Petrokimya A.Ş.	Toptan Satış	21.12.2010 DTS/2939-4/232	Eski Büyükdere Cad. SOCAR Bosphorus Plaza No:231 34398 Maslak-Şişli / İSTANBUL	0212 259 00 00	0212 259 00 19
Seza Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	Toptan Satış	28.12.2010 DTS/2965-1/233	Eskişehir Yolu Mustafa Kemal Mah. 2142 Sok. 8/6 Çankaya / ANKARA	0312 219 65 01	0312 219 65 06
Habel Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	LNG İletim	24.07.2003 DİL/164-18/025	Fuat Paşa Sokak No:26 Soğanlık 81570 Kartal/İSTANBUL	0216 452 56 00 0216 453 64 00	0216 452 27 51 0216 452 25 70
Yüksel Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	LNG İletim	14.11.2003 DİL/247-17/034	Altay Çeşme Mahallesi İstiklal Caddesi No:122 Kat:1 Maltepe/İSTANBUL	0216 442 05 20 0216 459 58 58	0216 457 06 98

Aygaz Doğal Gaz İletim A.Ş.	LNG İletim	15.06.2004 DİL/330-2/055	Büyükdere Cad. Aygaz Han No:145 Kat:4 Zincirlikuyu / İST	0212 354 16 10	0212 272 49 74 0212 272 49 75
Bizingaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.	LNG İletim	09.11.2004 DİL/382-24/68	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4/20 34360 Şişli/İST	0212 224 00 34	0212 233 33 96
Enerji Grup İletim Nakliyat ve Taşımacılık A.Ş.	LNG İletim	21.09.2004 DİL/366-29/067	Havaalanı Karşısı Yeni Mah. No:95/2-A Meç Petrol İçi Pınarlı Beldesi ANTALYA	0242 462 28 01 0242 462 28 02	0242 462 28 00
Milangaz LNG İletim Ticaret ve Sanayi A.Ş.	LNG İletim	24.02.2005 DİL/439-19/076	ŞişhaneYokuşu Demirören Han No:2 80020 Azapkapı/İST	0212 254 02 15	0212 235 00 10
Pargaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	LNG İletim	24.03.2005 DİL/465-20/078	Ziyapaşa Bulvarı Kurtuluş Mah. 9 Sokak Büşra Apt. Kat:1 Daire:1 Seyhan/ADANA	0322 459 44 62 0322 459 44 65	0322 459 44 60
Petrol Ofisi Gaz İletim A.Ş.	LNG İletim	07.07.2005 DİL/509-28/091	Eski Büyükdere Cad. No:37 34398 Maslak Şişli/İST	0212 329 16 22	0212 329 16 23
Güneş Petrol Ürünleri Nakliyat San.ve Tic.A.Ş.	LNG İletim	28.11.2005 DİL/584-18/107	Perpa Ticaret Merkezi B Blok Kat:6 No:646 Okmeydanı/Şişli-İSTANBUL	0212 221 33 11 0212 696 76 19	0212 221 33 30 0212 626 69 55
Ak-Can Doğal Gaz İletim Ltd.Şti.	LNG İletim	29.12.2005 DİL/627-13/110	Samandağ Yolu Üzeri 1.Km.Gültepe Mahallesi Alpet Akaryakıt İstasyonu Arkası Çekmece/ANTAKYA	0326 223 43 32	0326 223 71 61
Akpet Doğalgaz İletim Ltd.Şti.	LNG İletim	23.12.2005 DİL/605-17/108	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Aksu Doğal Gaz İletim A.Ş.	LNG İletim	31.05.2006 DİL/773-19/128	Söğütluçeşme Caddesi No:89 Kadıköy/İstanbul	0216 330 20 20	0216 414 43 80
Kayalar Likit Naturel Gaz İletim Petrol Ürünleri Nakliyat İnşaat İthalat İhracat Tic.veSan.Ltd.Şti.	LNG İletim	24.08.2006 DİL/897-9/135	Gersan Sanayi Sitesi 658. Sok. No:35 Batusitesi/Yenimahalle Ankara	0312 256 12 21	0312 256 87 84
Egelog Doğalgaz Akaryakıt Taşımacılık Depolama Turizm Ltd.Şti.	LNG İletim	27.08.2007 DİL/1293-1/161	Abdurrahman Gazi Mah. Gülyüz Cad. No:23 Samandıra Sancaktepe / İSTANBUL	0216 564 20 00	0216 564 20 99
Bozoklar Petrol Ürünleri Otomotiv ve Ticaret Limited Şirketi	LNG İletim	12.06.2008 DİL/1641-2/173	Kamaradere Mevkii 29 Pafta 9839 Parsel Marmara Ereğlisi / TEKİRDAĞ	0282 613 24 90 0212 512 71 87	0282 613 23 60 0212 528 37 06
Alfagaz Petrol Ürünleri İnşaat Sanayi ve Dış Ticaret Ltd.Şti.	LNG İletim	30.09.2010 DİL/2791-4/221	Zincirlikuyu Kore Şehitleri Cad. Çizik Han No:33 K.4 Şişli / İSTANBUL	0212 216 75 17	0212 216 75 18
TLS Lojistik A.Ş.	LNG İletim	11.11.2010 DİL/2876-3/228	Osmangazi Mah. Yanyol Yıldızhan Cad. No:6 Samandıra - Sancaktepe / İSTANBUL	0216 311 80 95	0216 311 88 08

Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	21.03.2003 CNG/121-15/001	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40-42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Ekogaz Enerji Üretim ve Dağıtım A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	14.09.2004 CNG/365-25/065	Sümer Mah. Turan Güneş Cad. Denizati Kent Sitesi A.5 Blok D.1 Z.Burnu/İstanbul	0212 665 33 33	0212 570 93 82
Akpet Gaz A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	10.02.2005 CNG/434-23/072	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Naturel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	05.05.2005 CNG/483-20/083	Topçular Kışla Cad.No:91 Altındağ İş Merkezi Kat:3 Rami/İST	0212 613 70 80	0212 567 32 33 0212 567 34 93
Gastrans Enerji Sanayi ve Tic.A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	05.05.2005 CNG/483-22/085	Kısıklı Alemdağ Cad. Masaldan İş Merkezi No:46/A-6 Üsküdar/İST	0216 524 38 24	0216 524 38 39
Aygaz Doğal Gaz İletim A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	31.08.2006 CNG/903-3/138	Büyükdere Cad. Aygaz Han No:145 Kat:4 Zincirlikuyu / İST	0212 354 16 10	0212 272 49 74 0212 272 49 75
İpragaz A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	08.09.2005 CNG/544-24/098	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4 Kat:13-16 34360 Şişli/İST	0212 232 04 00	0212 246 02 42
Alpe Tekstil Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	27.06.2007 CNG/1238-8/157	İncilipınar Mah. Muammer Aksoy Bulvarı No:14 Atlas İş Merk. Kat:6 No:39 Şehitkamil/GAZİANTEP	0342 221 21 00	0342 221 21 03
Aksa CNG Sıkıştırılmış Doğal Gaz İletim Dağıtım ve Satış A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	27.10.2005 CNG/570-14/104	Güneşli Evren Mah.Gülbahar Cad.1 Sok.No:2 Bağcılar/İST	0212 550 53 36	0212 657 55 51
Karabörk Gaz Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	04.05.2006 CNG/743-4/125	Tunus Cad. No:77/4 Kavaklıdere/Ankara	0312 426 59 77	0312 426 05 14
Tez Oksijen Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	31.12.2007 CNG/1448-2/169	Terminal Karşısı Leblebiciler Sitesi No:6 ÇORUM	0364 213 28 03	0364 224 24 58
Doğalhayat Petrol Ürünleri, CNG, Gaz, İnşaat, Gıda San.ve Tic.Ltd.Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	28.02.2008 CNG/1509-3/172	Ankara Caddesi No:78 Bornova/İZMİR	0232 462 82 20	0232 462 82 21
ANG Doğal Gaz Taşımacılık Dönüşüm Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	18.02.2009 CNG/1981-1/182	Efeler Mah. İzmir Blv. No:125 K.1 D.2 AYDIN	0256 226 31 66	0256 226 00 31
CNG Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	18.02.2009 CNG/1981-2/183	Göztepe, Rıdvan Paşa Sokak No:37 Halukbey Apt. D:2 34730 Kadıköy / İSTANBUL	0216 386 65 67	0216 386 67 44
İnci Enerji LPG Doğalgaz ve Akaryakıt San.Tic.Ltd.Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	26.03.2009 CNG/2032-1/185	Rüstempaşa Mah. Şeyh Şamil Bulvarı No:10/B ELAZIĞ	0424 238 68 48	0424 238 68 49
Emda İnşaat Sanayi ve Maden Ticaret Ltd.Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	27.10.2009 CNG/2288-4/199	Dr.Mediha Eldem Sokak No:39/4 Kızılay/ANKARA	0312 435 56 10 0312 447 41 00	0312 435 56 15 0312 448 00 21

CNGAZ Petrol Ürünleri Dağıtım ve Ticaret A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	08.04.2010 CNG/2512-2/209	Mithatpaşa Cad. No:130/14 Karataş/İZMİR	0232 446 92 12	0232 446 92 07
Seralgaz Sınai ve Tıbbi Gazlar İnşaat Malzemeleri Ticaret ve Sanayi Ltd.Şti	CNG İletim ve Dağıtım	30.09.2010 CNG/2791-3/220	İ.O.S.B. Dolapdere San. Sit. 5.Ada No:7 İkitelli- Başakşehir / İSTANBUL	0212 549 00 07 0212 671 01 03	0212 671 02 27
Gazkom Doğalgaz Enerji San. ve Tic. Ltd.Şti.	CNG İletim ve Dağıtım	06.10.2010 CNG/2807-1/222	Hacıyüplü Mah. Sanayi Alanı 3099 Sok. No:5/1 DENİZLİ	0258 371 16 17 0258 371 16 27	0258 371 16 77
İstanbul CNG İletim ve Dağıtım A.Ş.	CNG İletim ve Dağıtım	08.12.2010 CNG/2906/230	Mahmutbey Cad. Barbaros Mah. No:92/A Bağcılar/İSTANBUL	0212 550 78 38 0212 489 24 58	0212 489 36 47
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-16/002	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-17/003	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-18/004	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-19/005	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-20/006	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-21/007	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	21.03.2003 CNG/121-22/008	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	14.09.2004 CNG/365-21/062	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	14.09.2004 CNG/365-22/063	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	14.09.2004 CNG/365-23/064	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	20.07.2006 CNG/832-2/133	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	31.08.2006 CNG/903-2/137	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	CNG Satış	27.10.2009 CNG/2288-3/198	Topkapı Maltepe Gümüşsuyu Cad. No:40- 42 Zeytinburnu/İstanbul	0216 453 64 00 0212 567 57 08	0216 452 25 70 0212 576 80 03
Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	10.02.2005 CNG/434-24/073	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39

Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	03.02.2006 CNG/644-16/114	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	20.04.2006 CNG/728-2/122	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	20.04.2006 CNG/728-3/123	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	31.08.2006 CNG/903-1/136	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Akpet Gaz A.Ş.	CNG Satış	22.03.2007 CNG/1135-2/146	Kore Şehitleri Caddesi Yüzbaşı Kaya Aldoğan Sk. No:9 Zincirlikuyu / İstanbul	0212 376 66 00	0212 376 66 39
Naturel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	28.07.2005 CNG/528-28/096	Topçular Kışla Cad.No:91 Altındağ İş Merkezi Kat:3 Rami/İST	0212 613 70 80	0212 567 32 33 0212 567 34 93
Naturel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	05.05.2005 CNG/483-21/084	Topçular Kışla Cad.No:91 Altındağ İş Merkezi Kat:3 Rami/İST	0212 613 70 80	0212 567 32 33 0212 567 34 93
Naturel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	28.07.2005 CNG/528-29/097	Topçular Kışla Cad.No:91 Altındağ İş Merkezi Kat:3 Rami/İST	0212 613 70 80	0212 567 32 33 0212 567 34 93
Naturel Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	09.02.2006 CNG/656-2/117	Topçular Kışla Cad.No:91 Altındağ İş Merkezi Kat:3 Rami/İST	0212 613 70 80	0212 567 32 33 0212 567 34 93
Emda İnşaat Sanayi ve Maden Ticaret Ltd.Şti.	CNG Satış	19.12.2003 CNG/255-14/036	Dr.Mediha Eldem Sokak No:39/4 Kızılay/ANKARA	0312 435 56 10 0312 447 41 00	0312 435 56 15 0312 448 00 21
Emda İnşaat Sanayi ve Maden Ticaret Ltd.Şti.	CNG Satış	04.06.2009 CNG/2117-1/186	Dr.Mediha Eldem Sokak No:39/4 Kızılay/ANKARA	0312 435 56 10 0312 447 41 00	0312 435 56 15 0312 448 00 21
Emda İnşaat Sanayi ve Maden Ticaret Ltd.Şti.	CNG Satış	04.06.2009 CNG/2117-2/187	Dr.Mediha Eldem Sokak No:39/4 Kızılay/ANKARA	0312 435 56 10 0312 447 41 00	0312 435 56 15 0312 448 00 21
Ekogaz Enerji Üretim ve Dağıtım A.Ş.	CNG Satış	06.02.2004 CNG/295-10/040	Sümer Mah. Turan Güneş Cad. Denizati Kent Sitesi A.5 Blok D.1 Z.Burnu/İstanbul	0212 665 33 33	0212 570 93 82
Kaya Enerji İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	CNG Satış	13.04.2004 CNG/312-15/050	Ankara Yolu 105 evler Mevkii 81080 Erenköy/İst	0216 360 40 40	0216 357 39 25
Aygaz Doğal Gaz Toptan Satış A.Ş.	CNG Satış	21.07.2005 CNG/521-12/095	Büyükdere Cad. Aygaz Han No:145 Kat:4 Zincirlikuyu / İST	0212 354 16 10	0212 272 49 74 0212 272 49 75
İpragaz A.Ş.	CNG Satış	08.09.2005 CNG/544-26/100	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4 Kat:13-16 34360 Şişli/İST	0212 232 04 00	0212 246 02 42

İpragaz A.Ş.	CNG Satış	08.09.2005 CNG/544-25/099	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4 Kat:13-16 34360 Şişli/İST	0212 232 04 00	0212 246 02 42
İpragaz A.Ş.	CNG Satış	08.09.2005 CNG/544-27/101	19 Mayıs Caddesi Nova Baran Plaza No:4 Kat:13-16 34360 Şişli/İST	0212 232 04 00	0212 246 02 42
Karabörk Gaz Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.	CNG Satış	04.05.2006 CNG/743-5/126	Tunus Cad. No:77/4 Kavaklıdere/Ankara	0312 426 59 77	0312 426 05 14
Karabörk Gaz Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.	CNG Satış	25.05.2007 CNG/1205-1/154	Tunus Caddesi No:77/4 Kavaklıdere / ANKARA	0312 426 59 77	0312 426 05 14
Gastrans Enerji Sanayi ve Tic.A.Ş.	CNG Satış	22.03.2007 CNG/1135-1/145	Kısıklı Alemdağ Cad. Masaldan İş Merkezi No:46/A-6 Üsküdar/İST	0216 524 38 24	0216 524 38 39
Alpe Tekstil Petrol Ürünleri San.ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	27.06.2007 CNG/1238-9/158	İncilipınar Mah. Muammer Aksoy Bulvarı No:14 Atlas İş Merk. Kat:6 No:39 Şehitkamil/GAZİANTEP	0342 221 21 00	0342 221 21 03
Tez Oksijen Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	31.12.2007 CNG/1448-1/168	Terminal Karşısı Leblebiciler Sitesi No:6 ÇORUM	363 213 28 03	363 224 24 58
CNG Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CNG Satış	24.07.2008 CNG/1691-6/174	Göztepe, Rıdvan Paşa Sokak No:37 Halukbey Apt. D:2 34730 Kadıköy / İSTANBUL	0216 386 65 67	0216 386 67 44
Doğa-Can Petrol Ürünleri Telekomünikasyon İnşaat Turizm Oto. Nak. Ve Tic. Ltd. Şti.	CNG Satış	29.01.2009 CNG/1954-3/181	Samandağ Yolu Üzeri 1.Km. Gültepe Mah. Çekmece Beldesi Antakya/HATAY	0326 223 11 00 0326 223 33 11	0326 223 71 61
İnci Enerji LPG Doğalgaz ve Akaryakıt San.Tic.Ltd.Şti.	CNG Satış	21.08.2009 CNG/2213-2/192	Rüstempaşa Mah. Şeyh Şamil Bulvarı No:10/B ELAZIĞ	0424 238 68 48	0424 238 68 49
Gazkom Doğalgaz Enerji San. ve Tic. Ltd.Şti.	CNG Satış	06.10.2010 CNG/2807-2/223	Hacıyüplü Mah. Sanayi Alanı 3099 Sok. No:5/1 DENİZLİ	0258 371 16 17 0258 371 16 27	0258 371 16 77

Ek-2: BOTAŞ Doğal Gaz İletim Sistemi Haritası

Ek-3: Dağıtım Lisansı Sahibi Şirketler ve Lisans Bilgileri Tablosu

TİCARET UNVANI	DAĞITIM BÖLGESİ	LİSANS SÜRESİ	ADRESİ	TEL	FAKS
SIİRT BATMAN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Siirt, Batman ve Kurtalan	24/09/2008 tarihinden itibaren 30 yıl	Beylikdüzü Akçaburgaz Mevkii San.1, 4. Bölge 11. Cad. No:23 Büyükçekmece/İstanbul	(212) 478 66 66	(212) 657 55 08
AYDIN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Aydın, Nazilli, Atça, Yenipazar, Umurlu, Söke ve Kuşadası	21/8/2008 tarihinden itibaren 30 yıl	Şaşmaz Plaza Saniye Ermutlu Sok. No: 4 Kat: 5 Kozyatağı/İstanbul	(216) 665 13 00	(216) 665 13 01
AKSA GAZ DAĞITIM A.Ş.	Adana, Mersin, Osmaniye, İskenderun, Tarsus, Ceyhan, Dört Yol, Toprakkale, Payas, Karayılan, Sarıseki, Denizciler, Bekbele, Nardüzü, Azganlık, Belen, Kadirli, Antakya ve Yumurtalık (06/10/2010 tarihli ve 2757/13 sayılı Kurul Kararı ile Yumurtalık şehri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.) şehirlerinden oluşan dağıtım bölgesi için	28/02/2008 tarihinden itibaren 30 yıl	Mahfesiğmaz Mah. Turgut Özal Bulvarı Paris Plaza No:45/A Çukurova/ADANA	(322) 232 75 00	(322) 232 75 41
SELÇUK DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Seydişehir ve Çumra Şehirleri	22/11/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Sanayi Mah. Selyeri mevkii, Tekkeköy, 55300 Samsun	(362) 256 22 44	(362) 256 33 99
VAN DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Van şehrinden oluşan dağıtım bölgesi için	18/10/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Ali Paşa Mahallesi İskele Caddesi Furkan Konutlar No: 87/B Van	(432) 216 99 21	(432) 216 20 26
BAŞKENT DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	5216 sayılı Kanunla belirlenen Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırlarını kapsayan bölge	31/08/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Toros Sok. No:12 Sıhhiye/Ankara	(312) 231 71 80	(312) 230 81 09
ORDU GİRESUN DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Ordu, Giresun, Çarşamba, Terme, Ünye ve Fatsa Şehirleri	19/07/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Yeni Mahalle Turgut Özal Bulvarı No: 26/A Ordu	(452) 233 09 29	(452) 233 20 09

AKMERCANGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Adıyaman, Besni, Gölbasi ve Kahta Şehirleri	27/06/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Birlik Mahallesi 796. Sokak No:34 Kat:2 D:21 Esenler/İstanbul	(212) 440 22 22	(212) 440 22 50
DİYARBAKIR DOĞAL GAZ DAĞITIM LİMİTED ŞİRKETİ	Diyarbakır Şehri	10/05/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Seladini Eyyubi Mahallesi Bayındırlık Caddesi Gündoğdu Yapı Koop. D Blok Altı No: 22 Bağlar/Diyarbakır	(412) 237 45 75	(412) 237 45 66
ELAZIĞ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Elazığ, Yazikonak, Yurtbaşı ve Hankendi şehirleri	29/03/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Sürsürü Mah. Kabzalı Sok. No:5 Umar Apt. Köy Hizmetleri Karşısı Elazığ	(424) 247 94 99	(424) 247 82 87
AKSA KARADENİZ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Trabzon, Rize, Akçaabat ve Of (05/02/2009 tarih ve 1962/4 sayılı Kurul Kararı ile Of şehri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.)	15/03/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Yenimahalle Hacı Kadioğlu Sokak Bölükbaşı Sitesi No:177- 19 Trabzon	(462) 229 11 87	(462) 224 01 87
GÜMÜŞHANE BAYBURT DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Gümüşhane ve Bayburt Şehirleri	01/03/2007 tarihinden itibaren 30 yıl	Tuzcuzade Mahallesi Akgöz Sokak Koçoğlu Apt. No:1/A Bayburt	(212) 478 66 66	(212) 657 55 08
OLİMPUS DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Antalya Büyükşehir, Göynük, Kemer, Tekirova, Çamyuva, Kadriye, Belek ve Serik şehirleri	12/10/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	İçerenköy Yeşilvadi Sok. No:6 Ataşehir / İSTANBUL 34752	(216) 665 13 00	(216) 665 1301
MUSTAFAKEMALPAŞA, SUSURLUK, KARACABEY DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Karacabey, Mustafakemalpaşa, Susurluk, Ovaazatlı, Yalıntaş ve Tatkavaklı şehirleri	21/09/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Sabribey Mah. Demirciler Cad.Tahıl Meydanı M.Kemalpaşa Bursa	(224) 614 17 00	(224) 612 06 46
AKSA TOKAT AMASYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Amasya, Tokat, Merzifon Suluova, Turhal, Niksar, Erbaa, Zile ve Ziyaret şehirleri (22.04.2009 tarih ve 2071/3 sayılı KK ile Ziyaret şehri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.)	14/09/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Hacılar Meydanı Mahallesi Hoca Ahmet Yesevi Caddesi Gün Apt. No: 32/A Amasya	(358) 212 31 87	(358) 212 85 87

ERZİNGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Erzincan ve Demirkent şehirlerinden oluşan dağıtım bölgesi (16/03/2011 tarih ve 3119/3 sayılı Kurul Kararı ile Demirkent şehri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.)	04/08/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	İçerenköy Yeşilvadi Sok. No:6 Ataşehir / İSTANBUL 34752	(216) 665 13 00	(216) 665 13 01
AKSA AFYON DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Afyonkarahisar, Bolvadin, Çay ve Dinar şehirleri	20/07/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Kasımpaşa Mahallesi Gazlıgöl Caddesi Özer Sitesi A Blok No:20 Afyonkarahisar	(272) 213 67 57	(272) 213 67 56
KARAMAN DOĞAL GAZ DAĞITIM LİMİTED ŞİRKETİ	Karaman şehri	14/07/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	İçerenköy Yeşilvadi Sok. No:6 Ataşehir / İSTANBUL 34752	(216) 665 13 00	(216) 665 13 01
KARGAZ KARS ARDAHAN DOĞAL GAZ DAĞITIM PAZARLAMA TAAHHÜT SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Kars, Ardahan ve Sarıkamış şehirleri	06/07/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Emek Mah. 58. Sok. No:30/1 06510 ANKARA	(312) 212 77 93	(312) 212 76 99
TOROSGAZ ISPARTA BURDUR DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Isparta, Burdur, Gönen ve Bucak şehirleri	28/06/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Rafet Canitez Caddesi No:49 Oran/Ankara	(312) 442 72 88	(312) 443 72 27
AKSA ŞANLIURFA DOĞAL GAZ DAĞITIM LTD. ŞTİ.	Şanlıurfa, Siverek, Suruç, Karaköprü ve Onbirmisan şehirleri	04/05/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Refahiye Mah. Prof. Abdülkadir Karahan Cad. 283. Sok. Barış Apt. No:16/A Merkez Şanlıurfa	(414) 313 15 00	(414) 313 60 30
ÇANAKKALE DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Çanakkale, Biga, Çan, Kepez, Gönen, Ezine ve Bayramiç şehirleri	20/04/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	İsmetpaşa mahallesi Troya caddesi No:140/1 Çanakkale	(286) 214 08 50	(286) 214 08 20
GAZDAŞ GAZİANTEP DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Gaziantep, Kilis ve Nizip şehirleri	24/02/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Zorlu Plaza Kat:18-19 34310 Avcılar/İstanbul	(212) 456 23 00 ,BÖLGE (342) 320 09 00	(212) 422 00 99 ,BÖLGE (342) 320 09 10

KENTGAZ DENİZLİ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Denizli, Kaklık, Kocabaş, Gökpınar, Bağbaşı, Pınarkent, Kayhan, Kınıklı, Gümüşler, Üçler, Bereketli, Hallaçlar, Göveçlik, Servergazi, Başkarcı, Akkale ve Honaz şehirleri	16/02/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Sırapapılar Mah. Prf. Nusret H. Fişek Cad. No: 7 20100 Denizli	(258) 261 15 00	(258) 261 56 00
KARGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Karabük, Kastamonu, Çankırı, Gerede, Safranbolu, Tosya, Korgun ve Seydiler şehirleri	09/02/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Hürriyet Meydanı No:2 Çorum	(364) 444 01 87	(364) 224 66 77
TRAKYA BÖLGESİ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Lüleburgaz, Çerkezköy, Muratlı, Kavaklı, Büyükkarıştıran, Evrensekiz, Kızılpınar, Kapaklı, Karaağaç, Veliköy, Ulaş, Misinli, Velimeşe ve Babaeski şehirleri	25/01/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Zorlu Plaza Kat:18-19 34310 Avcılar/İstanbul	(212) 456 21 46 - 47	(212) 422 00 99
SÜRMELİ DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Yozgat, Yerköy, Sorgun, Çiçekdağı, Saray, Köseli ve Boğazlıyan şehirleri	25/01/2006 tarihinden itibaren 30 yıl	Hürriyet Meydanı No:2	(364) 444 01 87	(364) 224 66 77
ARSAN MARAŞ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Kahramanmaraş, Türkoğlu, Kılıklı, Kavlaklı ve Karacasu şehirleri	23/12/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Cumhuriyet Mah. Piri Reis Cad. No:3 34844 Maltepe/İstanbul	(216) 305 50 48	(216) 371 98 08
BİLECİK BOLU DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Bilecik, Bozüyük, Bolu, Söğüt, Pazaryeri, İnönü ve Çukurhisar, Osmaneli, Vezirhan ve Bayırköy şehirleri	28/11/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Ertuğrulgazi Mah. Akasya Sok. No:14/A Bilecik	(228) 212 11 66	(228) 212 14 15
MANİSA DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Manisa, Turgutlu ve Akhisar şehirleri	27/10/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Akgün Mahallesi Sakarya Caddesi No:113 Manisa	(236) 232 19 84	(236) 231 19 97
AKSA MALATYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.	Malatya, Konak, Gündüzbey, Yeşilyurt, Bostanbaşı, Yakınca, Topsöğüt, Şahnahan, Dilek, Hatunsuyu, Hanımınçiftliği, Orduzu, Battalgazi ve Hasırcılar şehirleri	20/10/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Niyazi Mısri Cad. Ünal İş Merkezi 44100 Malatya	(422) 323 42 42	(422) 323 59 59

KAPADOKYA DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Niğde, Bor, Fertek, Nevşehir, Ürgüp ve Avanos şehirleri	29/09/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Camicedit Mahallesi Gazhane Caddesi No:8 Nevşehir-(Şirket şubesi: Selçuk Mahallesi Mezbaşa Caddesi Filiz Apartmanı No:100 Niğde-Telefon: 0 (388) 213 10 00-Faks:0 (388) 213 10 01)	(384) 212 51 00	(384) 213 22 55
İZMİRGAZ ŞEHİR İÇİ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİCARET VE TAAHHÜT ANONİM ŞİRKETİ	23.07.2004 tarih ve 25531 Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile sınırları yeniden belirlenen İzmir ve Tire şehirleri	07/07/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Yazışma Adresi:2821 Sokak No:94/F Eski Otogar Karşısı 35110 Halkapınar/İzmir, Merkez Adresi:Horasan Sok. No:26 Gaziosmanpaşa Çankaya/ANKARA	(232) 449 39 39	(232) 449 50 50
POLATLI DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Polatlı şehri	23/06/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Rafet Canitez Cad. No: 49 06450 Oran/Ankara	(312) 490 01 90	(312) 490 80 73
UŞAK DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Uşak şehri	14/04/2005 tarihinden itibaren 30 yıl	Durak Mahallesi Fatih Caddesi No:4 Uşak	(276) 224 64 74	(276) 224 64 94
ARMAGAZ ARSAN MARMARA DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Yalova, Orhangazi, Karamürsel, Çiftlikköy, Altınova, Taşköprü, Kaytazdere, Subaşı, Tavşanlı Kadıköy, Dereköy, Çınarcık, Termal, Kuru, Teşvikiye ve Kocadere şehirleri	09/11/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Cumhuriyet Mah. Piri Reis Cad. No:3 34844 Maltepe/İstanbul	(216) 305 50 48	(216) 371 98 08
GEMLİK DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Gemlik ve Umurbey Şehirleri	21/09/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Demirsubaşı Mah. Dr. Ziya Kaya Bulvarı No:3 İskele Meydanı 16600 Gemlik/Bursa	(224) 513 29 29	(224) 513 60 17
DÜZCE EREĞLİ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Karadeniz Ereğli, Düzce, Güllüç, Kaynaşlı, Konuralp Alaplı, Cumayeri, Gümüşova, Beyköy şehirleri	03/08/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Şerefîye Mah. Cumhuriyet Sok. No: 13 Düzce	(380) 514 11 33	(380) 514 11 66
SAMGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Samsun, Kurupelit, Kutlukent, Atakent, Tekkeköy ve Yeşilkent Şehirleri	06/07/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Sanayi Mahallesi Selyeri Mevkii Tekkeköy 55300 Samsun	(362) 444 11 87	(362) 445 01 33

NETGAZ ŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Ereğli (Konya) Şehri	22/06/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Hacı Mustafa Mah. Atatürk Cad. Ömer Baykal Apt. No:26/20 Ereğli/Konya	(332) 710 55 66	(332) 710 56 60
KIRGAZ KIRIKKALE-KIRŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM PAZARLAMA VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Kırıkkale, Yahşihan, Bahşılı, Kırşehir, Hasandede ve Hacılar şehirlerinden oluşan dağıtım bölgesi (01.02.2011 tarih ve 3062-5 sayılı Kurul Kararı ile Hasandede ve Hacılar şehirleri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.)	04/06/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Medrese Mahallesi 91 Sokak No: 6/A Kırşehir	(386) 212 80 59	(386) 212 80 49
AKSARAY DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Aksaray, Aratol, Hamidiye ve Sultanhanı Şehirleri	25/05/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Nakkaş Mahallesi Cumhuriyet Bulvarı No:91 Aksaray	(382) 213 33 55	(382) 213 96 60
SİVAS DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Sivas, Şarkışla, Suşehri ve Cemel şehirlerinden oluşan dağıtım bölgesi (20/06/2007 tarihli ve 1231-4 sayılı Kurul Kararı ile Şarkışla ve Suşehri şehirleri, 18/09/2008 tarih ve 1764/9 sayılı Kurul Kararı ile Cemel şehri dağıtım bölgesine dahil edilmiştir.	06/04/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Mehmet Akif Ersoy Mahallesi İstiklal Caddesi Model Apt. No:14 Dükkan:1 Sivas	(346) 211 00 74	(346) 211 59 62
BALIKESİR DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Balıkesir şehri	30/03/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Atatürk Mahallesi Bandırma Caddesi No: 109/A ve 109/B	(266) 244 42 00	(266) 244 12 52
BANDIRMA DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Bandırma Şehri	23/03/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Paşabayır Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad. Arabacıoğlu Apt. No:11/4 BANDIRMA	(266) 714 39 38	(266) 713 41 44
ÇORUM DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Çorum ve Sungurlu Şehirleri	16/03/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Hürriyet Meydanı No:2	(364) 444 01 87	(364) 224 66 77
TRAKYA DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Çatalca, Muratbey ve Hadımköy Şehirleri	23/02/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Ferhatpaşa Mah. Gençlik Sok. No: 5/A Çatalca/İSTANBUL	(212) 789 41 00	(212) 789 41 33

İGDAŞ İSTANBUL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Çatalca İhalesiyle TRAKYA Doğal Gaz Dağıtım A.Ş.'ye verilen ve Çatalca, Muratbey, Hadımköy şehirlerinden oluşan dağıtım bölgesi ile mevcut dağıtım şirketlerinden BAHÇEŞEHİR Gaz Dağıtım A.Ş.'ye verilen Bahçeşehir mücavir alan sınırları içerisindeki Bahçeşehir toplu konut alanı kapsamında kalan dağıtım bölgesi hariç olmak üzere, İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırlarını kapsayan bölge	17/02/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Kazım Karabekir Cad.No:4 Alibeyköy	(212) 626 46 46	(212) 626 46 86
PALGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	Gebze, Tavşancıl, Darıca, Şekerpınar, Dilovası ve Çayırova Şehirleri	10/02/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Bulgurlu Cad. No: 60 81190 Küçükçamlıca/ İSTANBUL	(216) 325 73 30	(216) 339 91 77
İNGAZ İNEGÖL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	İnegöl, Alanyurt ve Yenişehir Şehirleri	10/02/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Cuma Mah. Atatürk Bulv.Belediye Ek Hizmet Binası Zemin Kat İnegöl/Bursa	(224) 715 36 06 - 66	(224) 715 36 66
PALEN ENERJİ DOĞAL GAZ DAĞITIM ENDÜSTRİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Erzurum Büyükşehir ve Ilıca şehirleri	06/02/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Bulgurlu Cad. No: 60 81190 Küçükçamlıca/İstanbul	(216) 325 73 30	(216) 339 91 77
ÇORLU DOĞALGAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Çorlu ve Marmaracık şehirleri	27/01/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Cumhuriyet Mah. Piri Reis Cad. No:3 34844 Maltepe/İstanbul	(216) 305 50 48	(216) 352 00 50
ÇİNİGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Kütahya, Gediz, Tavşanlı, Emet Şehirleri	13/01/2004 tarihinden itibaren 30 yıl	Nasuh Akar Mah. 1400 sokak No:34/3 06520 Balgat/Ankara	(312) 287 38 38	(312) 287 57 77
GAZNET ŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Konya şehri	05/12/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Musalla Bağları Mahallesi Nalçacı Caddesi No:110 Selçuklu/KONYA	(332) 324 05 05	(332) 323 06 06

KAYSERİGAZ KAYSERİ DOĞAL GAZ DAĞITIM PAZARLAMA VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Kayseri Büyükşehir ile Hacılar, Mimarsinan, Hisarcık ve Kıranardı şehirleri	02/10/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Yenimahalle 5. Cadde No: 61 Kocasinan/Kayseri	(352) 207 20 00	(352) 207 20 05
ESGAZ ESKİŞEHİR ŞEHİRİÇİ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİC. VE TAAH. A.Ş.	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi mücavir alanı ve BOTAŞ ile ESGAZ arasında imzalanan 02.09.2003 tarihli Protokol'de yer alan mevcut dağıtım şebekesinin ulaştığı alanlar	18/09/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Hoşnudiye Mah. İsmet İnönü-1 Caddesi No:131 ESKİŞEHİR	(222) 330 00 00	(222) 320 48 58
BURSA ŞEHİRİÇİ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİCARET VE TAAHHÜT ANONİM ŞİRKETİ	5216 sayılı Kanunla belirlenen Bursa büyük şehir Belediyesi sınırlarını (Gemlik Dağıtım Bölgesi Hariç) kapsayan bölge	18/09/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Zekai Gümüşdiş Mahallesi Fevzi Çakmak Caddesi No:46 Merkez/BURSA	(224) 270 34 00	(224) 243 60 10
İZGAZ İZMİT GAZ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Gebze Dağıtım Bölgesi, Karamürsel ve Dereköy şehirleri hariç Şekerpınar ve Karamürsel deprem konutları dahil olmak üzere Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sınırlarını kapsayan bölge	28/08/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Cumhuriyet Mahallesi Arıtma Tesisleri Yanı Plaj Yolu Sokak İzmit/KOCAELİ	(262) 226 96 96	(262) 226 01 11
BAHÇEŞEHİR GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	Bahçeşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisindeki Bahçeşehir toplu konut alanı	28/08/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	İspartakule Mevkii Ilgaz 03, Villa 10 Bahçeşehir 34538 İstanbul	(212) 669 00 03	(212) 669 00 09
AGDAŞ ADAPAZARI GAZ DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ	5216 sayılı Kanunla belirlenen Adapazarı Büyükşehir Belediyesi sınırlarını kapsayan bölge	07/08/2003 tarihinden itibaren 30 yıl	Karaosman Mahallesi İnönü Caddesi No:118 Adapazarı	(264) 274 18 18	(264) 274 09 38

